

การพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และ  
สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน ในเขตสหกรณ์เพื่อนที่ 7

ณิภาวรรณ ชุมวงศ์

ปริญญาบัณฑิต  
สาขาวิชาการบัญชี  
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2564

การพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และ  
สหกรณ์เครดิตยูเนียน ในเขตสหกรณ์พื้นที่ 7

ณิภาวรรณ ชั่มวงศ์

ปริญญาบัณฑีมหาบัณฑิต  
สาขาวิชาการบัญชี  
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2564



การพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และ  
สหกรณ์เครดิตยูเนียน ในเขตสหกรณ์พื้นที่ 7

ณิภาวรรณ ชั่มวงศ์

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาบัณฑีมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบัญชี

สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2564

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้



การพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และ  
สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน ในเขตสหกรณ์เพื่อนที่ 7

ณิภาวรรณ ชุมวงศ์

การค้นคว้าอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษา  
ตามหลักสูตรปริญญาบัณฑิตชีมหานบัณฑิต  
สาขาวิชาการบัญชี



พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีรา วรุณกุล)

วันที่ ๖ เดือน ก.ค พ.ศ. ๒๕๖๔

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยศ สัมฤทธิ์สกุล)

วันที่ ๖ เดือน ก.ค พ.ศ. ๒๕๖๔

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กุลชญา แก้วแก้ว)

วันที่ ๖ เดือน ก.ค พ.ศ. ๒๕๖๔

ประธานอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยยศ สัมฤทธิ์สกุล)

วันที่ ๖ เดือน ก.ค พ.ศ. ๒๕๖๔

สำนักบริหารและพัฒนาวิชาการรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.ภานุนิน โอล拉斯พัฒนกิจ)

รองอธิการบดี ปฏิบัติการแทน

อธิการบดี มหาวิทยาลัยแม่โจ้

วันที่ ๑๑ เดือน ก.ค พ.ศ. ๒๕๖๔

|                      |   |
|----------------------|---|
| ชื่อเรื่อง           | การพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน ในเขตสหกรณ์เพื่อนที่ 7 |
| ชื่อผู้เขียน         | นางสาวณิภาวรรณ ชุมวงศ์  |
| ชื่อปริญญา           | บัญชีมหบันทิต สาขาวิชาการบัญชี  |
| อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก | ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรุต วรุณกุล  |

## บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้แบบจำลองของ Altman's Z-Score และหาตัวแบบที่มีความเหมาะสมสำหรับเป็นตัวชี้วัด และเป็นสัญญาณเตือนภัยภาวะการณ์ล้มเหลวทางการเงิน ในการพยากรณ์การล้มละลายของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน ในเขตสหกรณ์เพื่อนที่ 7 โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน ระหว่างปี พ.ศ. 2558 ถึง 2561 จำนวน 797 แห่ง ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) ผลการศึกษาพบว่าแบบจำลอง Altman's Z-Score สามารถพยากรณ์การล้มละลาย โดยได้ค่าความถูกต้องเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 56.76 และ ตัวแบบที่พัฒนาขึ้นใหม่จากอัตราส่วนทางการเงิน CAMELS ANALYSIS ด้วยวิธีจำแนกประเภท สามารถพยากรณ์การล้มละลาย โดยได้ค่าความถูกต้องเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 85.38 และพบว่าสามารถพยากรณ์สหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงินได้แม่นยำมากกว่า การพยากรณ์สหกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน โดยอัตราส่วนที่สามารถบ่งชี้ปัญหาความล้มเหลวทางการเงินส่วนใหญ่มาจาก อัตราส่วนกำไรสะสมต่อสินทรัพย์รวม และอัตรากำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษีต่อสินทรัพย์รวม ซึ่งเป็นอัตราส่วนทางการเงินที่ใช้ดัดความสามารถในการทำกำไร

คำสำคัญ : ความล้มเหลวทางการเงิน, แบบจำลองของ Altman's Z-Score, สหกรณ์ออมทรัพย์, สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน



|                                       |   |
|---------------------------------------|---|
| <b>Title</b>                          | BANKRUPTCY FORECAST OF SAVING<br>COOPERATIVES AND CREDIT UNION<br>COOPERATIVES : A CASE STUDY OF<br>COOPERATIVE AREA 7. |
| <b>Author</b>                         | Miss Niphawan Chumwong  |
| <b>Degree</b>                         | Master of Accountancy in Accounting   |
| <b>Advisory Committee Chairperson</b> | Assistant Professor Dr. Satha Waroonkun   |

## ABSTRACT

The objective of this research is to learn Altman's Z-Score model and to investigate the appropriate indicators to be warning signals of bankruptcy. In this research, a researcher predicts the rate of bankruptcy of savings cooperatives and Credit-Union savings cooperatives area 7 by use Tutiyaphum information between years 2558 to 2561 among of sample is 797 area. The process of analysis data is Descriptive Statistics and Discriminant Analysis. The result of this research is Altman's Z-Score model can predict the rate of bankruptcy average accuracy 56.76 percentage and newly developed model from CAMELS ANALYSIS can predict the rate of bankruptcy average accuracy 85.38 percentage. And it can predict the rate of bankruptcy of savings cooperatives not bankrupt better than savings cooperatives already bankrupt. The ratio that can indicate a problem of bankruptcy such as the total asset, Earnings Before Interest, and Earnings Before Taxes.

**Keywords :** Corporate Financial Distress, Altman's Z-Score model, Savings Cooperatives, Credit Union Cooperatives



## กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีรา วรดุณกุล อาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้า  
อิสรภาพนอย่างสูงที่ท่านได้กรุณาสละเวลาให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางตลอดจนการจัดทำค้นคว้า  
อิสรภาพของผู้เขียน รวมทั้งช่วยตรวจสอบและแก้ไขข้อกพร่องต่าง ๆ จนค้นคว้าอิสรภาพบันทึกไว้ได้ และ  
ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัยยศ ส้มฤทธิ์สกุล ประธานผู้รับผิดชอบหลักสูตรและ  
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์สำหรับค้นคว้าอิสรภาพบันทึกไว้ได้  
สมบูรณ์ยิ่งขึ้น รวมถึง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กุลชญา แวนแก้ว อาจารย์ที่ปรึกษาร่วมที่กรุณายังให้  
คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการทำค้นคว้าอิสรภาพบันทึกไว้ และขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ประจำภาควิชา<sup>1</sup>  
วิชาการบัญชีทุกท่านที่ได้ให้ข้อคิดเห็นและคำแนะนำ และกรุณากล่าวบรมสั่งสอนให้ศิษย์มีความรู้จน  
สามารถศึกษาได้สำเร็จ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา ที่เคยห่วงใยและให้การสนับสนุนในการศึกษาตลอดมา ขอขอบพระคุณ ชุนนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย จำกัด ที่ให้ความกรุณา  
สนับสนุนทุนการศึกษา และขอขอบพระคุณสหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จำกัด ที่ให้  
การสนับสนุนในการศึกษาครั้งนี้ รวมถึงรุ่นพี่ เพื่อน และรุ่นน้อง ปริญญาโทการบัญชีทุกท่าน ที่ช่วยให้  
กำลังใจกันและกัน สุดท้ายนี้ผู้ศึกษาหวังว่าค้นคว้าอิสรภาพบันทึกมีประโยชน์สำหรับผู้ที่สนใจมากที่สุด

ณ วันที่ ๒๕ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๖๔



## สารบัญ

หน้า

|   |    |
|---|----|
| บทคัดย่อภาษาไทย .....   | ๑  |
| บทคัดย่อภาษาอังกฤษ .....  | ๑  |
| กิตติกรรมประกาศ .....   | ๑  |
| สารบัญ .....  | ๙  |
| สารบัญตาราง .....   | ๙  |
| สารบัญภาพ .....   | ๙  |
| บทที่ 1 บทนำ .....  | ๑  |
| 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา .....  | ๑  |
| 1.2 คำถางงานวิจัย .....   | ๕  |
| 1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย .....  | ๕  |
| 1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ .....   | ๕  |
| 1.5 ขอบเขตของงานวิจัย .....   | ๖  |
| 1.6 คำนิยามศัพท์ .....  | ๘  |
| บทที่ 2 การตรวจสอบเอกสาร .....  | ๙  |
| 2.1 บริบทของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน .....                          | ๙  |
| 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับอัตราส่วนทางการเงิน CAMELS ANALYSIS : กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ..... | ๒๑ |
| 2.3 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพยากรณ์และความล้มเหลวทางการเงิน .....           | ๒๗ |
| 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง .....   | ๓๙ |
| 2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย .....  | ๔๕ |
| บทที่ 3 ระเบียบวิธีการศึกษา .....   | ๔๗ |
| 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง .....   | ๔๗ |

|   |    |
|---|----|
| 3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล .....   | 47 |
| 3.3 การวัดค่าตัวแปร .....   | 48 |
| 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการวัดค่าตัวแปร .....  | 50 |
| 3.5 การตรวจสอบความผิดปกติของข้อมูล .....  | 54 |
| บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล .....  | 57 |
| 4.1 การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) .....  | 57 |
| 4.2 ทดสอบความแม่นยำของแบบจำลอง Z-score Model .....  | 64 |
| 4.3 ผลการศึกษาพัฒนาตัวแบบใหม่ในการพยากรณ์ความล้มเหลวทาง โดยวิธีจำแนกประเภท (Discriminant Analysis)..... | 67 |
| 4.4 สรุปผลการศึกษาความสามารถในการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินในแต่ละกรณี.....                           | 75 |
| บทที่ 5 สรุปผลวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ .....   | 77 |
| 5.1 สรุป .....  | 77 |
| 5.2 อภิปรายผล .....   | 79 |
| 5.3 ข้อเสนอแนะจากผลวิจัย.....   | 84 |
| บรรณานุกรม .....  | 86 |
| ประวัติผู้วิจัย .....   | 89 |

## สารบัญตาราง

หน้า

|   |    |
|---|----|
| ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง .....                                 | 22 |
| ตารางที่ 2 การวิเคราะห์คุณภาพสินทรัพย์ .....  | 23 |
| ตารางที่ 3 การวิเคราะห์การบริหารจัดการ .....  | 24 |
| ตารางที่ 4 การวิเคราะห์การทำกำไร .....  | 25 |
| ตารางที่ 5 การวิเคราะห์สภาพคล่อง .....  | 26 |
| ตารางที่ 6 แนวโน้มและผลที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน.....                                     | 35 |
| ตารางที่ 7 ระดับเทียบเคียงกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ .....                 | 36 |
| ตารางที่ 8 ระดับเทียบเคียงกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์เครดิตชุมชน .....               | 36 |
| ตารางที่ 9 การวัดค่าตัวแปรอิสระ .....   | 48 |
| ตารางที่ 10 การทดสอบการแจกแจงแบบปกติ (Normality).....   | 55 |
| ตารางที่ 11 การทดสอบความคาดเคลื่อนแต่ละค่าเป็นอิสระต่อกัน (Autocorrelation) .....               | 56 |
| ตารางที่ 12 ผลการทดสอบสถิติเชิงพรรรณของกลุ่มตัวอย่างตามแบบจำลอง Z-score Model ....              | 58 |
| ตารางที่ 13 ผลการทดสอบสถิติเชิงพรรណของกลุ่มตัวอย่างตามอัตราส่วนทางการเงิน.....                  | 60 |
| ตารางที่ 14 ผลการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลตัวอย่างหน้าของแบบจำลอง Z-score Model ปี 2558 ..... | 64 |
| ตารางที่ 15 ผลการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลตัวอย่างหน้าของแบบจำลอง Z-score Model ปี 2559 ..... | 65 |
| ตารางที่ 16 ผลการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลตัวอย่างหน้าของแบบจำลอง Z-score Model ปี 2560 ..... | 65 |
| ตารางที่ 17 ผลการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลตัวอย่างหน้าของแบบจำลอง Z-score Model ปี 2561 ..... | 66 |



|   |    |
|---|----|
| ตารางที่ 18 ภาพรวมผลการตรวจสอบความถูกต้องของการพยากรณ์ล่วงหน้า ของแบบจำลอง Z-score Model ในปี 2558-2561.....  | 67 |
| ตารางที่ 19 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร(Pearson Correlation).....  | 68 |
| ตารางที่ 20 ผลการทดสอบความสามารถในการแบ่งกลุ่มตัวแปรตาม.....  | 69 |
| ตารางที่ 21 ผลการทดสอบแบบจำลองพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตชุมชนโดยวิธีการวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis)..... | 70 |
| ตารางที่ 22 ภาพรวมผลการศึกษาความน่าเชื่อถือและประสิทธิภาพของตัวแบบที่พัฒนาขึ้นใหม่ด้วยวิธีจำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis).....                           | 71 |
| ตารางที่ 23 ผลการศึกษาความน่าเชื่อถือและประสิทธิภาพของตัวแบบที่พัฒนาขึ้นใหม่ด้วยวิธีจำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis) ปี 2558.....                         | 72 |
| ตารางที่ 24 ผลการศึกษาความน่าเชื่อถือและประสิทธิภาพของตัวแบบที่พัฒนาขึ้นใหม่ด้วยวิธีจำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis) ปี 2559 .....                        | 73 |
| ตารางที่ 25 ผลการศึกษาความน่าเชื่อถือและประสิทธิภาพของตัวแบบที่พัฒนาขึ้นใหม่ด้วยวิธีจำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis) ปี 2560 .....                        | 73 |
| ตารางที่ 26 ผลการศึกษาความน่าเชื่อถือและประสิทธิภาพของตัวแบบที่พัฒนาขึ้นใหม่ด้วยวิธีจำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis) ปี 2561 .....                        | 74 |
| ตารางที่ 27 สรุปผลการศึกษาความสามารถในการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินในแต่ละกรณี  | 75 |



## สารบัญภาพ

หน้า

|   |    |
|---|----|
| ภาพที่ 1 โครงสร้างของสหกรณ์ .....                             | 17 |
| ภาพที่ 2 ข้อมูลจำนวนสมาชิก (ปี 2553-2562) .....               | 18 |
| ภาพที่ 3 การถือหุ้นของสมาชิก (ปี 2553-2562).....              | 18 |
| ภาพที่ 4 ทุนดำเนินงาน (ปี 2553-2562) .....                    | 19 |
| ภาพที่ 5 มูลค่าธุรกิจสหกรณ์ (ปี 2553-2562) .....              | 19 |
| ภาพที่ 6 รายได้สหกรณ์ (ปี 2553-2562).....                     | 20 |
| ภาพที่ 7 เงินให้กู้ยืมระหว่างสหกรณ์ .....                     | 20 |
| ภาพที่ 8 ระดับเทียบเคียงกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงิน .....   | 37 |
| ภาพที่ 9 ระดับวิเคราะห์เพื่อเฝ้าระวัง .....                   | 37 |
| ภาพที่ 10 ระดับวิเคราะห์เพื่อเฝ้าระวังปกติ .....              | 38 |
| ภาพที่ 11 ระดับวิเคราะห์และเฝ้าระวังมากขึ้น .....             | 38 |
| ภาพที่ 12 ระดับวิเคราะห์และเฝ้าระวังพิเศษลดพิเศษเร่งด่วน..... | 39 |
| ภาพที่ 13 กรอบแนวคิดในการวิจัย .....                          | 45 |



## บทที่ 1

### บทนำ

#### 1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน เป็นองค์กรรูปแบบธุรกิจที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ.2542 มีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยบุคคลที่มีเงินเดือนและค่าจ้างซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่อยู่ในหน่วยงานเดียวกัน สถานประกอบการเดียวกันหรือในเครือเดียวกันรวมตัวกันจัดตั้งเป็นสหกรณ์ ทำหน้าที่เป็นตัวกลางทางการเงิน โดยระดมเงินทุนในรูปแบบการออมเป็นค่าหุ้น และเงินรับฝาก จากสมาชิกที่มีเงินทุนเหลือใช้นำไปปล่อยกู้ให้กับสมาชิกที่ขาดสภาพคล่องทางการเงินโดยใช้หลักการสหกรณ์ คือ หลักความสมัครใจ หลักประชาธิปไตย หลักการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิกหลักการการปกครองตนเองและความเป็นอิสระ หลักการการศึกษา ฝึกอบรมและสารสนเทศ หลักการร่วมมือระหว่างสหกรณ์ หลักการเอื้ออาทรต่อชุมชน เป็นแนวทางในการดำเนินงานธุรกิจ

สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน มีการดำเนินงานลักษณะคล้ายกับธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินทั่วไป คือ การรับฝากเงิน การถือหุ้น และการให้สินเชื่อ แต่กิจกรรมของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนจะเป็นสถาบันการเงินในอิกรูปแบบหนึ่ง กล่าวคือ มีกระแสเงินเข้าและออก ได้แก่ ทุนเรือนหุ้น ซึ่งสมาชิกจะต้องถือหุ้นกับสหกรณ์มากน้อยตามอัตราที่สหกรณ์กำหนดไว้ และชำระค่าหุ้นเป็นประจำทุกเดือน โดยสหกรณ์จะจ่ายค่าตอบแทนในรูปแบบของเงินปันผลปีละครั้ง และมีกระแสเงินเข้าและออก ได้แก่ เงินรับฝาก แบ่งเป็นเงินฝากประจำ และเงินฝากออมทรัพย์ โดยจ่ายผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ยเช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์ และดอกเบี้ยรับจากการให้บริการสินเชื่อแก่สมาชิก อาจแบ่งได้ 3 ประเภท คือ 1) เงินกู้เหตุฉุกเฉิน (เงินกู้ระยะสั้น) 2) เงินกู้สามัญ 3) เงินกู้พิเศษ รวมทั้ง ผลประโยชน์ที่เกิดจากการให้บริการทางการเงินต่าง ๆ ของสหกรณ์ที่ส่งผลให้สมาชิกสามารถใช้เงิน จนกว่าให้เกิดประโยชน์มีความอยู่ดีกินดีได้อย่างแท้จริง

หลักการสหกรณ์นี้จะช่วยให้สมาชิกมีความมั่นคงทางด้านการเงินแล้วยังยึดหลักการช่วยเหลือระหว่างสหกรณ์ ที่ขาดเงินทุนหมุนเวียน ส่วนใหญ่เป็นการกู้ยืมระยะสั้น (Promissory Note: P/N) แต่ขณะที่เงินให้กู้ยืมแก่สมาชิกของสหกรณ์ส่วนใหญ่กับเป็นเงินกู้ระยะยาว ทำให้มีความเสี่ยงในด้าน ของความไม่สอดคล้องของแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุน และภายใต้สภาวการณ์ที่อัตราดอกเบี้ยในประเทศและทั่วโลกอยู่ในระดับต่ำ สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน จึงมีความเสี่ยงเพิ่มขึ้นจากความพยายามในการหาผลตอบแทนจากการลงทุนในแหล่งที่มีความเสี่ยง

สูงขึ้น ซึ่งสะท้อนผ่านการเพิ่มขึ้นของสัดส่วนการลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน และยิ่งไปกว่า  
นั้นสหกรณ์จะมีความเสี่ยงมากขึ้นหากกรรมการ ผู้จัดการสหกรณ์ขาดความรู้ความเข้าใจในการลงทุน  
และการบริหารความเสี่ยงที่เหมาะสม เพราะการลงทุนในตลาดตราสารหนี้และตลาดทุนมีความ  
ซับซ้อนและมีความเสี่ยงมากกว่าเงินฝาก นอกจากนี้ สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่  
มีสภาพคล่องเหลือ จะมีการนำเงินไปปล่อยกู้ให้กับสหกรณ์แห่งอื่นด้วย ณ สิ้นปี 2562 เงินให้กู้  
ระหว่างสหกรณ์มีจำนวน 111,498.72 ล้านบาท (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2562) มีแนวโน้มเพิ่ม  
มากขึ้น

สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของปริมาณธุรกิจสหกรณ์  
และการเพิ่มขึ้นของเงินกู้ระหว่างกัน ลิงเหล่านี้อาจเป็นแหล่งสะสมความประrageบางที่จะส่งผลต่อความ  
เสียหาย หากเกิดเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อสถานะทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์  
เครดิตยูเนียน ในช่วงที่ผ่านมา มีเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของธุรกิจสหกรณ์อยู่หลาย  
เหตุการณ์ อาทิ เช่น เกิดเหตุการณ์ที่สมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่น ไม่สามารถถอนเงิน  
ของตนเองได้ และจ่ายคืนทุนให้กับสมาชิกได้ สาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากการดำเนินธุรกิจโดยการหา  
ผลตอบแทนผิดวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ จึงทำให้เกิดความเสียหาย และมีการยกยอกเงินของ  
ประชาชนสหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่น และมีการตกลงแบ่งบัญชีจนกระทบต่อฐานะทางการเงินของ  
สหกรณ์ดังกล่าว อีกทั้งยังเชื่อมโยงไปยังสหกรณ์อื่นที่มีการทำธุกรรมด้านการเงินระหว่างกันกับ<sup>1</sup>  
สหกรณ์เครดิตยูเนียนคลองจั่น อีกกว่า 76 แห่ง สร้างความเสียหายเป็นมูลค่ากว่าหมื่นล้าน (ไทยรัฐ,  
2558) นอกจากนั้น ล่าสุดจากสถานการณ์ การแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา (COVID-19) กระทบ  
ต่อการท่องเที่ยวและการปิดประเทศทั่วโลก การบินไทยจำเป็นต้องทำการระงับเที่ยวบินไปยังทุก  
เส้นทางทั่วโลกเป็นการชั่วคราว พนักงานการบินไทยถอนเงินออกจากสหกรณ์ออมทรัพย์พนักงาน  
บริษัทการบินไทย จำนวนมากเนื่องจากมีความกังวลเกี่ยวกับฐานะบริษัทและการล้มละลาย อีกทั้ง  
สมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่ 82 แห่ง ที่ซื้อหุ้นกู้การบินไทยรวมมูลค่าหักสิน 4.2 หมื่นล้านบาท  
ที่ได้รับผลกระทบจากการบินไทยไม่สามารถแก้ไขสถานการณ์วิกฤตiniได้ (นายพิเชษฐ์ วิริยะพาหะ,  
2563)

จากเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับสหกรณ์ส่งผลต่อผู้มีส่วนได้เสีย อันได้แก่ สมาชิก บุคคลทั้ง  
ภายในและภายนอกกลุ่มสหกรณ์เดียวกัน และท้ายที่สุดจะกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจโดยรวมของ  
ประเทศไทย ศรีวงศ์เสถียร ศรีชาติ และหนูคำ (2017) ได้ทำการวิเคราะห์ความเสี่ยงจากการเงินของ  
สหกรณ์ออมทรัพย์ขนาดใหญ่ 169 ราย โดยจัดกลุ่มสหกรณ์ออกเป็น 2 กลุ่มหลัก คือ

1) กลุ่มสหกรณ์ที่มีเงินทุนเหลือใช้ และ 2) กลุ่มสหกรณ์ที่ขาดเงินทุน ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าสหกรณ์ทั้งสองประเภทมีความเสี่ยงที่แตกต่างกันโดยเฉพาะสหกรณ์ที่ยังขาดเงินทุนมีความเสี่ยงที่จะขาดสภาพคล่องหากไม่สามารถหาแหล่งเงินทุนอื่นมารองรับในยามฉุกเฉิน เนื่องจากพิจารณาภัยคุกคามจากแหล่งภายนอกสูง และส่วนใหญ่เป็นเงินกู้ยืมระยะสั้น ซึ่งผู้ที่รับผลกระทบหลักจะเป็นสมาชิกของสหกรณ์เหล่านั้น ดังนั้น สิ่งที่สำคัญในการพิจารณาความมั่นคง ด้านการเงิน และความแข็งแกร่งของสหกรณ์ในภาพรวมที่กลุ่มสมาชิกหรือสหกรณ์เดียวกันใช้พิจารณาประกอบการตัดสินใจก่อนการทำธุรกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน จึงเป็นสิ่งสำคัญจะช่วยให้ทราบถึงฐานะการเงิน ความเชื่อมโยงการทำธุรกรรม การเงินและความเสี่ยงระหว่างสหกรณ์ได้

กรรมตรวจสอบสหกรณ์ ได้ประยุกต์ใช้นวัตกรรมทางการเงินสำหรับประเมินสถานะการทางการเงินและเพื่อเฝ้าระวังทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ระยะที่ 1 โดยได้นำแนวคิด และทฤษฎี CAMELS Analysis มาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อวิเคราะห์สถานการณ์ความเสี่ยงทางการเงินและเป็นตัวชี้วัดให้แก่สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร เป็นการวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจทางการเงินเพื่อการรายงานและติดตามประเมินผลทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรได้ถูกพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้วยกระบวนการอ้างอิงเพื่อเทียบเคียง (Benchmarking Process) ในลักษณะ Financial Performance Benchmarking ซึ่งเป็นการเทียบเคียงเฉพาะผลการปฏิบัติงานเพื่อดูความสามารถในการปฏิบัติงาน ของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรระดับเทียบเคียงกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงิน 3 อัตราส่วน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดี พ่อใช้ และปรับปรุง ก้าวสู่การอ้างอิงเพื่อเทียบเคียงในระยะที่ 2 ค่าประกันคุณภาพ (Quality Assurance : QA) และระยะที่ 3 นวัตกรรมองค์กร (Organizational Innovation : OI) ที่กรรมตรวจสอบพัฒนาต่อไปในอนาคต

จะเห็นได้ว่าการหาสัญญาณเตือนภัยล่วงหน้าก่อนที่สหกรณ์จะเกิดภาวะล้มเหลวทางการเงินอาจจะนำไปสู่ภาวะล้มละลาย จะมีส่วนช่วยให้สมาชิก บุคคลทั้งภายในและภายนอกกลุ่มสหกรณ์เดียวกัน ที่มีส่วนได้เสียสามารถประเมินสถานการณ์และความล้มเหลวทางการเงิน ได้มีผู้พัฒนาแบบจำลอง (Model) แบบต่าง ๆ เพื่อใช้ในการทำนายภาวะความล้มเหลวทางการเงิน ได้แก่ Univariate Analysis Model ที่โดดเด่นคือแบบที่พัฒนาโดย Beaver (1966), Logit Model ที่พัฒนาโดย Ohlson (1980) , Probit Model ที่พัฒนาโดย Zmijewski (1984) และ Multivariate Discriminant Analysis ที่นิยมมากที่สุดเป็นของ Alman (1968) โดยแบบจำลองเหล่านี้มีความแตกต่างกันในส่วนของตัวแปรที่ใช้ และรูปแบบความสัมพันธ์



ตัวแบบจำลองของ Altman (1968) พัฒนามาจากวิเคราะห์จำแนกประเภท (Multivariate Discriminant Analysis) ซึ่งใช้ในการวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม เป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มบริษัทที่ดำเนินงานเป็นปกติและกลุ่มบริษัทที่ล้มละลาย โดยรวมแล้วประมาณ 70% ตามอัตราส่วนทางการเงินได้แก่ อัตราส่วนแสดงสภาพคล่อง (Liquidity Ratio) อัตราส่วนแสดงความเพียงพอของเงินทุน (Solvency Ratios) อัตราส่วนแสดงความสามารถในการชำระหนี้ (Leverage Ratios) อัตราส่วนแสดงความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratios) และอัตราส่วนแสดงประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ (Activity Ratios) ผลที่ได้คือ สมการจำแนกประเภท (Discriminant Function) โดยเรียกแบบจำลองนี้ว่า “Z-Score” เป็นการคำนวณค่าคะแนนที่สะท้อนให้เห็นถึงระดับความแข็งแกร่งของธุรกิจหรือความสามารถล้มเหลวของธุรกิจ และแสดงโอกาสหรือความเป็นไปได้ที่ธุรกิจจะล้มละลายในระยะเวลา 2 ปี ซึ่งแบบจำลองนี้ ได้ถูกนำมาย้ายผลการศึกษาเพิ่มเติมอย่างแพร่หลาย ตัวอย่างเช่น Atman et al. (1995), Begley et al. (1996), Mossman et al. (1998), Altman (2000), Altman (2002), Samarakoon and Hasan (2003) เป็นต้น

Deakin (1972 อ้างใน กุสุมा ถิรตันตยาภรณ์, 2549) ใช้เทคนิควิเคราะห์ทางสถิติ การจำแนกประเภทแบบเส้นตรง (Linear Multiple Discriminant Analysis) ทดสอบอัตราส่วนทางการเงินที่กลุ่มบริษัทที่ประสบปัญหาทางการเงิน สรุปได้ว่าอัตราส่วนกระแสเงินสดต่อหนี้สินรวมเป็นอัตราส่วนที่มีความสามารถในการพยากรณ์ได้ดีที่สุด และการวิเคราะห์จำแนกประเภท มีความสามารถในการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินล่วงหน้า 3 ปี ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จินดา ขันทอง (2541) ได้ศึกษาเรื่อง “อัตราส่วนทางการเงินที่ใช้ในการพยากรณ์ปัญหาทางการเงินของธุรกิจ” ด้วยวิธีวิเคราะห์ทางสถิติ ได้แก่ Multivariate Discriminant Analysis (MDA), Logit และ Probit ผลวิจัยสรุปได้ว่า อัตราส่วนทางการเงินที่สามารถใช้เป็นสัญญาณเตือนภัยภาวะล้มเหลวทางการเงินของกิจการ ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นสถาบันการเงิน ประกอบด้วย อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน อัตราส่วนกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนราคากลางของหุ้นสามัญต่อหนี้สินรวม

จากร้านการณ์ในปัจจุบันพบว่าปัญหาการล้มเหลวทางการเงิน ที่เกิดขึ้นกับกลุ่มสหกรณ์ omnitrade และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน สร้างความเสียหายสูงและกระทบเป็นต่อผู้มีส่วนได้เสียจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้ชื่นทางการเงิน Altman's Z-Score Model ที่ได้รับการยอมรับและเป็นที่นิยมมากที่สุดทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศมาทดสอบ เพื่อประเมิน



ความแม่นยำของตัวแบบ และพัฒนาตัวแบบที่เหมาะสมสำหรับการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงิน ของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนในเขตสหกรณ์พื้นที่ 7 ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการเลือกเครื่องมือที่เหมาะสมไปใช้ในการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน ในการป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและเพื่อสร้างความแข็งแกร่งของระบบงานสหกรณ์ต่อไป

## 1.2 คำาณงานวิจัย

1. ตัวแบบจำลองของ Altman's Z-score สามารถใช้ทดสอบการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนได้อย่างไร
2. ตัวแบบที่พัฒนาขึ้นใหม่สามารถให้ความแม่นยำในการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนได้อย่างไร

## 1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้ตัวแบบของ Altman's Z-score ในการพยากรณ์การล้มเหลวทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนในเขตสหกรณ์พื้นที่ 7
2. เพื่อหาตัวแบบที่มีความเหมาะสมสำหรับเป็นตัวชี้วัด และเป็นสัญญาณเตือนภัยภาวะการล้มเหลวทางการเงินในเขตสหกรณ์พื้นที่ 7

## 1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อสามารถนำงานวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์การล้มเหลวทางการเงินของกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนในอนาคตได้
2. เพื่อเป็นระบบเตือนภัยล่วงหน้าสำหรับกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนในการแก้ไขปัญหาฐานะทางการเงินก่อนที่จะประสบปัญหาทางการเงิน
3. เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สมาชิกสหกรณ์ บุคคลทั่วไป หน่วยงานที่กำกับดูแลสหกรณ์ ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนใช้เป็นแนวทางในการศึกษา และวิเคราะห์สุภาพทางการเงิน ของสหกรณ์

## 1.5 ขอบเขตของงานวิจัย

### 1.5.1 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตชุมชนในเขตสหกรณ์พื้นที่ 7 จำนวน 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดน่าน จังหวัดพะ夷า จังหวัดแพร่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดลำปาง และจังหวัดลำพูน โดยแบ่งข้อมูล เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. สหกรณ์ออมทรัพย์สหกรณ์เครดิตชุมชนที่ล้มเหลวทางการเงิน หมายถึง สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตชุมชนที่สำเร็จการชำระบัญชีแล้วไม่สำเร็จการชำระบัญชี และมีผลการดำเนินงานขาดทุน
2. สหกรณ์ไม่ที่ล้มเหลวทางการเงิน หมายถึง สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตชุมชนที่ดำเนินงานปกติ มีผลกำไรจากการดำเนินงาน

### 1.5.2 ขอบเขตด้านระยะเวลา

งานวิจัยนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากการเก็บข้อมูลงบการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตชุมชนใน ระหว่างปี 2558-2561

### 1.5.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตัวแปรอิสระ หมายถึง

- ตัวแบบจำลองของ Altman's Z-score ประกอบด้วยอัตราส่วนทางการเงิน 4 อัตราส่วน ได้แก่

1. อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม
2. อัตราส่วนกำไรสะสมต่อสินทรัพย์รวม
3. อัตราส่วนกำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษีต่อสินทรัพย์รวม
4. อัตราส่วนมูลค่าตัดขาดของส่วนผู้ถือหุ้นต่อมูลค่าตามบัญชีของหนี้สินรวม

- อัตราส่วนทางการเงิน CAMELS ANALYSIS ตามกรรมตรวจสอบบัญชีสหกรณ์จำนวน 18 อัตราส่วน ได้แก่

1. อัตราหนี้สินต่อทุน
2. อัตราทุนสำรองต่อสินทรัพย์
3. อัตราการเติบโตของสหกรณ์
4. อัตราการเติบโตของหนี้
5. อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน
6. อัตราหมุนของสินทรัพย์
7. อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์
8. อัตราการเติบโตของสินทรัพย์
9. อัตราการเติบโตของธุรกิจ
10. อัตรากำไรต่อสมาชิก
11. อัตราเงินออมต่อสมาชิก
12. อัตราหนี้สินต่อสมาชิก
13. อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน
14. อัตราการเติบโตของทุนสำรอง
15. อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่น
16. อัตราการเติบโตของกำไร
17. อัตรากำไรสุทธิ
18. อัตราส่วนทุนหมุนเวียน

ตัวแปรตาม หมายถึง ความเป็นไปได้ที่สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน  
ประสบปัญหาทางการเงิน (0) หรือไม่ประสบปัญหาทางการเงิน (1)



## 1.6 คำนิยามศัพท์

การพยายาม หมายถึง การประเมินการหรือคาดการณ์ผลการดำเนินการทางธุรกิจที่จะเกิดขึ้นในอนาคตว่ากิจกรรมจะดำเนินธุรกิจเป็นปกติ หรือสิ่งสภาพในลักษณะล้ม ร้าง เลิกอย่างใดอย่างหนึ่ง

ความล้มเหลวทางการเงิน หมายถึง ความล้มเหลวของสหกรณ์ที่เกิดจากการดำเนินธุรกิจประสบภาวะผลขาดทุน หรือรายได้ที่ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย ขาดสภาพคล่องไม่สามารถยื้นส่งงบการเงินต่อหน่วยงานในกำกับดูแล ภายในระยะเวลาที่กำหนด สหกรณ์ที่ชำระบัญชี สหกรณ์ที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ



## บทที่ 2

### การตรวจสอบเอกสาร

การศึกษาเรื่อง การพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน ในเขตสหกรณ์เพื่อนที่ 7 จำนวน 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดลำปาง และจังหวัดลำพูน ได้มีแนวความคิดทฤษฎี และเอกสารทางวิชาการที่นำมาใช้ ได้แก่

2.1 บริบทของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับอัตราส่วนทางการเงิน CAMELS ANALYSIS ตามกรมธรรม์ฉบับสหกรณ์

2.3 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพยากรณ์และความล้มเหลวทางการเงิน

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

2.6 สมมติฐานการวิจัย

#### 2.1 บริบทของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน

ความหมายของสหกรณ์ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงพระราชนพระราชนำรัศแก่ผู้นำสหกรณ์ที่เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ณ ศาลาดุสิตาลัย เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2526 ความว่า “สหกรณ์นี้มี ความหมายคำว่า สห ก็คือกัน กรณ์ การทำ ทำงาน ทำกิจการต่าง ๆ หมายความว่า สหกรณ์แปลว่าการ ทำงานร่วมกัน การทำงานร่วมกันนี้ลึกซึ้งมาก เพราะว่าจะต้องร่วมมือกันในทุกด้าน ทั้งในด้านงานการที่ทำด้วย ร่างกาย ทั้งในด้านงานการที่ทำด้วยสมองและงานการที่ทำด้วยใจทุกอย่างนี้ขาดไม่ได้ต้องพร้อม...”

พระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 มาตรา 4 กำหนดนิยาม คำว่า สหกรณ์ คือ คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินกิจการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัตินี้

กล่าวโดยสรุป สหกรณ์เป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย จัดตั้งขึ้นโดยกลุ่มบุคคลที่ประกอบอาชีพเดียวกัน หรือมีลักษณะอยู่ใกล้เคียงกัน หรืออยู่ในหน่วยงานเดียวกัน การดำเนินงานของสหกรณ์จะแตกต่างกันไปตามสภาพของแต่ละท้องถิ่น และลักษณะการ

ประกอบอาชีพ มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความกินดีอยู่ดีให้แก่บรรดาสมาชิก โดยวิธีช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตามหลักการและวิธีการสหกรณ์ รวมถึงได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์

**สหกรณ์ออมทรัพย์ หมายถึง สถาบันการเงินรูปแบบหนึ่งที่มีสมาชิก เป็นบุคคลที่มีเงินเดือน และค่าจ้างซึ่งมีอาชีพในหน่วยงานหรือสถานประกอบการเดียวกัน หรืออาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน เพื่อจัดตั้งเป็นสหกรณ์ตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ ด้วยวัตถุประสงค์ส่งเสริมให้สมาชิกมีการออม และให้ความช่วยเหลือด้านการเงินแก่สมาชิกที่มีความจำเป็นหรือเพื่อการอันเป็นประโยชน์ นอกจากจะให้ สมาชิกออมเงินในรูปของค่าหุ้นเป็นรายเดือนแล้ว สมาชิกอาจนำเงินมาฝากไว้กับสหกรณ์ ซึ่งสหกรณ์ ออมทรัพย์มีบริการด้านเงินฝากเช่นเดียวกับสถาบันการเงินโดยทั่วไป ผลการดำเนินงานจะจัดสรร กำไรส่วนหนึ่ง เป็นสวัสดิการของสมาชิก โดยยึดถืออุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์เป็น แนวทางในการดำเนินงาน อันจะช่วยแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมของมวลสมาชิกให้อยู่ดีมีสุข โดยการช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สหกรณ์ออมทรัพย์ที่จัดตั้งขึ้นในประเทศไทยเป็น สหกรณ์ชนิดจำกัดความรับผิดชอบ โดย “สหกรณ์ข้าราชการจำกัดสินใช้” ได้จัดตั้งเป็นสหกรณ์ออม ทรัพย์แห่งแรกในประเทศไทยเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2492 ต่อมาได้ขยายไปยังกลุ่มข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และองค์กรอื่น ๆ ทั้งนี้ ยังได้จัดแบ่งสหกรณ์ออมทรัพย์ ออกเป็นรูปแบบย่อย ๆ ตามการกระจายตัวของสมาชิกตามลักษณะกลุ่มอาชีพที่สมาชิกสังกัด ดังนี้**

- สหกรณ์ออมทรัพย์ครุ
- สหกรณ์ออมทรัพย์มหาวิทยาลัย
- สหกรณ์ออมทรัพย์ราชการอื่น
- สหกรณ์ออมทรัพย์ตำราวจ
- สหกรณ์ออมทรัพย์ททหาร
- สหกรณ์ออมทรัพย์โรงพยาบาล/สาธารณสุข
- สหกรณ์ออมทรัพย์รัฐวิสาหกิจ หมายถึง สหกรณ์ออมทรัพย์ที่จัดตั้งโดยการรวมตัวของ สมาชิกในหน่วยงานรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ เช่น การไฟฟ้า การประปา ธนาคาร เป็นต้น



- สหกรณ์ออมทรัพย์เอกชนและอื่น ๆ หมายถึง สหกรณ์ออมทรัพย์ที่จัดตั้งโดยบริษัทเอกชน ต่าง ๆ

### วัตถุประสงค์ของสหกรณ์ออมทรัพย์

สหกรณ์ออมทรัพย์เป็นสถาบันการเงินที่เกี่ยวกับการออมทรัพย์และช่วยเหลือทางด้านการเงินซึ่งกันและกันในหมู่สมาชิก โดยไม่คำนึงถึงกำไร แต่จะมีกำไรจากการดำเนินงานแล้วจัดสรรกำไรคืนให้กับสมาชิก การดำเนินกิจกรรมของสหกรณ์ออมทรัพย์ได้รับการยกเว้นภาษีเงื่อนจากกิจกรรมต่าง ๆ โดยไม่มีผู้ห่วงการแสวงหาผลกำไรและมีวัตถุประสงค์สำคัญ ดังนี้

1. การส่งเสริมให้สมาชิกออมทรัพย์อย่างสมำเสมอ ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลัก แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ
  - ก. ส่งเสริมการออมทรัพย์โดยการถือหุ้น กำหนดให้สมาชิกส่งชำระค่าหุ้นเป็นประจำทุกเดือน และจ่ายเงินปันผลค่าหุ้นให้แก่สมาชิกไม่เกินอัตราที่กฎหมายสหกรณ์กำหนด
  - ข. ส่งเสริมการออมทรัพย์โดยการรับฝากเงิน สหกรณ์จะมีการให้บริการด้านเงินฝากแก่สมาชิกทั้งประเภทประจำ ออมทรัพย์ และออมทรัพย์พิเศษ โดยให้ผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ยในอัตราเดียวกันหรือสูงกว่าธนาคารพาณิชย์
2. การให้เงินกู้แก่สมาชิก สหกรณ์จะนำเงินค่าหุ้นและเงินฝากของสมาชิกมาใช้หมุนเวียนให้สมาชิกที่มีความจำเป็นหรือขาดแคลนทางเศรษฐกิจกู้ยืม โดยคิดอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าเงินกู้ในภาคเอกชนการให้เงินกู้แก่สมาชิกจำแนกได้เป็น 3 ประเภท คือ
  - ก. เงินกู้เพื่อเหตุฉุกเฉิน
  - ข. เงินกู้สามัญ
  - ค. เงินกู้พิเศษ
3. ให้สหกรณ์อื่นกู้ยืมเงิน
4. ซื้อหุ้นของธนาคาร ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่สหกรณ์
5. ซื้อหุ้นของชุมชนสหกรณ์ สหกรณ์อื่นหรือของสถาบันซึ่งประกอบธุรกิจอันทำให้เกิดความสัมภากปราม หรือส่งเสริมความเจริญแก่กิจกรรมของสหกรณ์ โดยได้รับความเห็นชอบจากนายทะเบียนสหกรณ์



6. ซื้อพันธบัตรรัฐบาลหรือพันธบัตรรัฐวิสาหกิจ ออกตัวสัญญาใช้เงินและตราสารการเงินซื้อตัวสัญญาใช้เงินและตราสารการเงิน
7. ฝากหรือลงทุนอย่างอื่นตามที่คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติกำหนด
8. ให้การส่งเคราะห์ตามสมควรแก่สมาชิกและครอบครัวสมาชิก
9. กระทำการต่าง ๆ ตามที่อนุญาตไว้ในกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวข้างต้น

#### หลักการของสหกรณ์ออมทรัพย์

หลักการของสหกรณ์ออมทรัพย์มีหลักการ เช่นเดียวกับสหกรณ์ทั่วไปคือ ยึดหลักความสมัครใจ หลักประชาธิปไตย หลักความยุติธรรม หลักการศึกษา ตลอดจนหลักความช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สหกรณ์ออมทรัพย์ได้ดัดแปลงหลักการสำหรับนำมาใช้ในการดำเนินงานดังนี้

1. เป็นสมาชิกด้วยความสมัครใจและไม่เกิดกันการเข้าเป็นสมาชิกในหน่วยงานนั้น ๆ
2. ควบคุมตามหลักประชาธิปไตยและดำเนินการอิสระ
3. จำกัดอัตราดอกเบี้ย ทุนเรือนหุ้น
4. แบ่งส่วนผลลัพธ์คืนตามส่วนธุรกิจที่ทำกับสหกรณ์และจัดสรรกำไรสุทธิเพื่อการพัฒนาสหกรณ์ และการจัดบริการเพื่อสาธารณะประโยชน์
5. สงเสริมการศึกษาทางสหกรณ์
6. การร่วมมือระหว่างสหกรณ์

สหกรณ์เครดิตยูเนียน หมายถึง สหกรณ์อเนกประสงค์ ตั้งขึ้นโดยความสมัครใจของสมาชิกที่อยู่ในวงส้มพันธ์เดียวกัน เช่น อาชัยในชุมชนเดียวกัน ประกอบอาชีพเดียวกัน หรือในสถานที่เดียวกันหรือมีกิจกรรมร่วมกันเพื่อการรู้จักช่วยเหลือตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้นให้สมาชิกประยุตและออม เพื่อการรู้จักช่วยตนเองเป็นเบื้องต้นและเป็นพื้นฐานในการสร้างความมั่นคงแก่ตนเองและครอบครัว



## วัตถุประสงค์ของสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน

- ช่วยแก้ไขปัญหาการเงิน เมื่อสมาชิกมีความเดือดร้อนหรือความจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายเงิน สมาชิกมีสิทธิที่จะขอรู้เงินจากสหกรณ์ได้ในอัตราดอกเบี้ยที่เป็นธรรม
- สร้างความมั่นคงแก่สมาชิกและครอบครัว สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนแต่ละแห่งจะจัดให้มีบริการในรูปแบบต่าง ๆ แล้วแต่ความต้องการของสมาชิกและเงินทุนที่สหกรณ์มีอยู่ ซึ่งมีส่วนสร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นแก่ครอบครัวและสมาชิก
- สามารถพัฒนาชุมชนและสังคม กิจกรรมของสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนช่วยให้ประชาชนในชุมชนเกิดการประทัยด้วยกัน เพื่อสร้างกองทุนขึ้นในชุมชน เพื่อช่วยเหลือบำบัดความทุกข์ร้อนที่เกิดขึ้นเพื่อให้รู้จักการแก้ไขและตัดสินใจช่วยเหลือกันในชุมชนของตนเอง เป็นการฝึกผู้นำในชุมชน

หลักการสหกรณ์ คือ "แนวทางที่สหกรณ์ยึดถือปฏิบัติเพื่อให้คุณค่าทางสหกรณ์เกิดผลเป็นรูปธรรม" ซึ่งประกอบด้วยการที่สำคัญรวม 7 ประการ กล่าวคือ

### หลักการที่ 1 การเป็นสมาชิกโดยสมัครใจและเปิดกว้าง

- (1) พึงทราบก่อนว่าการเข้าและออกจากการเป็นสมาชิก จะต้องเป็นไปโดยความสมัครใจของบุคคล (คำว่า "บุคคล" หมายถึง ทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล) ไม่ใช้ญาติชักจูง โน้มน้าว ล่อลงบังคับ ข่มขู่จากผู้อื่น
- (2) อย่างไรก็ได้ การกำหนดคุณสมบัติสมาชิกของสหกรณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ได้บุคคลที่เข้ามาเป็นสมาชิกแล้วสามารถร่วมกันดำเนินกิจกรรมในสหกรณ์ได้ และไม่สร้างปัญหาความเดือดร้อนให้แก่เพื่อนสมาชิกและสหกรณ์ ไม่ถือว่าขัดกับหลักการสหกรณ์ข้อนี้
- (3) สมาชิกสมทบทั้น ควรมีแต่เฉพาะกรณีของสหกรณ์บางประเภทที่มีลักษณะพิเศษและจำเป็นเท่านั้น ไม่ควรให้มีในสหกรณ์ทั่วไปหรือทุกประเภท เพราะตามปกติสมาชิกสมทบมาจากบุคคลซึ่งขาดคุณสมบัติที่จะเป็นสมาชิกธรรมดา หากสหกรณ์ได้รับสมาชิกสมทบจำนวนมาก ก็อาจกระทบต่อการส่งเสริมผลประโยชน์ของสมาชิกธรรมดาได้แม้ว่ากฎหมายจะได้ห้ามมิให้สมาชิกสมทบมีสิทธิบางประการก็ตาม

## หลักการที่ 2 การควบคุมโดยสมาชิกตามหลักประชาธิปไตย

พึงตระหนักรว่าเป็นหน้าที่ของสมาชิกทุกคนที่จะต้องร่วมแรงกายใจ และสติปัญญาในการดำเนินการและควบคุมดูแลการดำเนินงานของสหกรณ์ของสหกรณ์ตามวิถีทางประชาธิปไตย เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยผ่านช่องทางหรือองค์กรต่าง ๆ เช่น คณะกรรมการดำเนินการ ผู้ตรวจสอบกิจการและที่ปรึกษาใหญ่

## หลักการที่ 3 การมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของสมาชิก

(1) หลักการสหกรณ์ข้อนี้ มุ่งเน้นให้สมาชิกทุกคนพึงตระหนักรวบบทบาทที่สำคัญของตนคือ การที่ต้องเป็นหัวใจเจ้าของและลูกค้าในคนเดียวกัน (Co-owners and Customers) จึงต้องทำหน้าที่ เป็นผู้สมทบทุน ผู้ควบคุม และผู้อุดหนุน หรือผู้ใช้บริการของสหกรณ์ มิใช่มาเป็นสมาชิกเพียงเพื่อมุ่งหวังได้รับประโยชน์จากสหกรณ์เท่านั้น

(2) ในการจัดสรรกำไรสุทธิเพื่อความเป็นธรรมแก่สมาชิก ส่วนหนึ่งต้อง กันไว้เป็นทุนสำรอง ซึ่งจะนำไปแบ่งกันมีได้ แต่เป็นทุนเพื่อพัฒนาสหกรณ์ของพวกเขาร่วมกัน ถือว่าเป็นทุนทางสังคม นอกนั้น อาจแบ่งเป็นเงินปันผลในอัตราจำกัด และเป็นเงินเฉียดคืน ตามส่วนแห่งธุรกิจ

## หลักการที่ 4 การปกครองตนเองและความเป็นอิสระ

(1) สมาชิก กรรมการและพนักงานสหกรณ์รวมทั้งหน่วยงานส่งเสริมสหกรณ์ต้องสำนึกระ备และ ตระหนักอยู่เสมอว่าสหกรณ์เป็นองค์กรช่วยเหลือตนเอง และปกครองตนเอง เพราะฉะนั้นสหกรณ์ต้องเป็น อิสระในการตัดสินใจ หรือทำสัญญาใด ตามเงื่อนไขที่สหกรณ์ยอมรับได้กับบุคคลภายนอกหรือรัฐบาล

(2) การรับความช่วยเหลือหรือสนับสนุนจากรัฐ หรือบุคคลภายนอกไม่ขัดกับหลักความเป็น อิสระของสหกรณ์ หากผู้ให้ความช่วยเหลือมุ่งหมายให้สหกรณ์ช่วยเหลือตนเองได้ และควบคุมตาม หลักประชาธิปไตย รวมทั้งริbring ไว้วางความเป็นตัวของตัวเองของสหกรณ์

## หลักการที่ 5 การศึกษา ฝึกอบรมและสารสนเทศ

(1) หลักการข้อนี้เป็นจุดอ่อนของสหกรณ์ในประเทศไทยทุกรัฐดับ ทั้งสหกรณ์ขั้นปฐมและ สหกรณ์ขั้นสูง เพราะขาดแผนแม่บทในการพัฒนาการศึกษาทางสหกรณ์ให้เป็นบทบาทและความ รับผิดชอบของขบวนการสหกรณ์อย่างแท้จริง ทั้ง ๆ ที่ได้รับเริ่มให้จัดตั้งกองทุนสะสม

จัดสภาพสหกรณ์จากกำไรของสหกรณ์มาตั้งแต่ พ.ศ. 2492 และแม้จะมีการจัดตั้งสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย และมีชุมนุมสหกรณ์ระดับชาติบ้างแล้วส่วนราชการที่ทำหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ก็ยังคงดำเนินการให้การศึกษาและฝึกอบรมทางสหกรณ์แบบจะเรียกว่า

ซึ่งข้อกับขวนการสหกรณ์โดยไม่มีเป้าหมายที่ชัดเจนให้ขวนการสหกรณ์สามารถรับผิดชอบการให้การศึกษาและฝึกอบรมทางสหกรณ์ได้ด้วยตนเองในที่สุดโดยมีหน่วยงานของรัฐทำหน้าที่ให้การสนับสนุนอย่างเพียงพอตามความจำเป็นและเน้นการฝึกอบรมข้าราชการให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(2) การศึกษาฝึกอบรมและสารสนเทศมีความมุ่งหมายและเน้นกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

การศึกษามุ่งให้สมาชิกและบุคคลทั่วไปชั่งถือว่าเป็นผู้ที่จะเป็นสมาชิกในอนาคต มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์ รวมทั้งมีความสำนึกระและตระหนักในสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกหรือให้เป็นผู้มีจิตวิญญาณสหกรณ์

การฝึกอบรมมุ่งให้กรรมการ ผู้จัดการและพนักงานสหกรณ์ มีความรู้ ความสามารถและทักษะ รวมทั้งความรับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ของตน

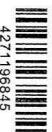
ส่วนสารสนเทศนั้นมุ่งให้บุคคลทุกกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำหรับเยาวชนปเลผู้นำด้านความคิดเห็น เช่น ผู้นำชุมนุม นักหนังสือพิมพ์ นักเขียน ผู้นำองค์กร พัฒนาชุมชน ฯลฯ โดยเน้นการติดต่อสื่อสาร 2 ทาง

(3) หลักสูตรและเนื้อหาของการศึกษาอบรม ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและวัฒนธรรม

## หลักการที่ 6 การร่วมมือระหว่างสหกรณ์

(1) แท้จริงการร่วมมือระหว่างสหกรณ์เป็นหลักการเดียวกันกับการร่วมมือระหว่างบุคคล กระძາในการจัดตั้งสหกรณ์นั้นเอง ซึ่งจะก่อให้เกิดการประยัดด้วยขนาด มีอำนาจการต่อรองสูงขึ้น และนำไปสู่การรับใช้สมาชิกอย่างมีประสิทธิผลยิ่งขึ้น

(2) การร่วมมือระหว่างสหกรณ์อาจทำได้ทั้งในแนวอนและแนวตั้ง ในแนวอนสหกรณ์ทุกสหกรณ์ไม่ว่าประเภทเดียวกันหรือไม่ สามารถร่วมมือกันได้ในทุกระดับเพื่อประโยชน์สูงสุดของสมาชิก และขวนการสหกรณ์ในแนวตั้งสหกรณ์ท้องถิ่นประเภทเดียวกันควรรวมตัวกันทางธุรกิจเป็นชุมนุม



สหกรณ์ระดับภูมิภาค หรือระดับประเทศ และระดับระหว่างประเทศ และสหกรณ์ทุกประเภท ทุกระดับ ทุกสหกรณ์ควรรวมตัวกันเป็นองค์การสหกรณ์สูงสุด (Apex Organization) เพื่อประโยชน์ใน การส่งเสริมด้านอุดมการณ์ การศึกษา การฝึกอบรม การส่งเสริมแนะนำ การกำกับดูแล การตรวจสอบ การวิจัยและการพัฒนาฯลฯ

(3) วัตถุประสงค์สำคัญของการร่วมมือระหว่างสหกรณ์ คือ เพื่อให้สหกรณ์สามารถดำเนิน ผลประโยชน์ ทางเศรษฐกิจ เพราะฉะนั้นสหกรณ์ท้องถิ่นแต่ละสหกรณ์ และสหกรณ์ขั้นสูงต้องเป็น สหกรณ์ที่มีความเข้มแข็งและยั่งยืน มีชีวิตชีวา (Viable & Sustainable) และร่วมมือกันในลักษณะ ของ "ระบบรวม" หรือเป็นเอกภาพ

#### หลักการที่ 7 การเอื้ออาทรต่อชุมชน

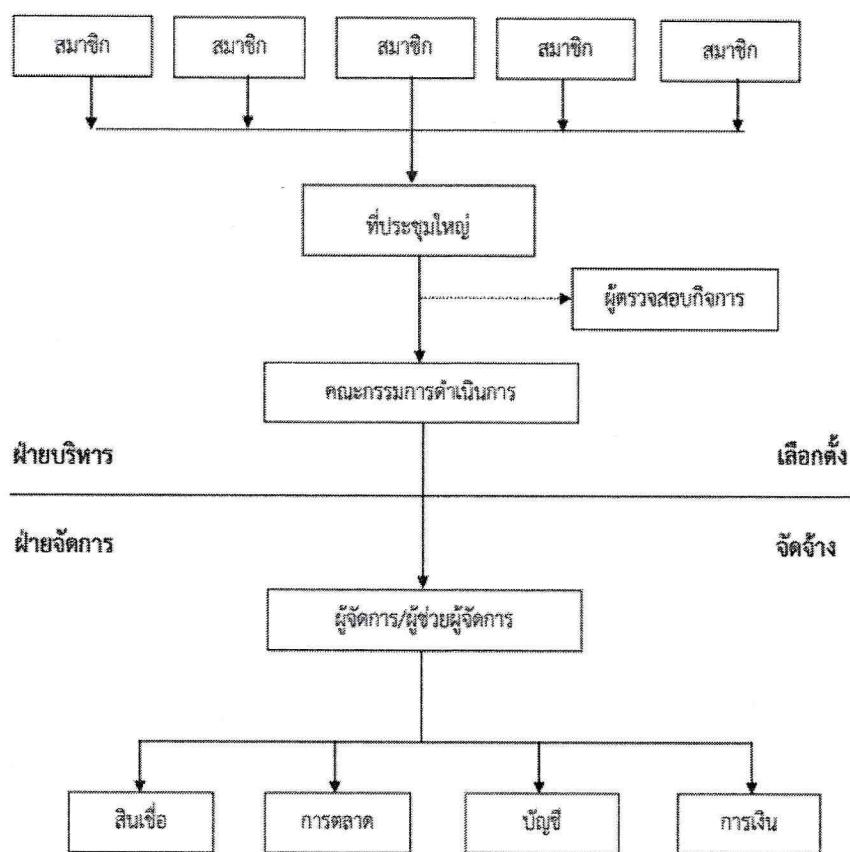
(1) สหกรณ์เป็นองค์การทางเศรษฐกิจและสังคม และเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่สหกรณ์ตั้งอยู่ เพราะฉะนั้น การดำเนินงานของสหกรณ์ต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชนนั้น ๆ ซึ่ง หมายความว่าเป็นการพัฒนา ที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศ หรือเป็น การพัฒนาที่สนองความต้องการและความไฟแรงของคนรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำลายโอกาส ความสามารถ และอนาคตของคนรุ่นหลัง

(2) เนื่องจากสมาชิกสหกรณ์เป็นสมาชิกของชุมชนนั้นเอง สหกรณ์จึงควรมีส่วนช่วยเหลือ ในการพัฒนาชุมชนนั้นแบบยั่งยืน



## โครงสร้างของสหกรณ์

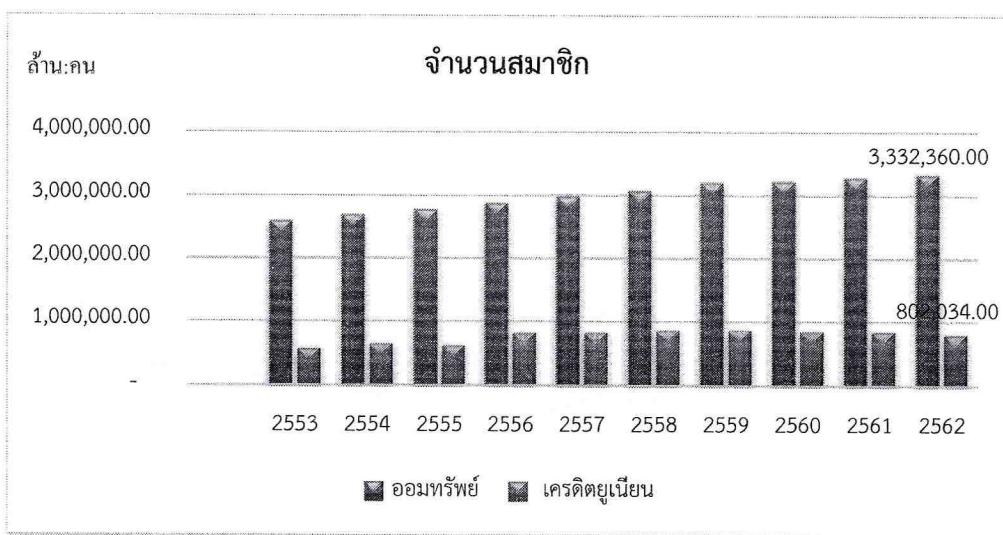
โครงสร้างของสหกรณ์ต้องอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย สมาชิกรวมตัวกัน จัดตั้งสหกรณ์ขึ้น โดยร่วมกันแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนด้านเงินทุน ด้านการผลิตและการจำหน่ายเพื่อให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ด้วยการซ่วยเหลือตนเองและซ่วยเหลือซึ่งกันและกันตามหลักการสหกรณ์ สมาชิกทุกคนเป็นเจ้าของสหกรณ์ แต่เนื่องจากสมาชิกทุกคนไม่สามารถร่วมกันบริหารงานสหกรณ์ได้จริง จำเป็นต้องจัดให้มีการเลือกตั้ง คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เพื่อทำหน้าที่บริหารงานสหกรณ์ รวมถึงจัดจ้างผู้จัดการและเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานในสหกรณ์



ภาพที่ 1 โครงสร้างของสหกรณ์  
ที่มา : กรมส่งเสริมสหกรณ์ มีนาคม 2562

### ผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน ปี 2553- 2562

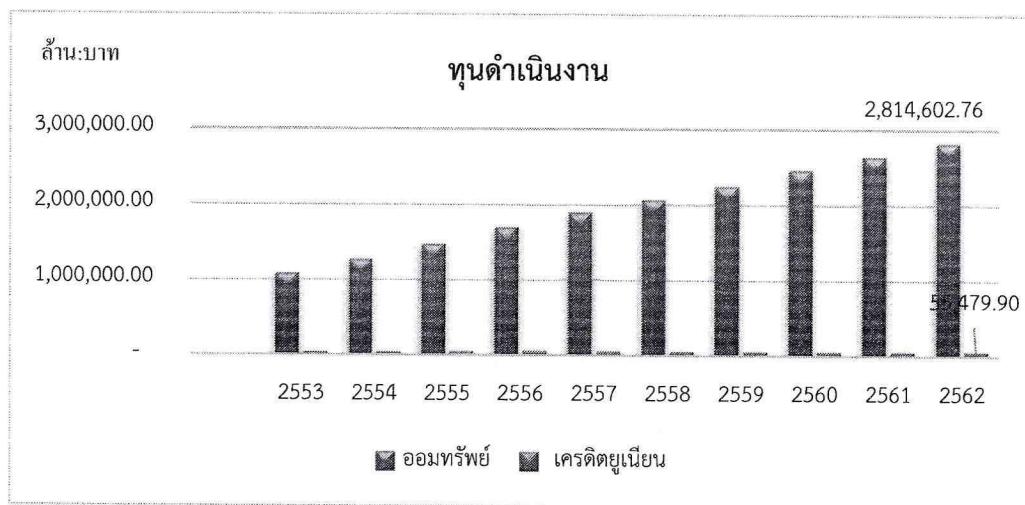
ปัจจุบันสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนเริ่มมีขนาดใหญ่ขึ้นในภาพรวมประเทศไทย มีสหกรณ์ออมทรัพย์ทั้งหมดจำนวน 1,375 แห่ง มีสมาชิกจำนวน 3,332,360 ราย มีทุนดำเนินงานทั้งสิ้นจำนวน 2,814,602.76 ล้านบาท และมีรายได้ 154,656.35 ล้านบาท จำนวน สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนมีจำนวน 536 แห่ง มีสมาชิกประมาณ 802,034 ราย มีทุนดำเนินงานทั้งสิ้นจำนวน 55,479.90 ล้านบาท และมีรายได้จำนวน 4,733.90 ล้านบาท (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 2562) ดังภาพที่ 2-6



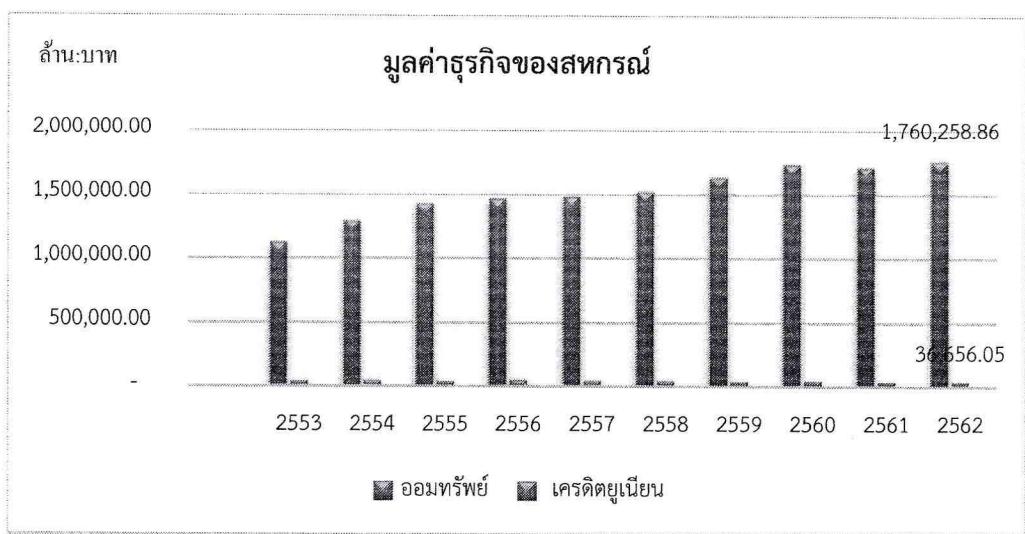
ภาพที่ 2 ข้อมูลจำนวนสมาชิก (ปี 2553-2562)



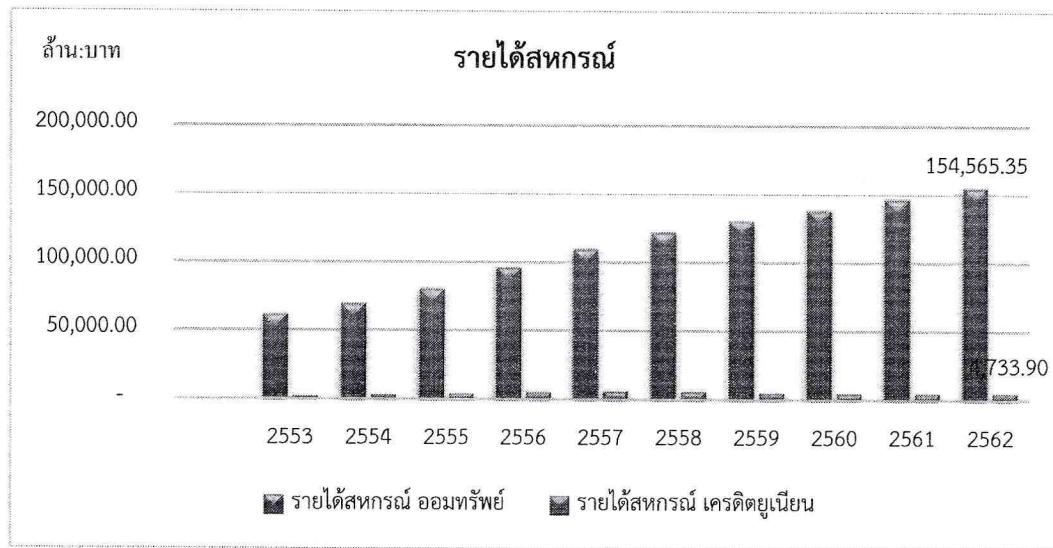
ภาพที่ 3 การถือหุ้นของสมาชิก (ปี 2553-2562)



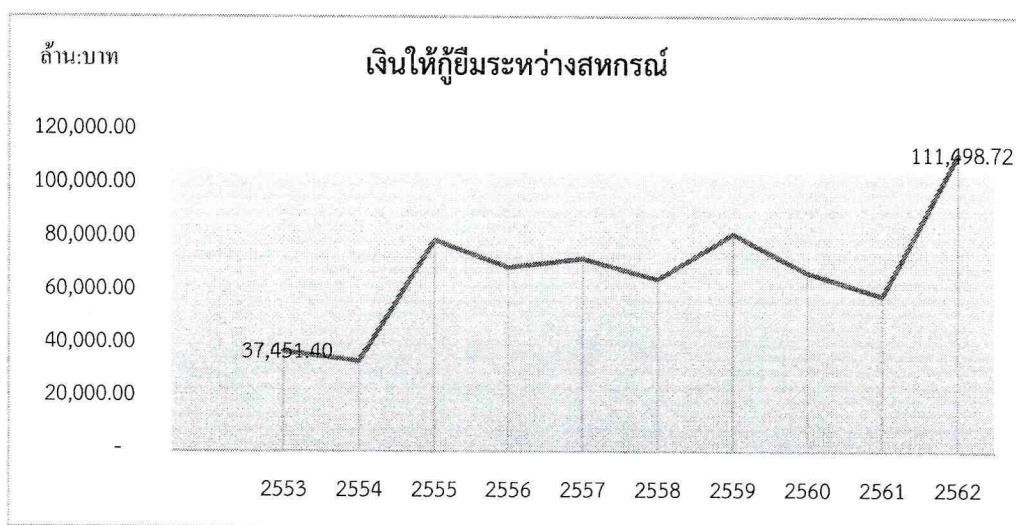
ภาพที่ 4 ทุนดำเนินงาน (ปี 2553-2562)



ภาพที่ 5 มูลค่าธุรกิจสหกรณ์ (ปี 2553-2562)



ภาพที่ 6 รายได้สหกรณ์ (ปี 2553-2562)



ภาพที่ 7 เงินให้กู้ยืมระหว่างสหกรณ์

ที่มา: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 2562

สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนมีขนาดใหญ่ขึ้น มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วและถือว่าเป็นสถาบันการเงินแห่งหนึ่งที่มีความสำคัญต่อภาคครัวเรือนทั้งในแง่ของการเป็นแหล่งการออมเงินและแหล่งการกู้ยืมเงิน มีความเชื่อมโยงกับผู้อื่นในระบบการเงินมากขึ้น ทำให้สินทรัพย์มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยปัจจุบันมีขนาดสินทรัพย์ใหญ่เป็นลำดับที่ 3 รองจากธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินเฉพาะกิจ

## 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับอัตราส่วนทางการเงิน CAMELS ANALYSIS : กรรมตรวจบัญชีสหกรณ์

กรรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้ประยุกต์ใช้ CAMELS Analysis ในการวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรให้เป็นระบบและเป็นมาตรฐานเดียวกัน เป็นการวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจทางการเงิน เพื่อการรายงานและติดตามประเมินผลทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรได้ถูกพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเป็นสร้างสัญญาณเตือนภัยเพื่อเฝ้าระวังทางการเงิน นำไปสู่ความเข้มแข็งและยั่งยืนของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ด้วยกระบวนการอ้างอิงเพื่อเทียบเคียง (Bench-marking Process) ในลักษณะ Financial Performance Benchmarking ซึ่งเป็นการเทียบเคียงเฉพาะผลการปฏิบัติงานเพื่อดูความสามารถในการปฏิบัติงานของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

อัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรเป็นค่าอ้างอิงในการเปรียบเทียบ (Benchmark) เพื่อเฝ้าระวังเสถียรภาพทางการเงินในเบื้องต้น ซึ่งเป็นการกำหนดค่ามาตรฐานเริ่มต้นให้สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรใช้เทียบเคียง เพื่อปรับเข้าถึงค่ามาตรฐานได้ซึ่งการใช้อัตราส่วนมาตรฐานจะช่วยให้ผู้วิเคราะห์ CAMELS สามารถมากขึ้น โดยผู้วิเคราะห์ต้องให้ความสำคัญกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินที่เป็นจุดสนใจเบื้องต้นก่อน และเชื่อมโยงกับอัตราส่วนด้านอื่น ๆ ของ CAMELS ในการวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจทางการเงิน การดำเนินงานของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรโดยองค์ประกอบที่สำคัญในมุมมอง 6 มิติ ของ CAMELS จะให้ความหมาย ดังนี้ (กรรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ส่วนวิจัยและพัฒนาสารสนเทศทางการเงิน 2548)

### มิติที่ 1 : C - Capital strength : ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง

ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง หรือ ความเข้มแข็งของเงินทุน เป็นการวิเคราะห์ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง ซึ่งเป็นการวิเคราะห์แหล่งเงินทุนที่สามารถรองรับหรือป้องกันผลกระทบจากความเสี่ยงทางด้านธุรกิจ และการเงินที่เกิดขึ้นกับสหกรณ์ โดยเงินทุนดำเนินงานของสหกรณ์ ประกอบด้วย ทุนเรือนหุ้น ทุนสำรอง ทุนสะสมตามระเบียบข้อบังคับ กำไรสุทธิ และการจัดหาเงินทุนในรูปของการก่อหนี้สินผูกพัน

ความเพียงพอและความเข้มแข็งของเงินทุน เน้นแหล่งเงินทุนภายในสหกรณ์เป็นหลัก การมีทุนของสหกรณ์เพียงพอ กับความเสี่ยงต่าง ๆ และทุนของสหกรณ์ควรมีลักษณะที่ไม่สามารถถอนได้และไม่ผูกพันที่จำกัดตอบแทน หากเงินทุนภายนอก (เงินกู้ยืม) มากกว่าทุนของสหกรณ์

แสดงว่าทุนของสหกรณ์ไม่เพียงพอและมีภาระผูกพันทางการเงิน ผู้บริหารสหกรณ์ต้องเพิ่มความระมัดระวังในการใช้ทุนเพื่อสร้างรายได้รองรับ

ความเสี่ยงของเงินทุน การก่อหนี้เนื้อตราช้าที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ด้วยทุนของสหกรณ์มีความเสี่ยง จากสัดส่วนหนี้สินทั้งสิ้นต่อทุนของสหกรณ์ ถ้าผลหนี้น้อยกว่าทุนของสหกรณ์ ย่อมสามารถรองรับหนี้ได้ด้วยตัวเอง และสร้างความมั่นใจให้กับเจ้าหนี้ หากผลหนี้มากกว่าทุนของสหกรณ์มีความเสี่ยง ต้องระดมทุน และบริหารสินทรัพย์เพื่อสร้างรายได้รองรับความเสี่ยง

การให้ผลตอบแทน ผลตอบแทนมากหรือน้อย วัดจากอัตรากำไรต่อส่วนของทุนสหกรณ์หากมีอัตราสูงแสดงว่าทุนไปสร้างรายได้ดี หรือลงทุนในสินทรัพย์คุณภาพดีเพื่อสร้างรายได้

การวิเคราะห์ความเสี่ยงของเงินทุนต่อความเสี่ยง ดังนี้

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความเสี่ยงของเงินทุนต่อความเสี่ยง

| อัตราส่วนทางการเงิน              | สูตรการคำนวณ  |
|----------------------------------|---|
| อัตราหนี้สินต่อทุน (เท่า)        | <u>หนี้สินทั้งสิ้น</u><br>ทุนของสหกรณ์                              |
| อัตราทุนสำรองต่อสินทรัพย์ (เท่า) | <u>ทุนสำรอง</u><br>สินทรัพย์ทั้งสิ้น                                |
| อัตราการเติบโตทุนของสหกรณ์ (%)   | <u>ทุนของสหกรณ์ทั้งปีปัจจุบัน-ทุนของสหกรณ์ปีก่อน</u> $\times 100$   |
| อัตราการเติบโตของหนี้ (%)        | <u>หนี้สินทั้งสิ้นปีปัจจุบัน-หนี้สินทั้งสิ้นปีก่อน</u> $\times 100$ |
| อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (%)   | <u>กำไรสุทธิ</u> $\times 100$<br>ทุนของสหกรณ์ถ้วนเฉลี่ย             |

### มิติที่ 2 : A – Asset quality : คุณภาพของสินทรัพย์

คุณภาพของสินทรัพย์เป็นการวิเคราะห์ว่าสินทรัพย์ที่ลงทุนได้ก่อให้เกิดรายได้แก่สหกรณ์อย่างไร และได้ถูกใช้ไปอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ สินทรัพย์ที่จดวัดประสิทธิภาพ เช่น ลูกหนี้ สินค้าคงคลังและสินทรัพย์รวม

การลงทุนในสินทรัพย์ เสี่ยงหรือไม่ ก่อให้เกิดรายได้ หรือจมอยู่ในสินทรัพย์ที่เกินความต้องการ เช่น สินค้า เงินฝากธนาคาร อาจส่งถึงสภาพคล่องทางการเงินของสหกรณ์ คุณภาพสินทรัพย์ มุ่งเน้นไปที่สินทรัพย์ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ความเพียงพอของสำรองต่อการต้องคุ้นภาพของสินทรัพย์ เพื่อป้องกันผลกระทบต่อฐานะการเงินของสหกรณ์ มีการสำรองหนี้หรือไม่ การสำรองหนี้สูงเกินไป หรือต่ำเกินไป

สินทรัพย์สามารถนำไปสร้างรายได้และให้ผลตอบแทน ดังนั้น คุณภาพสินทรัพย์ที่ดีสามารถ แปลงเป็นรายได้ นำไปสร้างรายได้ ได้ก่อน หรือให้ผลตอบแทนเท่าไร สามารถวัดได้จากอัตรากำไร หรือรายได้ต่อสินทรัพย์ หากอัตราสูงแสดงว่า คุณภาพสินทรัพย์ดีมีรายได้เข้ามา หากอัตราต่ำแสดงว่า สินทรัพย์ต้องคุ้นภาพไม่ก่อให้เกิดรายได้ สหกรณ์จึงต้องบริหารสินทรัพย์ดังกล่าวให้เกิดประสิทธิภาพ มีสภาพคล่อง

### การวิเคราะห์คุณภาพสินทรัพย์ ดังนี้

#### ตารางที่ 2 การวิเคราะห์คุณภาพสินทรัพย์

| อัตราส่วนทางการเงิน            | สูตรการคำนวณ  |
|--------------------------------|---|
| อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)    | ขาย/บริการ(รายได้ธุรกิจหลัก)<br>สินทรัพย์ทั้งสิ้นตัวเฉลี่ย                                    |
| อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (%)  | กำไรจากการดำเนินงาน $\times 100$<br>สินทรัพย์ตัวเฉลี่ย  |
| อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ (%) | สินทรัพย์ทั้งสิ้นปีปัจจุบัน / สินทรัพย์ทั้งสิ้นปีก่อน $\times 100$<br>สินทรัพย์ทั้งสิ้นปีก่อน |

#### มิติที่ 3 : M – Management capability : ขีดความสามารถในการบริหาร

ขีดความสามารถในการบริหารงานเป็นการวิเคราะห์ถึงความสามารถของฝ่ายบริหาร ในการวางแผน และจัดโครงสร้างองค์กรในการนำพาองค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการอย่างมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ท่ามกลางสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมที่กิจการเผชิญอยู่

การบริหารจัดการและโครงสร้างธุรกิจ ต้องมีความสมดุลกัน ประเภทสหกรณ์กับโครงสร้าง ธุรกิจมีความเหมาะสมและสอดคล้องกันตาม พ.ร.บ. สหกรณ์ ทั้งนี้การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ต้อง เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยความสามารถบริหารงานและการควบคุมภายใน พิจารณา

จากการปฏิบัติตาม กกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และมีระบบการควบคุมภายในที่ดี ซึ่งมีผลต่อสภาพคล่อง และการทำกำไรของสหกรณ์ บทบาทการบริหารในอนาคตต่อภาวะแข่งขันเพื่อการวางแผนในอนาคต การวิเคราะห์การบริหารจัดการ ดังนี้

### ตารางที่ 3 การวิเคราะห์การบริหารจัดการ

| อัตราส่วนทางการเงิน                    | สูตรการคำนวณ   |
|--|--|
| อัตราการเติบโตของธุรกิจ (%)            | $\frac{\text{มูลค่าธุรกิจรวมปีปัจจุบัน}-\text{มูลค่าธุรกิจรวมปีก่อน}}{\text{มูลค่าธุรกิจรวมปีก่อน}} \times 100$                      |
| แนวโน้มปีหน้า (สมาชิก ทุน ธุรกิจ กำไร) | เป็นการพยากรณ์หรือการคาดการณ์จากข้อมูลอดีต<br>(ข้อมูลย้อนหลังอย่างน้อย 5 ปีมาทำ การพยากรณ์)<br>โดยใช้โปรแกรมSPSS หรือโปรแกรมใน Excel |

### มิติที่ 4 : E – Earning sufficiency : การทำกำไร

การทำกำไรเป็นการวิเคราะห์ถึงความสามารถในการแข่งขันของสหกรณ์ในธุรกิจที่สหกรณ์ดำเนินอยู่ ซึ่งจะประกอบไปด้วยการรักษาอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน ให้ต่ำและเพิ่มอัตรากำไรสุทธิให้มากที่สุด รวมทั้งวิเคราะห์ถึงคุณภาพและแนวโน้มของกำไรในอนาคตของสหกรณ์

ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับค่าใช้จ่าย กำไร และคุณภาพของกำไร ขึ้นอยู่กับการบริหารควบคุมรายจ่ายอย่างมีประสิทธิภาพการเปรียบเทียบรายได้ กับค่าใช้จ่ายที่ละเอียดรายร่วมมีกำไรขั้นต้น หรือไม่ หากบริหารค่าใช้จ่ายดีมีประสิทธิภาพ กำไรสูงซึ่งในทางตรงข้ามการบริหารค่าใช้จ่ายไม่ดีไม่เหมาะสมสมกับรายได้ กำไรต่ำรวมถึงอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงานให้อยู่ในอัตราที่ต่ำ

การวินัยทางการเงินยังส่งผลต่อรายได้ในระบบสหกรณ์ ซึ่งมีได้มุ่งเน้นกำไรเป็นหลัก หากแต่ มุ่งเน้นสมาชิกเป็นหลัก ซึ่งมีฐานะเป็นหั้งหุ้นใหญ่และผู้รับบริการ กำไรจึงขึ้นอยู่กับการมีคุณภาพชีวิตที่ดี การมีวินัยทางการเงินหรือการจัดการทางการเงินที่ดีของสมาชิก หากสมาชิกมีอัตราหนี้สินมากกว่าเงินออม จะทำให้กำลังความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกลดลง ส่งผลต่อรายได้และฐานะการเงินของสหกรณ์



## การวิเคราะห์การทำกำไร ดังนี้

### ตารางที่ 4 การวิเคราะห์การทำกำไร

| อัตราส่วนทางการเงิน  | สูตรการคำนวณ   |
|--|--|
| อัตรากำไรต่อสมาชิก (บาท)   | <u>กำไรสุทธิ</u><br>จำนวนสมาชิก  |
| อัตราเงินออมต่อสมาชิก (บาท)<br>(เงินออม = เงินฝากสินปีของสมาชิก + เงินทุนสมาชิก)   | <u>เงินรับฝากสมาชิก+ทุนเรือนหัน</u><br>จำนวนสมาชิก                                 |
| อัตราหนี้สินต่อสมาชิก (บาท)<br>(หนี้สินปีสมาชิกก่อนหักหนี้สงสัยจะสูญ=ลูกหนี้เงินกู้+<br>ลูกหนี้การค้า+ลูกหนี้บริการอื่น ๆ) | <u>ลูกหนี้เงินกู้+ลูกหนี้การค้า+ลูกหนี้ค่าบริการอื่น</u><br>จำนวนสมาชิก            |
| อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อการทำกำไรก่อนหักค่าใช้จ่าย<br>ดำเนินงาน (%)   | <u>ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน x 100</u><br><u>กำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน</u>          |
| อัตราการเติบโตของทุนสำรอง (%)  | <u>ทุนสำรองปีปัจจุบัน - ทุนสำรองปีก่อน x 100</u><br><u>ทุนสำรองปีก่อน</u>          |
| อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่น (%)   | <u>ทุนสะสมอื่นปีปัจจุบัน - ทุนสะสมอื่นปีก่อน x 100</u><br><u>ทุนสะสมอื่นปีก่อน</u> |
| อัตราการเติบโตของกำไร (%)  | <u>กำไรสุทธิปีปัจจุบัน - กำไรสุทธิปีก่อน x 100</u><br><u>กำไรสุทธิปีก่อน</u>       |
| อัตรากำไรสุทธิ (%)   | <u>กำไรสุทธิ x 100</u><br><u>ขาย/บริการ (รายได้ธุรกิจหลัก)</u>                     |

### มิติที่ 5 : L – Liquidity : สภาพคล่อง

สภาพคล่องหรือความเพียงพอต่อความต้องการใช้เงินเป็นการพิจารณาความเพียงพอของเงินสดหรือสินทรัพย์ที่มีสภาพใกล้เคียงเงินสด รวมถึงสินทรัพย์อื่นที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่าย สภาพคล่องวัดได้จากการอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน ซึ่งคำนวณได้จากสัดส่วนระหว่างสินทรัพย์หมุนเวียน กับหนี้สินหมุนเวียน หากสหกรณ์มีความเสี่ยงของเงินทุน สหกรณ์จำเป็นต้องรักษาสภาพคล่องให้สูง เพียงพอ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงิน

ความเพียงพอของสินทรัพย์ในการแปลงสภาพเป็นเงินสด ความเพียงพอของสภาพคล่องต่อ ความต้องการใช้เงิน พิจารณาได้จากสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียนหากสินทรัพย์หมุนเวียน



มากกว่า ถือว่ามีสภาพคล่องดี หรือมีความเพียงพอต่อความต้องการใช้เงิน อย่างไรก็ตามต้องพิจารณา ตัวสินทรัพย์หมุนเวียนที่สามารถแปลงเป็นเงินสดได้เร็วด้วย

ความสมดุลระหว่างสินทรัพย์สภาพคล่องกับภาระผูกพันทางการเงิน การเบรียบเทียบความ สมดุลระหว่างสินทรัพย์สภาพคล่องกับภาระผูกพันทางการเงิน การมีสินทรัพย์สภาพคล่องดีร่างไว้ เพียงพอต่อภาระผูกพันทางการเงิน หรือสหกรณ์มีแหล่งที่มาของกระแสเงินสดเพียงพอ กับภาระ ผูกพันทางการเงินที่จะถึงกำหนดหรือไม่ โดยส่วนใหญ่สาเหตุหลักของการขาดสภาพคล่องนั้น มาจากการบริหารสินทรัพย์และหนี้สินไม่ดีพอ รวมถึงปัญหาจากผลการดำเนินงาน เช่น มีภาระหนี้สิน ระยะสั้นมาก การถอนเงินฝากมากกว่าปกติ การนำเงินกู้ยืมระยะสั้น ไปให้กู้ระยะยาว เป็นต้น กระแสเงินสดเข้ามาเพียงพอหรือไม่ เช่น อัตราลูกหนี้เงินกู้ระยะสั้นที่ชำระหนี้ได้ตามกำหนดต่อหนึ่งถึง กำหนดชำระและอายุเฉลี่ยของสินค้า

การวิเคราะห์สภาพคล่อง ดังนี้

#### ตารางที่ 5 การวิเคราะห์สภาพคล่อง

| อัตราส่วนทางการเงิน          | สูตรการคำนวณ              |
|------------------------------|---------------------------|
| อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (เท่า) | <u>สินทรัพย์หมุนเวียน</u> |
|                              | หนี้สินหมุนเวียน          |

#### มิติที่ 6 : S - Sensitivity : ผลกระทบต่อธุรกิจ

ผลกระทบที่มีต่อธุรกิจ หรือความอ่อนไหวของธุรกิจ คือ ปัจจัยเสี่ยงที่มีผลกระทบในแบบต่อ ธุรกิจ โดยปัจจัยเสี่ยงสามารถพิจารณาจากปัจจัยแวดล้อมสหกรณ์ ซึ่งสาเหตุการเกิดปัจจัยเสี่ยง อาจมาจากภาครัฐ หรือจากสถานการณ์ทั่วไป ภาวะวิกฤต ภัยธรรมชาติ ที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจ อันประกอบด้วย ภาวะคู่แข่งทางธุรกิจ นโยบายการเงินของรัฐ อัตราดอกเบี้ย นโยบายช่วยเหลือของ ภาครัฐ ระเบียบ ข้อบังคับ พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง สภาพตลาด เทคโนโลยี และวิทยาการใหม่ หากสหกรณ์ไม่สามารถวางแผนกลยุทธ์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ย่อมส่งผลกระทบต่อธุรกิจ ของสหกรณ์

ผลกระทบต่อธุรกิจ โดยประเมินจากปัจจัยเสี่ยง ซึ่งประกอบด้วย การลดลงของรายได้ การลดลงของต้นทุน

## 2.3 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพยากรณ์และความล้มเหลวทางการเงิน

### 2.3.1 แนวคิดทฤษฎีความล้มเหลวทางการเงิน

Fitzpatrick (1934) ได้กล่าวไว้ว่า ความล้มเหลวทางธุรกิจนั้นมีเดาหลายขั้น โดยปกติความล้มเหลวมักจะเป็นปัญหาที่ค่อยเกิดขึ้นอย่างช้า ๆ หรือเกิดขึ้นโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้ ซึ่งได้แบ่งขั้นความล้มเหลวออกเป็น 5 ขั้น ได้แก่ ขั้นที่ 1 ระยะเวลาการบ่ม (The Period of Incubation) คือ ระยะที่บริษัทเริ่มประสบภาวะที่ไม่ค่อยดี ที่เกิดขึ้นอย่างช้า ๆ โดยที่เจ้าของกิจการยังไม่ทราบนักถึงขั้นที่ 2 ระยะการขาดสภาพคล่อง (Financially Embarrassed) คือ ระยะบริษัทเริ่มมีปัญหาขาดเงินสดในการจ่ายชำระหนี้ให้ตรงกำหนด ในช่วงนี้บริษัทยังคงมีสินทรัพย์มากกว่าหนี้สิน แต่สินทรัพย์ส่วนใหญ่เป็นสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องน้อย เช่น ลูกหนี้การค้า หรือสินค้าคงเหลือ ขั้นที่ 3 ระยะการล้มละลาย (Financial Insolvency) คือ ระยะที่กิจการไม่สามารถชำระหนี้สินได้ ซึ่งถือว่าเป็นจุดวิกฤตของกิจการจนส่งผลต่อไปใน ขั้นที่ 4 ระยะการล้มละลายอย่างสิ้นเชิง (Total Insolvency) คือ ระยะที่บริษัทมีหนี้สินมากกว่าสินทรัพย์ เป็นช่วงที่บริษัทไม่สามารถหลีกเลี่ยงภาวะล้มละลายได้แล้ว ช่วงนี้เจ้าหนี้จะเข้ามายุ่งเกี่ยวกับกิจการ อาจจะเป็นการปรับโครงสร้างหนี้หรือเข้ามาควบคุมกิจการ ขั้นที่ 5 ระยะการล้มละลายโดยสมบูรณ์ (Confirmed insolvency) ระยะนี้ จะค่อนข้างใกล้เคียงกับระยะที่ 4 ซึ่งบริษัทยังคงอยู่ในภาวะล้มละลายแต่ขั้นนี้จะมีกระบวนการทางกฎหมายมาเกี่ยวข้องเพื่อป้องกันผลประโยชน์ให้แก่เจ้าหนี้ของกิจการ

Brigham and Gapenski อ้างใน ศรสวารด์ บัวนาค (2559) ได้แบ่ง ความล้มเหลวทางธุรกิจ เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ความล้มเหลวทางเศรษฐกิจ (Economic Failure) และความล้มเหลวทางการเงิน (Financial Failure)

ความล้มเหลวทางเศรษฐกิจ หมายถึง การที่อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนที่ รวมส่วนชดเชยความเสี่ยงแล้วต่ำกว่าอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนที่ควรจะได้รับจากการลงทุนนั้น หรือหมายถึง รายได้ของกิจการไม่สามารถครอบคลุมต้นทุนทั้งหมด

ความล้มเหลวทางการเงิน หมายถึงความล้มเหลวที่เกิดจากการที่กิจการไม่สามารถชำระหนี้ของธุรกิจได้ ซึ่งอาจแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การไม่สามารถชำระหนี้ทางเทคนิค (Technical Insolvency) ซึ่งเป็นความล้มเหลวที่เกิดจากการที่กิจการไม่สามารถชำระหนี้สินหมุนเวียนที่ถึงกำหนดชำระได้ แม้ว่าสินทรัพย์ทั้งหมดของกิจการยังคงมากกว่าหนี้สินรวมก็ตาม และ อีกประเภทคือ การไม่สามารถชำระหนี้อันอาจก่อให้เกิดการล้มละลาย (Insolvency in Bankruptcy) ซึ่งเป็นความ

ล้มเหลวที่เกิดจากการที่กิจการมีมูลค่าทางบัญชีของหนี้สินทั้งหมดมากกว่ามูลค่าตลาดของสินทรัพย์ ภาวะเช่นนี้เป็นสัญญาณที่จะนำไปสู่การล้มละลายที่ทำให้ต้องเลิกกิจการ หรือเข้าสู่ สถานภาพ ล้มละลายตามกฎหมายล้มละลาย

อนิดา จิตรน้อมรัตน์ อ้างใน เอกสารที่ เข็มวงศ์ (2554) ได้กล่าวไว้ว่า ในการดำเนินธุรกิจนั้น บริษัทต่าง ๆ มีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ แต่ก็มีอีกหลายบริษัทที่ต้องประสบ กับภาวะล้มเหลว ที่จะส่งผลต่อให้บริษัทเกิดภาวะล้มละลาย ในบริษัทที่ประสบภาวะความล้มเหลว ผู้บริหารหรือผู้จัดการทางเงินควรต้องทราบถึงความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อบริษัท และต้องทราบถึง สาเหตุที่ทำให้เกิดความเสียหาย เพื่อที่จะได้เข้าใจถึงปัญหาและแก้ไขได้ถูกต้อง ลักษณะความล้มเหลว ของธุรกิจที่นำไปสู่การล้มละลาย อาจเกิดจากการดำเนินธุรกิจแล้วประสบภาวะขาดทุน รายได้ไม่ เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย หรืออัตราผลตอบแทนจากการลงทุนไม่คุ้มกับต้นทุนของเงินทุน ซึ่งถ้าอัตรา ผลตอบแทนติดลบจะเป็นเหตุให้ ราคาหุ้นสามัญของกิจการลดต่ำลง เมื่อสถานการณ์ข้างต้นไม่ได้รับ การแก้ไข จะเป็นสาเหตุให้กิจการต้องยกเลิกการดำเนินธุรกิจได้ ความล้มเหลวที่ว่ามานี้อาจเรียกได้ว่า เป็นความล้มเหลวทางเศรษฐกิจ (Economic failure)

### 2.3.2 แนวคิดทฤษฎีแบบจำลองความล้มเหลวทางการเงิน

Beaver (1966) อ้างใน ภิญญา อดทน (2553) เริ่มพัฒนาการใช้ข้อมูลทางบัญชีเพื่อทำ ความสามารถในการทำนายภาวะล้มละลายโดยการวิเคราะห์แบบหนึ่งตัวแปร (Univariate Analysis) Beaver ได้ทำการศึกษาอัตราส่วนทางการเงินทั้งหมด 29 อัตราส่วนในช่วงเวลา ก่อนการ ล้มละลาย 5 ปี ของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบริษัท 2 กลุ่ม ได้แก่ บริษัทที่ล้มละลาย และไม่ล้มละลาย เพื่อศึกษาถึงอัตราส่วนทางการเงิน ที่สามารถแยกความแตกต่างของบริษัททั้ง 2 กลุ่ม ได้มากที่สุด โดยผลการวิจัยพบว่ายิ่งใช้ข้อมูลก่อนหน้าที่จะเกิดการล้มละลายนานขึ้น ยิ่งมีความผิดพลาดในการ พยากรณ์มากขึ้น และมี 6 อัตราส่วนทางการเงิน ที่สามารถแยกความแตกต่างได้ที่สุด ได้แก่

1. อัตราส่วนกำไรสุทธิก่อนค่าเสื่อมราคา มูลค่าเสื่อมสูญและการตัดบัญชีต่อหนี้สินรวม (Net income before depreciation, depletion and amortization/Total liabilities)

2. อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม (Net income/Total assets)

3. อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (Total debt/Total assets)

4. อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนสุทธิต่อสินทรัพย์รวม (Net working capital/ Total assets)

5. อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน (Current assets/ Current liabilities)

6. อัตราส่วนเงินสด หลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด ลูกหนี้ต่อค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานก่อนหักค่าเสื่อมราคา มูลค่าเสื่อมสิน และรายการตัดบัญชี (Cash, marketable securities, account receivable/ Operating expense excluding depreciation, depletion and amortization)

ซึ่งอัตราส่วนกำไรสุทธิก่อนค่าเสื่อมราคา มูลค่าเสื่อมสินและรายการตัดบัญชีต่อหนี้สินรวม เป็นอัตราส่วนที่ Beaver สรุปว่า เป็นตัวแปรที่ใช้คาดการณ์ภาวะล้มละลายหรือความล้มเหลวทางการเงินได้ดีที่สุด

Ohlson (1980) อ้างใน อภิญญา อุดหน (2553) ได้พัฒนาแบบจำลองเพื่อทำนายภาวะล้มละลายของกิจการโดยใช้วิธีที่เรียกว่า Conditional Logit Model ซึ่ง Ohlson ได้พัฒนาโดยใช้กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มบริษัทที่ล้มละลาย 105 บริษัท และที่ไม่ล้มละลาย 2,058 บริษัท และได้เป็นสมการสำหรับการคาดการณ์ล้มละลายล่วงหน้า 1 ปี ดังนี้

$$\begin{aligned} Y = & -1.32 - 0.407(\text{SIZE}) + 6.03(\text{TLTA}) - 1.43(\text{WCTA}) + 0.0757(\text{CLCA}) - 2.37(\text{NITA}) \\ & - 1.83(\text{FUTL}) + 0.825(\text{INTWO}) - 1.729(\text{OENEG}) - 0.521(\text{CHIN}) \end{aligned}$$

โดยที่

$\text{SIZE} = \log$  ของอัตราส่วนสินทรัพย์รวมต่อ GNP ดัชนีการลอยตัวของราคา (Natural log of (total assets/GNP price-level index))

$\text{TLTA} =$  อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (Total liabilities/Total assets)

$\text{WCTA} =$  อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวม (Working capital/Total assets)

$\text{CLCA} =$  อัตราส่วนหนี้สินหมุนเสียนต่อสินทรัพย์หมุนเวียน (Current liabilities/Current assets)

$\text{NITA} =$  อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม (Net income/Total assets)

$\text{FUTL} =$  อัตราส่วนเงินทุนจากการดำเนินงานต่อหนี้สินรวม (Funds provided by operations/Total liabilities)

INTWO = แทนค่าตัวแปรด้วย 1 ถ้ากำไรสุทธิ 2 ปี ล่าสุดติดลบ นอกจากนั้นให้แทนค่าตัวแปร ด้วย 0

OENEG = แทนค่าตัวแปรด้วย 1 ถ้าหนี้สินรวมมากกว่าสินทรัพย์รวม นอกจากนั้นให้แทนค่าตัวแปร ด้วย 0

CHIN = ค่าอัตราส่วนของกำไรสุทธิ เวลาปัจจุบันหักกำไรสุทธิย้อนหลัง 1 ปี ต่อค่าสัมบูรณ์ของกำไรสุทธิเวลาปัจจุบันหากค่าสัมบูรณ์ของกำไรสุทธิย้อนหลัง 1 ปี

ซึ่งพบว่า ความนำจะเป็นที่บริษัทจะล้มละลายเท่ากับ 3.8 เป็นจุดตัดสินใจ (Cut-off) กล่าวคือ ถ้าผลการคำนวณความนำจะเป็นมากกว่า 3.8 ถือว่ามีแนวโน้มว่าบริษัทนั้นจะล้มละลายซึ่งผลการจัดประเภทโดยใช้จุดนี้เป็นจุดตัดสินใจ พบร่วมกับความสามารถจัดประเภทบริษัทที่ล้มละลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ถูกต้อง 87.6% และจัดประเภทบริษัทที่ไม่ล้มละลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ถูกต้อง 82.6%

Zmijewski (1983) อ้างใน อภิญญา อุดหน (2553) ได้พัฒนาแบบจำลองการทำนายภาวะล้มละลายโดยใช้วิธี Probit analysis ซึ่ง Zmijewski ได้เลือกอัตราส่วนทางการเงิน 3 อัตราส่วนโดยแต่ละอัตราส่วนอยู่ในกลุ่มต่าง ๆ กัน ( Profitability ratio, Financial leverage ratio และ Liquidity ratio) และเลือกกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 840 บริษัท แบ่งเป็นบริษัทที่ประสบปัญหาทางการเงิน 40 บริษัท และบริษัทที่ไม่ประสบปัญหาทางการเงิน 800 บริษัท แบ่งเป็นบริษัทดังต่อไปนี้ 1972-1978 จากนั้นใช้วิธี Probit analysis วิเคราะห์หาค่าทางสถิติที่เรียกว่า การวิเคราะห์สมพันธ์ (Correlation) เพื่อหาความสัมพันธ์ ระหว่างลักษณะของอัตราส่วนทางการเงินและหาค่าสัมประสิทธิ์ที่มีผลต่อสมการ ได้ดังนี้

$$\text{Unweighted Original: } X = 1.8138 \wedge (-4.336 - 4.513X_1 + 5.679X_2 + 0.004X_3)$$

ต่อมา Zmijewski (1984) ได้ทำการปรับปรุงแบบจำลองโดยการถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก (Weighted Original) โดยจำนวนประชากรที่ศึกษาคือบริษัทที่ประสบภาวะทางการเงิน (40 บริษัท) และบริษัทที่ไม่ประสบปัญหาทางการเงิน (800 บริษัท) เป็นตัวแปรตาม และอัตราส่วนทางการเงิน (Financial ratio) เป็นตัวแปรอิสระ อย่างไรก็ตาม Zmijewski พบว่าทั้ง 2 สมการให้ผลที่ไม่แตกต่างกันมากนัก ดังสมการด้านล่างนี้

$$\text{Weighted Original: } X = 1.8138 \wedge (-4.803 - 3.599X_1 + 5.406X_2 - 0.100X_3)$$



โดยที่

$X_1$  = อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม

$X_2$  = อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม

$X_3$  = อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม

ซึ่งผลการวิจัยของ Zmijewski พบว่าแบบจำลอง Zmijewski model สามารถทำนายภาวะความล้มเหลวทางการเงินได้อย่างแม่นยำถึง 98%

Altman (1968) ได้พัฒนาแบบจำลองในการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินและความแข็งแกร่งทางการเงินในรูปแบบใหม่ที่ใช้ตัวแปรหลายตัว (Multivariate) ซึ่งมีความสัมพันธ์กันโดยการพัฒนาแบบจำลองปัจจัย 5 ปัจจัย (Factor Model) ในธุรกิจการผลิต เรียกแบบจำลองนี้ว่า “Z-Score” เป็นการหาค่าค่าคะแนนจากอัตราส่วนทางการเงินที่ได้รับความนิยมในการใช้พยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินและความแข็งแกร่งทางการเงิน ถึงแม้ว่า การพัฒนา Z-Score นั้นได้พัฒนามาจากกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก และเป็นธุรกิจภาคการผลิต แต่อย่างไรก็ตามได้มีการนำไปประยุกต์ใช้ในอีกหลายธุรกิจอย่างเช่นธุรกิจบริการ (Al -Sulaiti & Almwajeh, 2007) โดย Z-Score เป็นการคำนวณค่าค่าคะแนนที่สะท้อนให้เป็นถึงระดับความแข็งแกร่งของธุรกิจหรือความล้มเหลวของธุรกิจ และแสดงโอกาสหรือความเป็นไปได้ที่ธุรกิจ จะล้มละลายในระยะเวลา 2 ปี

นอกจากการวัดความล้มเหลวทางการเงินแล้ว Z-Score ยังสามารถประยุกต์ใช้ในการวัดความแข็งแกร่งทางการเงินได้ โดยการใช้ค่าคะแนนของ Z-Score เป็นเกณฑ์การวัด ซึ่งค่าคะแนนสูงแสดงเห็นถึงความแข็งแกร่งทางการเงินที่มากขึ้น ชีหัก และ เ xenzech (Čihák & Hesse, 2011) ได้ทำการศึกษาการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของ Z-Score ของกลุ่มนธนาคารอิสลาม และ กลุ่มนราคารื่น ๆ เพื่อทดสอบว่ากลุ่มนราคารีดมีความแข็งแกร่งทางการเงินมากกว่ากัน และ อะเปอร์จิส และคณะ (Apergis et al, 2011) ได้ทำการเปรียบเทียบความแข็งแกร่งทางการเงินกับราคาของหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ เป็นการแสดงให้เห็นว่า Z-Score สามารถใช้ในการระบุความแข็งแกร่งทางการเงินได้ เช่นกัน

### โครงสร้างของ Z-Score

Z-Score มีพื้นฐานมาจาก การวิเคราะห์ค่าความแตกต่างหลายตัวแปร (Multiple Discriminant Analysis: MDA) โดยการใช้อัตราส่วนทางการเงินมาเป็นตัวแปรในแบบจำลองการ

พยากรณ์ แต่ได้มีการถ่วงน้ำหนักของอัตราส่วนต่าง ๆ อย่างเป็นระบบซึ่งสามารถสร้างเป็นสูตรคำนวณได้ดังนี้

$$Z = 1.2X_1 + 1.4X_2 + 3.3X_3 + 0.6X_4 + 1.0X_5$$

โดยที่

$X_1$  = เงินทุนหมุนเวียน/สินทรัพย์รวม

$X_2$  = กำไรสะสม/สินทรัพย์รวม

$X_3$  = กำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษี (EBIT)/สินทรัพย์รวม

$X_4$  = ส่วนของผู้ถือหุ้นตามมูลค่าตลาด/หนี้สินรวม

$X_5$  = ยอดขาย/สินทรัพย์รวม

แต่อย่างไรก็ตาม  $X_5$  กลับไม่ได้สะท้อนถึงความล้มเหลวทางการเงินของบริษัทที่อยู่นอกภาคการผลิต (Non-manufacturing Firm: NF) Altman จึงได้มีการสร้างแบบจำลองทางเลือกสำหรับบริษัทที่อยู่นอกภาคการผลิต (Altman & Hotchkiss, 2006) เนื่องจากบริษัทที่อยู่นอกภาคการผลิตซึ่งได้แก่บริษัทค้าปลีก (เชื้อมาขายไป) และการบริการเป็นบริษัทที่ไม่นำการใช้ทุน (Low Capital Intensive) ในการดำเนินกิจการ โดยที่มีการปรับการถ่วงน้ำหนักใหม่ของ Z-Score (Z) ได้ดังนี้

$$Z = 6.56X_1 + 3.26X_2 + 6.72X_3 + 1.05X_4$$

โดยที่

$X_1$  = เงินทุนหมุนเวียน/สินทรัพย์รวม

$X_2$  = กำไรสะสม/สินทรัพย์รวม

$X_3$  = กำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษี (EBIT)/สินทรัพย์รวม

$X_4$  = ส่วนของผู้ถือหุ้นตามมูลค่าตลาด/หนี้สินรวม

$X_1$  หมายถึง เงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม เป็นอัตราส่วนทางการเงินที่พบอยู่บ่อยครั้งในการศึกษาถึงปัญหาของบริษัท เนื่องจากเป็นอัตราส่วนทางการเงินที่ใช้วัดความเกี่ยวข้องของสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องสูงกับเงินทุนรวมหรือสินทรัพย์รวมของบริษัท เพราะสภาพคล่องและขนาดเป็นสิ่งที่



สามารถพิจารณาได้อย่างชัดเจน และบริษัทที่มีประสบการณ์ ส่วนใหญ่เห็นพ้อง ต้อง กัน ว่าผลการดำเนินงาน ที่ขาดทุนจะแสดงให้เห็นถึงการลดลงของสินทรัพย์หมุนเวียน ซึ่งจะเกี่ยวพันกับสินทรัพย์รวม อีกทั้งจากการประเมินอัตราส่วนวัดสภาพคล่อง 3 อัตราส่วนพบว่าอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวมนี้ มีความสำคัญมากที่สุด

$X_2$  หมายถึง กำไรสะสมต่อสินทรัพย์รวม เป็นอัตราส่วนทางการเงินที่ใช้วัดความสามารถในการทำกำไรสะสมตลอดช่วงระยะเวลาที่ผ่านและการพิจารณาอายุของกิจการที่บอกเป็นนัย ก็จะห้อน อยู่ในอัตราส่วนทางการเงินนี้ ยกตัวอย่าง เช่นบริษัทที่พึงก่อตั้งขึ้นมาใหม่มีโอกาสที่แสดงอัตราส่วนนี้ในมูลค่าที่ต่าเนื่องจากยังไม่เวลาในการดำเนินงานไม่มากนักในการสร้างกำไรจากการดำเนินงานสะสม เพราะฉะนั้น อาจเกิดการโต้แย้งว่า การใช้อัตราส่วนทางการเงินนี้ จะทำให้บริษัทที่พึงก่อตั้งได้ไม่นาน มีโอกาสที่จะถูกจัดกลุ่ม อยู่ในพวกล้มเหลวทางการเงินมากกว่าบริษัท ที่ก่อตั้งมานานอย่างไรก็ตาม ในโลกแห่งความเป็นจริงนั้น การเกิดความล้มเหลวทางการเงินมีโอกาสเกิดกับบริษัทที่พึงก่อตั้งได้ไม่นานมากกว่าบริษัทที่ก่อตั้งมานาน

$X_3$  หมายถึง กำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษีต่อสินทรัพย์รวม เป็นอัตราส่วนทางการเงินที่แสดงถึงความสามารถในการทำกำไรที่แท้จริงจากสินทรัพย์ของบริษัทโดยปราศจากปัจจัยเรื่องภาษี และการชำระหนี้เนื่องจากพื้นฐานการดำเนินอยู่ของบริษัทขึ้นอยู่กับความสามารถในการทำกำไร จากสินทรัพย์ของบริษัท และอัตราส่วนทางการเงินนี้ก็จะพบได้ใน การศึกษาความล้มเหลวของ กิจการ นอกจากนี้การเกิดภาวะล้มละลายจะปรากฏขึ้นเมื่อหนี้สินรวมมากกว่ามูลค่าบุตรรุนของสินทรัพย์ของกิจการ ซึ่งการประเมินมูลค่านั้นก็กำหนดจากความสามารถในการทำกำไร จากสินทรัพย์ของบริษัทนั่นเอง

$X_4$  หมายถึง มูลค่าตลาดของส่วนของผู้ถือหุ้นต่อมูลค่าตามบัญชีของหนี้สินรวม เป็นอัตราส่วนทางการเงินที่แสดงให้เห็นว่ามูลค่าของสินทรัพย์ (ที่วัดด้วยมูลค่าตลาดของส่วนของผู้ถือหุ้น บางด้วยหนี้สิน) สามารถลดลงได้มากน้อยเพียงใด ก่อนที่หนี้สินจะมีค่ามากกว่าสินทรัพย์ และเข้าสู่ การล้มละลาย ซึ่งอัตราส่วนนี้ได้เพิ่มมุมมองทางด้านมูลค่าตลาดที่ การศึกษาความล้มเหลวทางการเงินอื่นไม่ได้ทำการพิจารณาและยังแสดงให้เห็นว่าอัตราส่วนนี้เป็นตัวแปรใน การพยากรณ์การล้มละลายที่มีประสิทธิภาพมากกว่าอัตราส่วนของผู้ถือหุ้นสุทธิต่อหนี้สินรวม (มูลค่าตามบัญชี) ที่ใช้กันอยู่ทั่วไป



## การแปลความหมาย Z-Score

เนื่องจาก Z-Score เป็นการผสานการแปลความหมายจากอัตราส่วนทางการเงินถึงระดับความแข็งแกร่งทางการเงินโดยการพิจารณาความสามารถในการทำกำไร รายได้ ประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร และ การตอบแทนจากตลาด ดังนั้นในการแปลความหมายของ Z-Score ได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายไว้ 3 เกณฑ์ (Altman, 1968) คือ ค่า Z-Score ที่มากกว่า 2.99 แสดงว่า สถานะทางการเงินอยู่ในระดับที่แข็งแกร่ง (Safe Zone) ถ้า Z-Score อยู่น้อยกว่า 1.80 แสดงถึง สถานะทางการเงินที่อ่อนแอ (Weak Zone) และค่า Z-Score อยู่ระหว่าง 1.80-2.99 แสดงถึงความไม่แน่นอนในสถานะทางการเงิน หรือเรียกว่าพื้นที่สีเทา (Gray Zone) หมายความว่ามีไม่สามารถสรุปได้ว่ามีความแข็งแกร่งหรือไม่ แต่ให้ดูแนวโน้มของคะแนนว่าอยู่ใกล้ช่วงใดระหว่างคะแนน 1.8 และ 2.99

สำหรับบริษัทที่อยู่นอกภาคการผลิต นั้น จะมีการปรับค่าคะแนนเล็กน้อย โดยที่บริษัทที่มีความแข็งแกร่งทางการเงินนั้น จะมีค่า Z ที่ต้องมากจากสูตรคำนวณข้างต้นสามารถนำมาตีความได้ดังนี้

- ค่า Z มากกว่า 2.60 หมายถึง บริษัทมีความมั่นคงทางการเงินและจะไม่เกิดภาวะล้มละลายได้ชัด (Safe zone)
- ค่า Z ระหว่าง 1.10 ถึง 2.60 หมายถึง บริษัทที่ต้องจับตาดูอย่างใกล้ชิดเนื่องจากยังไม่สามารถระบุภาวะล้มละลายได้ชัด (Gray zone)
- ค่า Z น้อยกว่า 1.10 หมายถึง บริษัทมีสถานะทางการเงินอ่อนแอมีโอกาสล้มละลายภายในปีหรือสองปีข้างหน้า (Distress zone)

จากค่าคะแนนทั้ง 3 กลุ่มเป็นการบอกถึงความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์ทางการเงินระหว่าง อยู่ได้อย่างแข็งแกร่ง หรือล้มละลายของบริษัทในอีก 1 ปีข้างหน้า โดยมีระดับความน่าจะเป็นที่ 95% และมีโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ตามกลุ่มคะแนนในอีก 2 ปี ข้างหน้าที่ 70%

นอกจากนี้ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ (2558) ได้พัฒนาระบบเฝ้าระวังและเตือนภัยทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ระยะที่ 1 Cooperative Financial Surveillance and warning System : Set Standard (CFSAWS:ss) เป็นเทคโนโลยีเครื่องมือเตือนภัยทางการเงิน มิติของ CAMELS Analysis เพื่อช่วยเหลือผู้ใช้งานให้สามารถวิเคราะห์เพื่อเฝ้าระวังและเตือนภัยทางการเงิน



ของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรโดยสามารถตรวจสอบทางการเงิน ทราบระดับการวิเคราะห์ เพื่อฝ่าระวังทางการเงินขององค์กรได้ การวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจทางการเงินเพื่อการรายงานและติดตามประเมินผลทางการเงิน ของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรได้ถูกพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ด้วยกระบวนการอ้างอิงเพื่อเทียบเคียง (Bench-marking Process) ในลักษณะ Financial Performance Benchmarking ซึ่งเป็นการเทียบเคียงเฉพาะผลการปฏิบัติงานเพื่อศูนย์ความสามารถในการปฏิบัติงานของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร

ผลการศึกษาแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงปัจจัยพื้นฐานทางการเงินของ สหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ปี 2538 – 2548 และการศึกษาประสิทธิภาพการ ดำเนินงานของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ปี 2548 ด้วยแบบจำลอง Data Envelopment Analysis (DEA) พบว่า แนวโน้มและผลที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แนวโน้มและผลที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน

| แนวโน้มและผลที่มีต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน   | ผลกระทบที่จะมีต่อมิติ<br>ของ CAMELS  |
|---|--|
| 1. อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่ำกว่า (ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน) มีแนวโน้มสูงขึ้น และยังมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับประสิทธิภาพการดำเนินงาน | <ul style="list-style-type: none"> <li>การทำกำไร</li> <li>สภาพคล่องทางการเงิน</li> <li>ความเข้มแข็งของเงินทุน</li> </ul> |
| 2. อัตราลูกหนี้ที่ชำระหนี้ได้ตามกำหนดมีแนวโน้มลดลง และยังมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กับประสิทธิภาพการดำเนินงาน                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>คุณภาพสินทรัพย์</li> <li>สภาพคล่องทางการเงิน</li> </ul>                           |
| 3. อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์มีแนวโน้มลดลง และยังมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน กับประสิทธิภาพการดำเนินงาน                                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>ความเข้มแข็งของเงินทุน</li> </ul>   |

อัตราส่วนข้างต้นทั้งสามบันทอนความมีประสิทธิภาพของสหกรณ์โดยมีมูลเหตุมาจากการ

1) ความไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารค่าใช้จ่ายให้สัมพันธ์กับรายได้ 2) ความไม่มีผลสัมฤทธิ์ในการเร่งรัดลูกหนี้ให้ชำระหนี้ภายในกำหนดเวลา และ 3) การไม่ให้ความสำคัญของการสะสมทุนสำรองซึ่งเป็นทุนที่มีความมั่นคงและปราศจากการผูกพัน จากการศึกษาดังกล่าวซึ่งให้เห็นถึงวาระเร่งด่วนของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรในเบื้องต้นคือการสร้างเสริมความมั่นคง ความเข้มแข็ง

แล้วความมีเสถียรภาพทางการเงินใน 3 เรื่อง คือ 1) ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน 2) การชำระหนี้ของลูกหนี้ และ 3) ทุนสำรอง

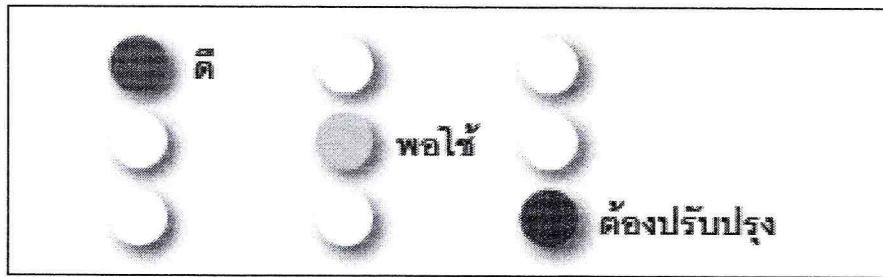
กรรมตรวจบัญชีสหกรณ์ได้กำหนดระดับเทียบเคียงกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของ สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน ทั้ง 3 อัตราส่วน แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ดี พ่อใช้ และต้องปรับปรุง ดังนี้

ตารางที่ 7 ระดับเทียบเคียงกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์

| ประเภทอัตราส่วน   | ระดับมาตรฐาน   |             |                |
|---|----------------|-------------|----------------|
|   | ดี             | พอใช้       | ต้องปรับปรุง   |
| 1. อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน | น้อยกว่า 25.00 | 25.00-35.00 | มากกว่า 35.00  |
| 2. อัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระหนี้ได้ตามกำหนด                 | มากกว่า 95.00  | 85.00-95.00 | น้อยกว่า 85.00 |
| 3. อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์                              | มากกว่า 0.10   | 0.04-0.10   | น้อยกว่า 0.04  |

ตารางที่ 8 ระดับเทียบเคียงกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงินของสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน

| ประเภทอัตราส่วน   | ระดับมาตรฐาน   |             |                |
|---|----------------|-------------|----------------|
|   | ดี             | พอใช้       | ต้องปรับปรุง   |
| 1. อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน | น้อยกว่า 40.00 | 40.00-60.00 | มากกว่า 60     |
| 2. อัตราลูกหนี้ระยะสั้นที่ชำระหนี้ได้ตามกำหนด                 | มากกว่า 90.00  | 60.00-90.00 | น้อยกว่า 60.00 |
| 3. อัตราส่วนทุนสำรองต่อสินทรัพย์                              | มากกว่า 0.11   | 0.05-0.11   | น้อยกว่า 0.05  |



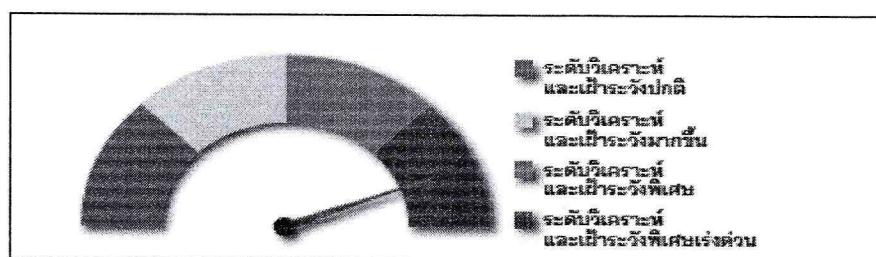
ภาพที่ 8 ระดับเทียบเคียงกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงิน

ความลึกของการวิเคราะห์ ในแต่ละด้าน C A E L – Capital Strength, Asset Quality, Earning Sufficiency and Liquidity แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

สีเขียว หมายถึง วิเคราะห์และติดตามทั่วไป

สีเหลือง หมายถึง วิเคราะห์และติดตามในรายละเอียดมากขึ้น

สีแดง หมายถึง วิเคราะห์และติดตามในรายละเอียดให้มากที่สุด



ภาพที่ 9 ระดับวิเคราะห์เพื่อเฝ้าระวัง

ระดับวิเคราะห์เพื่อเฝ้าระวัง แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

สีเขียว หมายถึง ระดับวิเคราะห์และเฝ้าระวังปกติ

สีเหลือง หมายถึง ระดับวิเคราะห์และเฝ้าระวังมากขึ้น

สีส้ม หมายถึง ระดับวิเคราะห์และเฝ้าระวังพิเศษ

สีแดง หมายถึง ระดับวิเคราะห์และเฝ้าระวังพิเศษรุ่งด่วน

ผลการประเมินเทียบเคียงกับอัตราส่วนมาตรฐานทางการเงิน 3 อัตราส่วนสำคัญเพื่อเป็นจุดสนับในเบื้องต้นนั้น ได้นำไปสู่การเตรียมความพร้อมในการวิเคราะห์เพื่อเชื่อมโยงเข้ากับการวิเคราะห์ CAMELS ได้ 27 กรณี ซึ่งสามารถจัดระดับของการเตรียมความพร้อมที่จะต้องระมัดระวังในการวิเคราะห์ ตามระดับการวิเคราะห์เพื่อเฝ้าระวังทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกรระดับ ดังนี้

| ตารางแสดงระดับของการเตรียมความพร้อมในการวิเคราะห์  |   |                                    |     |          |                                 |   |   |                                    |     |
|--|---|------------------------------------|-----|----------|---------------------------------|---|---|------------------------------------|-----|
| ตามเกณฑ์ค่ามาตรฐานทางการเงินและการใช้งานในการวิเคราะห์ CAMELS  |   |                                    |     |          |                                 |   |   |                                    |     |
| ลำดับ<br>ที่   | ค่าใช้จ่าย<br>ต้นทุนต่อหน่วย<br>(ร้อยละต่อห้าปี)<br>เฉลี่ยสองปี | อัตราส่วนทางการเงินที่ต้องคำนึงถึง |     |          | การประเมินผลการดำเนินการ CAMELS |   |   | อัตราส่วนทางการเงินที่ต้องคำนึงถึง |     |
|  |   | ก                                  | ก/ด | ก/ด+ก/ก+ | C                               | A | E | L                                  | ก/ด |
| หมายเหตุ : ที่มา: ธนาคารแห่งประเทศไทย<br>● หมายความว่าต้องมีผลลัพธ์ดังนี้<br>○ หมายความว่าต้องมีผลลัพธ์ไม่ต่างจากตัวอย่าง<br>■ หมายความว่าต้องมีผลลัพธ์ไม่ต่างจากตัวอย่างและดีกว่าตัวอย่าง | 1   | ดี                                 | ดี  | ดี       | ●                               | ● | ● | ●                                  | ดี  |
|  | 2   | ดี                                 | ดี  | ดี       | ●                               | ○ | ● | ●                                  | ดี  |
|  | 3   | ดี                                 | ดี  | ดี       | ○                               | ● | ● | ●                                  | ดี  |
|  | 4   | ดี                                 | ดี  | ดี       | ○                               | ○ | ● | ●                                  | ดี  |
|  | 5   | ดี                                 | ดี  | ดี       | ●                               | ● | ● | ●                                  | ดี  |
|  | 6   | ดี                                 | ดี  | ดี       | ●                               | ● | ● | ●                                  | ดี  |
|  | 7   | ดี                                 | ดี  | ดี       | ○                               | ○ | ● | ●                                  | ดี  |
|  | 8   | ดี                                 | ดี  | ดี       | ○                               | ○ | ● | ●                                  | ดี  |

ภาพที่ 10 ระดับวิเคราะห์เพื่อเฝ้าระวังปกติ

| ตารางแสดงระดับของการเตรียมความพร้อมในการวิเคราะห์             |   |                                    |     |          |                                 |   |   |                                    |     |
|---|---|------------------------------------|-----|----------|---------------------------------|---|---|------------------------------------|-----|
| ตามเกณฑ์ค่ามาตรฐานทางการเงินและการใช้งานในการวิเคราะห์ CAMELS |   |                                    |     |          |                                 |   |   |                                    |     |
| ลำดับ<br>ที่  | ค่าใช้จ่าย<br>ต้นทุนต่อหน่วย<br>(ร้อยละต่อห้าปี)<br>เฉลี่ยสองปี | อัตราส่วนทางการเงินที่ต้องคำนึงถึง |     |          | การประเมินผลการดำเนินการ CAMELS |   |   | อัตราส่วนทางการเงินที่ต้องคำนึงถึง |     |
|   |   | ก                                  | ก/ด | ก/ด+ก/ก+ | C                               | A | E | L                                  | ก/ด |
| 9   | ดี  | ดี                                 | ดี  | ดี       | ●                               | ● | ● | ●                                  | ดี  |
| 10  | ดี  | ดี                                 | ดี  | ดี       | ○                               | ● | ● | ●                                  | ดี  |
| 11  | ดี  | ดี                                 | ดี  | ดี       | ●                               | ● | ● | ●                                  | ดี  |
| 12  | ดี  | ดี                                 | ดี  | ดี       | ●                               | ○ | ● | ●                                  | ดี  |
| 13  | ดี  | ดี                                 | ดี  | ดี       | ●                               | ● | ● | ●                                  | ดี  |
| 14  | ดี  | ดี                                 | ดี  | ดี       | ●                               | ● | ● | ●                                  | ดี  |
| 15  | ดี  | ดี                                 | ดี  | ดี       | ●                               | ● | ● | ●                                  | ดี  |
| 16  | ดี  | ดี                                 | ดี  | ดี       | ●                               | ● | ● | ●                                  | ดี  |
| 17  | ดี  | ดี                                 | ดี  | ดี       | ●                               | ● | ● | ●                                  | ดี  |
| 18  | ดี  | ดี                                 | ดี  | ดี       | ●                               | ● | ● | ●                                  | ดี  |
| 19  | ดี  | ดี                                 | ดี  | ดี       | ●                               | ● | ● | ●                                  | ดี  |
| 20  | ดี  | ดี                                 | ดี  | ดี       | ●                               | ● | ● | ●                                  | ดี  |
| 21  | ดี  | ดี                                 | ดี  | ดี       | ●                               | ● | ● | ●                                  | ดี  |
| 22  | ดี  | ดี                                 | ดี  | ดี       | ●                               | ● | ● | ●                                  | ดี  |
| 23  | ดี  | ดี                                 | ดี  | ดี       | ●                               | ● | ● | ●                                  | ดี  |
| 24  | ดี  | ดี                                 | ดี  | ดี       | ●                               | ● | ● | ●                                  | ดี  |
| 25  | ดี  | ดี                                 | ดี  | ดี       | ●                               | ● | ● | ●                                  | ดี  |
| 26  | ดี  | ดี                                 | ดี  | ดี       | ●                               | ● | ● | ●                                  | ดี  |
| 27  | ดี  | ดี                                 | ดี  | ดี       | ●                               | ● | ● | ●                                  | ดี  |

ภาพที่ 11 ระดับวิเคราะห์และเฝ้าระวังมากขึ้น

| รายการ | ลำดับที่ | ค่าเฉลี่ยของผลิตภัณฑ์และอัตราดอกเบี้ยของกิจการที่มีความเสี่ยงต่ำ |  |   | ค่าเฉลี่ยของผลิตภัณฑ์และอัตราดอกเบี้ยของกิจการที่มีความเสี่ยงสูง |   |   | การตีบันทึกข้อมูลในการติดตาม CAMELS  |  |  | คำอธิบายของผลิตภัณฑ์และการวิเคราะห์ |
|--------|----------|--|--|---|--|---|---|--|--|--|-------------------------------------|
|        |          | ค่าเฉลี่ยของผลิตภัณฑ์และอัตราดอกเบี้ยของกิจการที่มีความเสี่ยงต่ำ | ค่าเฉลี่ยของผลิตภัณฑ์และอัตราดอกเบี้ยของกิจการที่มีความเสี่ยงสูง | C | A  | E | L |  |  |  |                                     |
| 1.     | +        | ดีออกซิเจน   | ดีออกซิเจน   | ● | ●  | ● | ● | ดีออกซิเจนเป็นยาและอุปกรณ์ที่ไม่สามารถเรียกเก็บหนี้จากกฎหมายได้ จึงไม่ต้องหักภาษีเงินได้ของพนักงาน และไม่ต้องหักภาษีเงินได้ของผู้เช่าบ้านและห้องเช่า   |  |  |                                     |
| 2.     | +        | ดีออกซิเจน   | ดีออกซิเจน   | ● | ●  | ○ | ● | ดีออกซิเจนเป็นยาและอุปกรณ์ที่ไม่สามารถเรียกเก็บหนี้จากกฎหมายได้ จึงไม่ต้องหักภาษีเงินได้ของพนักงาน แต่ต้องหักภาษีเงินได้ของผู้เช่าบ้านและห้องเช่า รวมถึงหักภาษีเงินได้ของผู้เช่าบ้านและห้องเช่าที่ไม่สามารถเรียกเก็บหนี้จากกฎหมายได้ |  |  |                                     |
| 3.     | +        | ดีออกซิเจน   | ดีออกซิเจน   | ● | ●  | ● | ● | ดีออกซิเจนเป็นยาและอุปกรณ์ที่ไม่สามารถเรียกเก็บหนี้จากกฎหมายได้ จึงไม่ต้องหักภาษีเงินได้ของพนักงาน แต่ต้องหักภาษีเงินได้ของผู้เช่าบ้านและห้องเช่า รวมถึงหักภาษีเงินได้ของผู้เช่าบ้านและห้องเช่าที่ไม่สามารถเรียกเก็บหนี้จากกฎหมายได้ |  |  |                                     |
| 4.     | +        | ดีออกซิเจน   | ดีออกซิเจน   | ○ | ●  | ● | ● | ดีออกซิเจนเป็นยาและอุปกรณ์ที่ไม่สามารถเรียกเก็บหนี้จากกฎหมายได้ จึงไม่ต้องหักภาษีเงินได้ของพนักงาน แต่ต้องหักภาษีเงินได้ของผู้เช่าบ้านและห้องเช่า รวมถึงหักภาษีเงินได้ของผู้เช่าบ้านและห้องเช่าที่ไม่สามารถเรียกเก็บหนี้จากกฎหมายได้ |  |  |                                     |
| 5.     | +        | ดีออกซิเจน   | ดีออกซิเจน   | ● | ●  | ● | ● | ดีออกซิเจนเป็นยาและอุปกรณ์ที่ไม่สามารถเรียกเก็บหนี้จากกฎหมายได้ จึงไม่ต้องหักภาษีเงินได้ของพนักงาน แต่ต้องหักภาษีเงินได้ของผู้เช่าบ้านและห้องเช่า รวมถึงหักภาษีเงินได้ของผู้เช่าบ้านและห้องเช่าที่ไม่สามารถเรียกเก็บหนี้จากกฎหมายได้ |  |  |                                     |
| 6.     | +        | ดีออกซิเจน   | ดีออกซิเจน   | ● | ○  | ● | ○ | ดีออกซิเจนเป็นยาและอุปกรณ์ที่ไม่สามารถเรียกเก็บหนี้จากกฎหมายได้ จึงไม่ต้องหักภาษีเงินได้ของพนักงาน แต่ต้องหักภาษีเงินได้ของผู้เช่าบ้านและห้องเช่า รวมถึงหักภาษีเงินได้ของผู้เช่าบ้านและห้องเช่าที่ไม่สามารถเรียกเก็บหนี้จากกฎหมายได้ |  |  |                                     |
| 7.     | +        | ดีออกซิเจน   | ดีออกซิเจน   | ● | ●  | ● | ● | ดีออกซิเจนเป็นยาและอุปกรณ์ที่ไม่สามารถเรียกเก็บหนี้จากกฎหมายได้ จึงไม่ต้องหักภาษีเงินได้ของพนักงาน แต่ต้องหักภาษีเงินได้ของผู้เช่าบ้านและห้องเช่า รวมถึงหักภาษีเงินได้ของผู้เช่าบ้านและห้องเช่าที่ไม่สามารถเรียกเก็บหนี้จากกฎหมายได้ |  |  |                                     |

ภาพที่ 12 ระดับวิเคราะห์และผู้ร่วมพิเศษเพิ่งตัว

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ 2558

ในงานวิจัยครั้งนี้ได้เลือกใช้ตัวแบบจำลองมาตรฐาน Altman Z-Score (Z) ของกลุ่มบริษัทที่อยู่นอกภาคการผลิต (Non-manufacturing Firm: NF) ที่ได้รับการยอมรับและเป็นที่นิยมมากที่สุด ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศมาทดสอบ เพื่อประเมินความแม่นยำของแบบจำลองในการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงิน และใช้อัตราส่วนทางการเงิน CAMELS ANALYSIS ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์พัฒนาตัวแบบที่เหมาะสมสำหรับการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินและความแข็งแกร่งทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียน

## 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จตุราพร สีหาบุตรและนราฯ กิตติเมธิกุล (2557) ศึกษาความแข็งแกร่งทางการเงิน ของผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวในประเทศไทยจากวิถีการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคม โดยการใช้หลักการวิเคราะห์แบบ Z-Score จากการศึกษาพบว่าความแข็งแกร่งทางการเงินของผู้ประกอบการธุรกิจ นำเที่ยวทั้งสามจังหวัด สามารถแบ่งได้ 3 กลุ่มคือ กลุ่ม Safe Zone มีสัดส่วนอยู่ที่ 66-73% กลุ่ม Gray Zone มีสัดส่วนอยู่ที่ 1-13% และ Weak Zone มีสัดส่วนอยู่ที่ 26-34% นอกจากนั้นการวิจัยครั้งนี้ยังทดสอบความแตกต่างในสัดส่วน ของทั้ง 3 กลุ่ม ระหว่างจังหวัดและทดสอบความแตกต่างระหว่างปีในจังหวัดเดียวกัน ผลการวิจัยพบว่า สัดส่วนของผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวทั้งสามกลุ่มจำแนกตามรายจังหวัดไม่มีความแตกต่างกันในแต่ละปี ยกเว้นเมื่อทดสอบสัดส่วนของกลุ่ม

การเงินในภาพรวม พบว่า ปี พ.ศ.2550 และ ปี พ.ศ. 2555 มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญ ทางสถิติแต่เมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่พบว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยยะสำคัญ ทางสถิติทุกคู่ ซึ่งเห็นได้ว่าแม้จะเกิดวิกฤตการณ์ในปี 2550 และ ปี 2555 ก็ตาม แต่ไม่ทำให้ตัวเลข ผลประกอบการทางการเงินของผู้ประกอบการห้างสรรพสินค้าจังหวัดเกิดผลกระทบ แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการปรับตัวของผู้ประกอบการในสภาวะวิกฤตได้เป็นอย่างดี

วรัญญา ลาภเอกอุดมและคณะ(ม.ป.ป.) ศึกษาและทดสอบความเป็นไปได้และความแม่นยำของแบบจำลองในการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงิน โดยศึกษาบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกรณีศึกษากลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ วิธีการทดสอบได้เลือก Z-Score Model โดยใช้แนวทางงานวิจัยของ Edward I. Altman ใช้พยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงิน โดยเก็บข้อมูลตุติยภูมิจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกรณีศึกษากลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ ประจำปี 4 ปี ในช่วงปี 2548 ถึง 2551 ผลจากการทดสอบได้ผลว่าสามารถพยากรณ์ได้ถูกต้อง โดยได้ค่าความถูกต้องของเฉลี่ยรวมเท่ากับ 52% ทำให้การนำแบบจำลองมาพยากรณ์ในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์ไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจาก ส่วนใหญ่บริษัทในกลุ่มพัฒนาอสังหาริมทรัพย์เป็นอุตสาหกรรมที่มีสินทรัพย์รวมกับหนี้สินรวมมีจำนวนที่สูง และแบบจำลอง Z-Score ของ Altman ในการคิดอัตราส่วนจะใช้สินทรัพย์รวมเป็นตัวเปรียบเทียบ แม้ค่าความถูกต้องจะน้อย แต่ในภาวะเศรษฐกิจผันผวนโดยเฉพาะธุรกิจประเภทอสังหาริมทรัพย์ ในอนาคตผลการทดสอบอาจเปลี่ยนแปลงได้ อย่างไรก็ตาม ข้อมูลทางการเงินเป็นสิ่งที่สำคัญที่สามารถใช้วิเคราะห์สถานะทางการเงินได้ ผู้เกี่ยวข้องที่ให้ข้อมูลทางการเงินควรให้ความสำคัญในการเปิดเผยข้อมูลให้ถูกต้อง ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่บริษัทสองด้าน

รัตนเจริญชัย (2562) ศึกษาการจัดการเงินทุนหมุนเวียนที่ส่งผลต่อความล้มเหลวทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทยในกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการจัดการเงินทุนหมุนเวียนที่ส่งผลต่อความล้มเหลว ทางการเงินและความเสี่ยงในการล้มละลาย โดยใช้แบบจำลอง Z-score ของ Altman ในกลุ่มธุรกิจสินค้าอุตสาหกรรมที่จดทะเบียน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจำนวน 64 บริษัท ช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551-2560 เป็นการ วิเคราะห์ข้อมูล Panel Data โดยใช้วิธีการทางเศรษฐกิจมิตรในการประมาณค่าแบบจำลองด้วยวิธี Fixed-Effects Logit Regression และ Random-Effects Logit Regression ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าวิธี Random-Effects Logit Regression มีความเหมาะสมมากกว่าในการพยากรณ์ ผลการวิเคราะห์ทดสอบโดย Logistic พบรายงานเวลาในการจัดเก็บหนี้จาก



ลูกหนี้การค้า ระยะเวลาในการขายสินค้าและระยะเวลาในการจ่ายชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้การค้าเพิ่มขึ้น 1 วัน ส่งผลให้ ธุรกิจมีความเสี่ยงที่จะเกิดความล้มเหลวทางการเงินเพิ่มขึ้น 6.9%, 3% และ 3.5% ตามลำดับ ผลการวิจัยนำไปสู่ ข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารในการ ลดความเสี่ยงที่จะล้มเหลวทางการเงิน โดยการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเงินทุนมุนเวียน ของธุรกิจด้วยการทำให้วงจรเงินสดสั้นลงโดย การลดระยะเวลาในการจัดเก็บหนี้จากลูกหนี้และลดระยะเวลาในการหมุนเวียนสินค้าคงเหลือ

วิยะดา วรรณห์วนิช (2555) การพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินด้วยแบบจำลอง ALTMAN พบว่าบริษัทส่วนใหญ่ที่มีค่า Altman's Z Score อยู่ในระดับต่ำจะมีปัญหาทางด้านการเงิน และนำไปสู่โอกาสในการล้มละลายทางการเงิน และปิดกิจการในที่สุด ซึ่งพบต่อไปอีกว่า บริษัทส่วนใหญ่จะมีปัญหาในอัตราส่วนกำไรสะสมต่อสินทรัพย์รวม กำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษีต่อสินทรัพย์รวม และอัตราส่วนยอดขายต่อสินทรัพย์รวม และเป็นที่น่าสังเกตว่า บริษัทที่มีความล้มเหลวทางด้านการเงินส่วนใหญ่จะมีค่าของอัตราส่วนของผู้ถือหุ้นต่อมูลค่าตามบัญชีของหนี้สินรวมอยู่ในระดับที่สูง สอดคล้องกับเกณฑ์การพิจารณาเพิกถอนหลักทรัพย์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่กำหนดไว้ว่าบริษัทจดทะเบียนรายได้มีการขาดทุนติดต่อกันในระยะเวลาหนึ่ง บริษัทจะถูกเพิกถอน หลักทรัพย์ หรือในกรณีของอัตราส่วนผลตอบแทนผู้ถือหุ้นก็เข่นกัน ถ้าบริษัทไม่มีอัตราส่วนดังกล่าวลดลง บริษัทก็อาจถูกเพิกถอนหลักทรัพย์ได้เข่นกันหากกรณีนี้ทำให้เกิดความเสี่ยหายอย่างร้ายแรง ต่อประโยชน์ของผู้ถือหุ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพีรภาคย์ สุขภาคกุล (2541) ที่ได้ศึกษาถึงแบบจำลองในการคำนวณความล้มเหลวทางธุรกิจของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่จดทะเบียนระหว่างปี 2539 – 2540 จำนวน 29 บริษัทโดยนำตัวแปรทางการเงินจำนวน 28 ตัว แปร โดยใช้ตัวแบบของ Altman เช่นกัน ได้ผลสรุปจากการวิจัย ว่าแบบจำลองมีความสามารถในการจำแนกกลุ่มตัวอย่างบริษัทที่ล้มเหลวทางธุรกิจ ได้ถูกต้อง 100 %

ศรสราร์ค บัวนาค (2559) ศึกษาการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs) ในประเทศไทย เปรียบเทียบความแม่นยำของตัวแบบทางการเงิน Altman (1983) ตัวแบบ Zmijewski (1984) และตัวแบบที่พัฒนาใหม่จากการวิเคราะห์ จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) ในการพยากรณ์ภาวะความล้มเหลวทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมในประเทศไทย ระยะ 1-3 ปี ก่อนที่ธุรกิจจะประสบปัญหาภาวะล้มเหลว โดยศึกษาจาก กลุ่มตัวอย่างวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ประกอบธุรกิจ ระหว่างปี พ.ศ. 2551-2558 ซึ่งแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มบริษัทที่ประสบความล้มเหลวทางการเงินจำนวน 71 บริษัท และ กลุ่มบริษัทที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงินจำนวน 532 บริษัท จากผลการศึกษา พบร้าตัวแบบ



ที่พัฒนาขึ้นใหม่โดยวิธีวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) ให้ผลการพยากรณ์ที่แม่นยำที่สุดโดยมีความแม่นยำเฉลี่ยของการพยากรณ์ ล่วงหน้า 1-3 ปี เท่ากับ ร้อยละ 77.45 ร้อยละ 75.80 และ ร้อยละ 81.16 ตามลำดับ ซึ่งตัวแบบที่มีความแม่นยำการองลงมาคือ Zmijewski (1984) ให้ผลการพยากรณ์ล่วงหน้า 1-3 ปี เท่ากับร้อยละ 74.18 ร้อยละ 74.36 และ ร้อยละ 70.75 ตามลำดับ และท้ายสุดคือ Altman (1983) ให้ผลพยากรณ์ล่วงหน้า 1-3 ปี เท่ากับ ร้อยละ 60.04 ร้อยละ 63.52 และ ร้อยละ 59.91 ตามลำดับ

กิตติชัย ภาครัฐรอมฤทธิ์ (2552) ศึกษาการใช้การวิเคราะห์ความถดถอยแบบเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบถึงการพยากรณ์การล้มละลาย ของกลุ่มธุรกิจวัสดุ ก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยใช้ตัวแบบ Altman's Z-score ซึ่งประกอบด้วยปัจจัย 5 ปัจจัย คือ อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนกำไรสะสมต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนกำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษีต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนมูลค่าหุ้นตามราคาตลาดต่อหนึ่งสิ้นรวม และ อัตราส่วนยอดขายต่อสินทรัพย์รวม เพื่อพยากรณ์ การล้มละลายกลุ่มธุรกิจวัสดุก่อสร้างที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในปี 2541-2546 ผลการศึกษาพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจเชิงพหุที่ปรับปรุงแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ 1.000 แสดงว่าปัจจัยทั้ง 5 ปัจจัยได้แก่ อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนกำไรสะสมต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนกำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษีต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนมูลค่าหุ้นตามราคาตลาดต่อหนึ่งสิ้นรวม และอัตราส่วนยอดขายต่อสินทรัพย์รวม มีผลต่อการพยากรณ์ค่าตัดชนีวัดการล้มละลายของธุรกิจ (Z-score) เท่ากับ 100% นอกจากนี้พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อค่าตัดชนีวัดการล้มละลายของธุรกิจ (Z-score) มากที่สุดคือ อัตราส่วนมูลค่าหุ้นตามราคาตลาดต่อหนึ่งสิ้นรวม

ปานรดา พิลาศรี และ มนวิกา ผดุงสิทธิ์ (2554) ศึกษาแบบจำลองการพยากรณ์ภาวะความล้มเหลวทางการเงิน วิธีวิเคราะห์จำแนกประเภท กลุ่มตัวอย่างตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2547 ถึงปี พ.ศ. 2553 แบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือกลุ่มบริษัทที่ประสบภาวะล้มเหลวทางการเงินมีจำนวนหักสิ้น 19 บริษัท กลุ่มบริษัทที่ไม่ล้มเหลวทางการเงินจำนวนหักสิ้น 57 บริษัท ใช้ข้อมูลทุติยภูมิที่เป็นข้อมูลอัตราส่วนทางการเงินจำนวน 21 ตัวแปร เป็นตัวแปรอิสระ เพื่อทำการเปรียบเทียบและสร้างสมการจำแนกเพื่อหาตัวแปรที่สามารถพยากรณ์โอกาสในการเกิด ภาวะความล้มเหลวทางการเงินของบริษัท ซึ่งอาจจะถูก เพิกถอนจากการเป็นบริษัทด้วยเหตุผลทางการเงินในปี



ก่อนที่บริษัทจะถูกจัดให้อยู่ในหมวด REHABCO 1 ปี เพื่อสร้างตัวแบบจากสมการจำแนกด้วยเทคนิค วิเคราะห์แบบจำแนกประเภทโดยวิธี Stepwise Method ผลพบว่า ตัวแปรอิสระ 4 อัตราส่วนที่มีผล ต่อการจำแนกกลุ่มระหว่างบริษัทที่กำลังจะประสบความล้มเหลวทางการเงินและบริษัทที่ดำเนินการ ในหมวดปกติได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงานต่อยอดขาย อัตราการหมุนของสินทรัพย์รวมและอัตราส่วนกำไร ก่อนดอกเบี้ยและภาษีเงินได้ต่อหนี้สินรวม พ布ว่าสามารถจำแนกกลุ่มบริษัทได้ถูกต้องร้อยละ 97.4 ชั่งถือว่าอยู่ใน เกณฑ์ที่สูง

สุกัตรา วงศ์สีบชาติ (2544) ศึกษาการพยากรณ์ความเป็นไปได้ของบริษัทธุรกิจที่ จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่จะประสบปัญหาทางการเงิน ในปี พ.ศ. 2536-2539 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้คือ บริษัทธุรกิจที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 210 บริษัท จากบริษัทที่ประสบปัญหาทางการเงินในปี พ.ศ. 2540 จำนวน 30 บริษัท และบริษัทที่ไม่ ประสบปัญหาทางการเงิน ในปี พ.ศ. 2540 จำนวน 180 บริษัท โดยการนำข้อมูลจากการเงินมา หาอัตราสั่งทางการเงินตามรูปแบบการพยากรณ์ภาวะล้มละลายของ Altman Model (1968) จำนวน 5 อัตราส่วน และทำการพยากรณ์ ความเป็นไปได้ที่บริษัทธุรกิจที่จดทะเบียนในตลาด หลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะประสบปัญหาทางการเงิน โดยวิธีการวิเคราะห์แบบโลจิสติก และ วิธีการวิเคราะห์จำแนกประเภท ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบการพยากรณ์ภาวะความล้มละลายของ Altman Model (1968) ( The Z-Score Model) ไม่เหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์ เพื่อพยากรณ์ ความเป็นไปได้ของบริษัทธุรกิจที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่ประสบปัญหาทาง การเงิน 2) ค่าการพยากรณ์ที่ได้ จากวิธีการวิเคราะห์แบบโลจิสติก ของบริษัทธุรกิจที่จดทะเบียนใน ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่ประสบปัญหาทางการเงิน ระหว่างกลุ่มที่ประสบปัญหาทาง การเงิน และกลุ่มที่ไม่ประสบปัญหาทางการเงิน (โดยใช้รูปแบบที่มีความเหมาะสม) มีค่าแตกต่างกัน 3) ค่าการพยากรณ์ที่ได้จากวิธีวิเคราะห์จำแนกประเภทของบริษัทธุรกิจที่จดทะเบียนในตลาด หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ที่ประสบปัญหาทางการเงิน ระหว่างกลุ่มที่ประสบปัญหาทางการเงิน และกลุ่มที่ไม่ประสบปัญหาทางการเงิน (โดยใช้รูปแบบที่มีความเหมาะสม) มีค่าแตกต่างกัน 4) ค่าการพยากรณ์ที่ได้จากวิธีวิเคราะห์แบบโลจิสติก และวิธีวิเคราะห์จำแนกประเภทของบริษัทธุรกิจ ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ของกลุ่มที่ประสบปัญหาทางการเงิน (โดยใช้ รูปแบบที่มีความเหมาะสม) มีค่าแตกต่างกัน



เอกสารที่ เข็มจวด (2554) ศึกษาความแม่นยำและพัฒนาแบบจำลอง Altman's EM-Score Model สำหรับการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ใช้ข้อมูลทางการเงินซึ่งเป็นอัตราส่วนทางการเงินจากการเงินของบริษัทจดทะเบียน ในช่วงปี พ.ศ. 2542-2552 จำนวน 30 บริษัท ผลการศึกษาโดยใช้ข้อมูลทางบัญชี 1 ปี และ 2 ปี ล่วงหน้า พบว่าแบบจำลอง Altman's EM-Score Model มีความสามารถในการพยากรณ์สถานะของบริษัทได้ถูกต้อง โดยรวมเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 95.00 และ 83.33 ตามลำดับ และพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญต่อความเป็นไปได้ที่บริษัทจะประสบความล้มเหลวทางการเงิน ซึ่งปัจจัยดังกล่าวสามารถบ่งชี้ความล้มเหลวทางการเงินของบริษัทได้ คือ คะแนนจากแบบจำลอง Altman's EM-Score Model (ALTEMS) อัตราส่วนกำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษีต่อสินทรัพย์รวม (EBI/TA) อัตราส่วนกำไรสะสมต่อสินทรัพย์รวม (RET/TA) และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (TL/TA)

กัญญาลักษณ์ ณ รังษี (2548) ศึกษาการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทย เพื่อสร้างแบบจำลองสำหรับการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินด้วยวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติก จากอัตราส่วนทางการเงิน ปี พ.ศ. 2542-2544 พบว่าแบบจำลองโลจิสติกที่สร้างขึ้นมีอัตราส่วนทางการเงิน 6 ชนิด ทั้งนี้ ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระทุกตัวในแบบจำลองมีเครื่องหมายติดลบ อัตราส่วนทางการเงินที่มีผลกระทบต่อความล้มเหลวของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้แก่ อัตราส่วนกำไรก่อนดอกเบี้ย ภาษี ค่าเสื่อมราคา ต่อหนี้สินหมุนเวียน อัตราส่วนรายได้จากการขายต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนของเจ้าของต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนหนี้สินหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนกำไรสะสมต่อสินทรัพย์รวมและอัตราส่วนสินค้าคงคลังต่อสินทรัพย์หมุนเวียน แบบจำลองมีความแม่นยำในการพยากรณ์เฉลี่ยร้อยละ 71.82

นฤมล ใจแสง (2559) ศึกษาการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของบริษัทที่จะทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม.เอ.ไอ. เพื่อสร้างตัวแบบจำลองที่ใช้พยากรณ์โอกาสความล้มเหลวทางการเงินโดยใช้ข้อมูลจากอัตราส่วนทางการเงิน ปี 2546-2557 ใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบ Binary Logistic Regression พบว่า มีตัวแปรอิสระจำนวน 4 ตัวแปร สามารถพยากรณ์โอกาสการล้มเหลวทางการเงินของบริษัทได้อย่างมีนัยสำคัญ คือ อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อยอดขาย (NPM) อัตราส่วนกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีต่อสินทรัพย์รวม (BEP) อัตราส่วนวัดความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (ICR) และอัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินสุทธิต่อหนี้สินรวม (CFOTD) แบบจำลองมีความสามารถในการพยากรณ์ถูกต้องมากที่สุดถึง 94.00% โดยมี Type I Error 22.22% และ Type II Error 0.00%

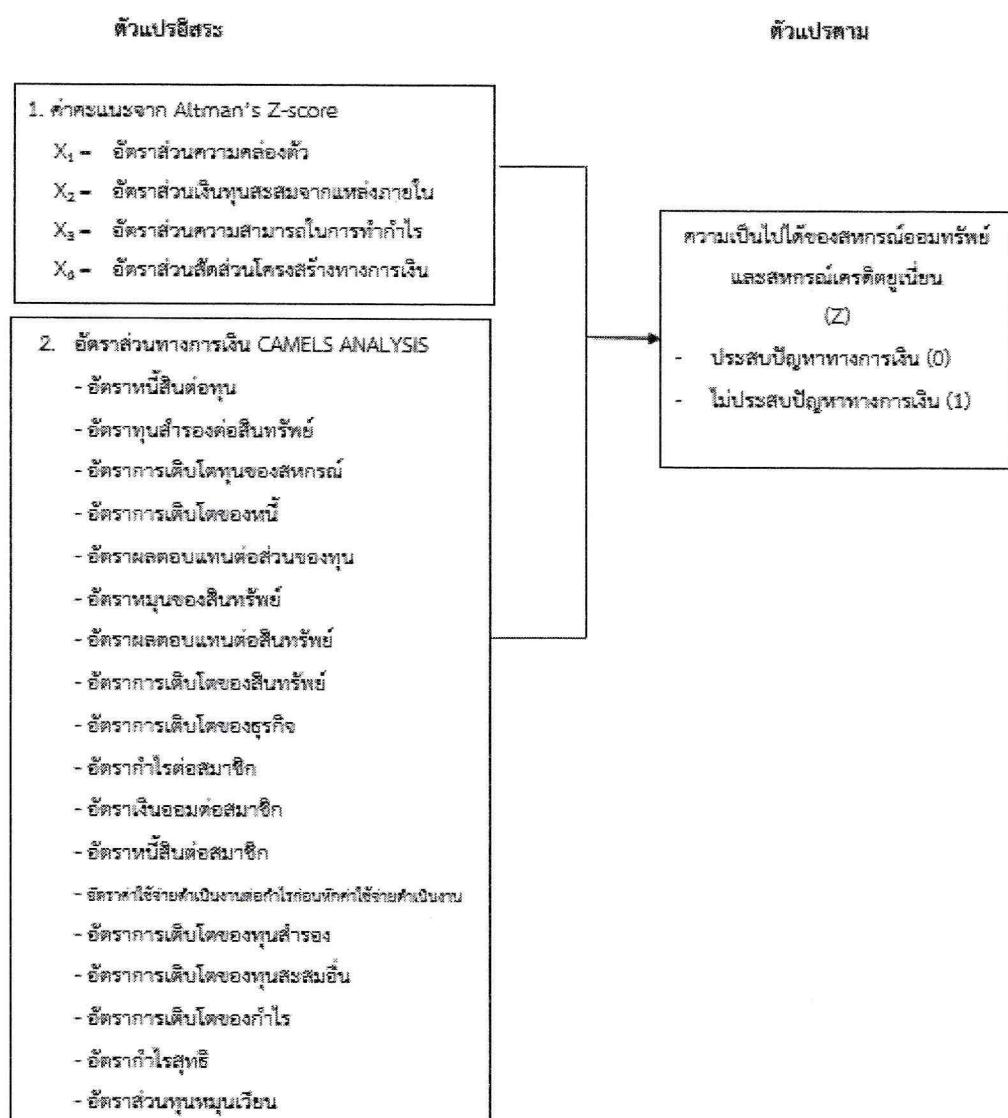


4271196845

Mju iThesis 6206402002 independent study / recv: 05052564 12:02:01 / seq: 33

## 2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การศึกษาครั้งนี้ได้เลือกแบบจำลองของ Altman's Z-score มาทดสอบการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตชุมชนในเขตสหกรณ์เพื่อนที่ 7 นอกจากนี้ยังได้นำอัตราส่วนทางการเงิน CAMELS ANALYSIS ตามที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ใช้ในการวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจทางการเงินของสหกรณ์ และกลุ่มเกษตรกรจำนวน 18 อัตราส่วนมาพัฒนาด้วยวิธีจำแนกประเภท (Discriminant Analysis) เพื่อหาตัวแบบที่มีความเหมาะสมสำหรับเป็นตัวชี้วัด และเป็นสัญญาณเตือนภัยภารณ์ล้มเหลวทางการเงินโดยกำหนดความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ เพื่อทำการศึกษา ดังนี้



ภาพที่ 13 กรอบแนวคิดในการวิจัย

## 2.6 สมมติฐานในงานวิจัย

1. สมมติฐานที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ แบบจำลอง Z-score Model ของ Altman สามารถพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตชุมชนในเขตสหกรณ์พื้นที่ 7 ได้ถูกต้องมากกว่า 70 %

2. ตัวแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตชุมชนในเขตสหกรณ์พื้นที่ 7 ได้



## บทที่ 3

### ระเบียบวิธีการศึกษา

งานวิจัยครั้งนี้ นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้ตัวแบบของ Altman's Z-score ในการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของสหกรณ์ และหาตัวแบบที่มีความเหมาะสมสำหรับเป็นตัวชี้วัดและเป็นสัญญาณเตือนภัยภาวะ การล้มเหลวทางการเงิน สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน ในเขตสหกรณ์พื้นที่ 7 จำนวน 8 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดน่าน จังหวัดพะเยา จังหวัดแพร่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดลำปาง และจังหวัดลำพูน ข้อมูลที่นำมาใช้ศึกษาเป็นข้อมูลทั้งข้อมูลทุติยภูมิโดยเก็บรวบรวมจากแหล่งต่าง ๆ โดยกำหนดวิธีการดำเนินการศึกษาดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.3 การวัดค่าตัวแปร
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการวัดค่าตัวแปร
- 3.5 การตรวจสอบความผิดปกติของข้อมูล

#### 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่สหกรณ์ออมทรัพย์ และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน ที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2542 กลุ่มตัวอย่างข้างต้นมีเพียงพอที่จะทำให้ผู้วิจัยใช้ข้อมูลงบการเงินมาวิเคราะห์ได้ โดยจำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มสหกรณ์ที่ดำเนินงานตามปกติ และ กลุ่มสหกรณ์ที่ประสบปัญหาภาวะทางการเงิน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนด สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนในเขตสหกรณ์พื้นที่ 7 จำนวน 8 จังหวัด ในช่วงปี พ.ศ. 2558-2561 จำนวน 797 แห่ง โดยแบ่งเป็น ปี พ.ศ. 2558 จำนวน 197 แห่ง พ.ศ. 2559 จำนวน 199 แห่ง ปี พ.ศ. 2560 จำนวน 204 แห่ง ปี พ.ศ. 2561 จำนวน 197 แห่ง

#### 3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

- 3.2.1 ข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวกับสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน การเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปที่เกี่ยวกับ ลักษณะการดำเนินงาน ระเบียน กฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อทำความเข้าใจ เกี่ยวกับลักษณะของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนโดยเก็บรวบรวมจากหลายแหล่ง

ได้แก่ วิทยานิพนธ์ วารสาร ตำราเรียน ข้อมูลออนไลน์ และจากหน่วยงานของภาครัฐบาล ที่เกี่ยวข้อง

3.2.2 ข้อมูลทางด้านการเงิน ผู้วิจัยทำการเก็บรวมรวมข้อมูลงบการเงินได้แก่ งบแสดงฐานะ การเงิน งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด และหมายเหตุประกอบงบการเงิน ในปี พ.ศ. 2558-2561 จากสำนักงานตรวจสอบสหกรณ์ที่ 7 คำนวนหาอัตราส่วนทางการเงิน ตามพื้นฐานทฤษฎีทางการเงิน ของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน เพื่อพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินใน 1-2 ปี ล่วงหน้า

### 3.3 การวัดค่าตัวแปร

การกำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษารังนี้ ตัวแปรหลัก หมายถึง ค่าคะแนนจากตัวแบบจำลอง Altman's Z-score Model นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้นำอัตราส่วนทางการเงิน CAMELS ANALYSIS จำนวน 18 อัตราส่วน มาพัฒนาด้วยวิธีจำแนกประเภท (Discriminant Analysis) เพื่อพัฒนาตัวแบบในการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินล่วงหน้า และเปรียบเทียบให้เป็นถึง ประสิทธิภาพ และความแม่นยำของตัวแบบ Altman's Z-score Model และตัวแบบที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ ตัวแปรอิสระประกอบด้วยข้อมูลเชิงปริมาณ จำนวน 22 ตัวแปร ได้แก่ ค่าคะแนนของตัวแบบจำลอง Altman's Z-score Model และ อัตราส่วนทางการเงิน CAMELS ANALYSIS จำนวน 18 อัตราส่วน ดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 การวัดค่าตัวแปรอิสระ

| ชื่อตัวแปรอิสระ  | การวัดค่า                                    | ชื่อย่อ |
|--|--|---------|
| <b>ตัวแบบจำลอง Altman's Z-score Model</b>  |  |         |
| ค่าคะแนนจาก Altman's Z-score   | $Z = 6.56X_1 + 3.26X_2 + 6.72X_3 + 1.05X_4$  | Z-score |
| อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม<br>(Working Capital To Total Assets Ratio : WCTA) | สินทรัพย์หมุนเวียน<br>สินทรัพย์รวม           | $X_1$   |
| อัตราส่วนกำไรสะสมต่อสินทรัพย์รวม<br>(Retained Earnings To Total Assets Ratio : RETA )      | กำไรสะสม<br>สินทรัพย์รวม                     | $X_2$   |
| อัตราส่วนระหว่างกำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษี<br>ต่อสินทรัพย์รวม (Return On Assets : ROA)     | กำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษี<br>สินทรัพย์รวม   | $X_3$   |
| อัตราส่วนระหว่างมูลค่าตามบัญชีของส่วนของ<br>เจ้าของต่อมูลค่าตามบัญชีของหนี้สินรวม          | ส่วนของผู้ถือหุ้นตามมูลค่าตลาด<br>หนี้สินรวม | $X_4$   |

(Equity To Debt Ratio :ED)

## อัตราส่วนทางการเงิน CAMELS ANALYSIS

## มิติที่ 1 : C - Capital strength : ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง

|   |  |      |
|---|--|------|
| อัตราหนี้สินต่อทุน (เท่า)               | หนี้สินทั้งสิ้น  | DE   |
| ( Debt To Equity Ratio :DE)             | ทุนของสหกรณ์   |      |
| อัตราทุนสำรองต่อสินทรัพย์ (เท่า)        | ทุนสำรอง   | RA   |
| (Reserves Of Assets :RA)                | สินทรัพย์ทั้งสิ้น  |      |
| อัตราการเติบโตทุนของสหกรณ์ (%)          | ทุนของสหกรณ์ทั้งปัจจุบัน-ทุนของสหกรณ์ปีก่อน $\times 100$     | CCGR |
| (Cooperative Capital Growth Rate :CCGR) | หนี้สินทั้งสิ้นปีก่อน  |      |
| อัตราการเติบโตของหนี้ (%)               | หนี้สินทั้งสิ้นปีปัจจุบัน-หนี้สินทั้งสิ้นปีก่อน $\times 100$ | DGR  |
| (Debt Growth Rate : DGR)                | หนี้สินทั้งสิ้นปีก่อน  |      |
| อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (%)          | กำไรสุทธิ $\times 100$                                       | ROE  |
| (Return On Equity : ROE)                | ทุนของสหกรณ์ถ้วนเฉลี่ย                                       |      |

## มิติที่ 2 : A - Asset quality : คุณภาพของสินทรัพย์

|                                |  |     |
|--------------------------------|--|-----|
| อัตราหมุนของสินทรัพย์ (รอบ)    | ขาย/บริการ(รายได้ธุรกิจหลัก)                                     | TAT |
| (Total Asset Turnover : TAT)   | สินทรัพย์ทั้งสิ้นถ้วนเฉลี่ย                                      |     |
| อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (%)  | กำไรจากการดำเนินงาน $\times 100$                                 | ROA |
| (Return On Assets : ROA)       | สินทรัพย์ถ้วนเฉลี่ย  |     |
| อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ (%) | สินทรัพย์ทั้งสิ้นปีปัจจุบัน-สินทรัพย์ทั้งสิ้นปีก่อน $\times 100$ | DGR |
| (Debt Growth Rate :DGR)        | สินทรัพย์ทั้งสิ้นปีก่อน  |     |

## มิติที่ 3 : M - Management capability : ขีดความสามารถในการบริหาร

|                              |  |     |
|------------------------------|--|-----|
| อัตราการเติบโตของธุรกิจ (%)  | มูลค่าธุรกิจรวมปีปัจจุบัน-มูลค่าธุรกิจรวมปีก่อน $\times 100$ | BGR |
| (Business Growth Rate : BGR) | มูลค่าธุรกิจรวมปีก่อน  |     |

## มิติที่ 4 : E - Earning sufficiency : การทำกำไร

|  |   |     |
|--|---|-----|
| อัตรากำไรต่อสมาชิก (บาท)               | กำไรสุทธิ   | PPM |
| (Profit Margin Per Member :PPM)        | จำนวนสมาชิก                                       |     |
| อัตราเงินออมต่อสมาชิก (บาท)            | เงินรับฝากสมาชิก+ทุนเรือนหุ้น                     | SPM |
| (Savings Rate Per Member : SPM)        | จำนวนสมาชิก                                       |     |
| อัตราหนี้สินต่อสมาชิก (บาท)            | ลูกหนี้เงินกู้+ลูกหนี้การค้า+ลูกหนี้ค่าบริการอื่น | DPM |
| (Debt Rate Per Member : DPM)           | จำนวนสมาชิก                                       |     |
| อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหัก | ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน $\times 100$                  | OE  |

|   |  |
|---|--|
| ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน (%) (Operating Expenses to Profit Before Deducting Operating Expenses : OE) | กำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน   |
| อัตราการเติบโตของทุนสำรอง (%) (Reserve Growth Rate : RGR)                                       | $\frac{\text{ทุนสำรองปีปัจจุบัน} - \text{ทุนสำรองปีก่อน}}{\text{ทุนสำรองปีก่อน}} \times 100$ RGR           |
| อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่น (%) (Growth Rate Of Other Accumulated Funds : GOAF)                | $\frac{\text{ทุนสะสมอื่นปีปัจจุบัน} - \text{ทุนสะสมอื่นปีก่อน}}{\text{ทุนสะสมอื่นปีก่อน}} \times 100$ GOAF |
| อัตราการเติบโตของกำไร (%) (Profit Growth Rate : PGR)  | $\frac{\text{กำไรสุทธิปีปัจจุบัน} - \text{กำไรสุทธิปีก่อน}}{\text{กำไรสุทธิปีก่อน}} \times 100$ PGR        |
| อัตรากำไรสุทธิ (%) (Net Profit Margin : NPM)  | $\frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ขาย/บริการ}} \times 100$ NPM  |
| <b>มิติที่ 5 : L – Liquidity : สภาพคล่อง</b>  |  |
| อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (เท่า) (Current Ratio : CR)   | $\frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$ CR   |

ตัวแปรตาม หมายถึง สถานะของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพโดยมีการแทนค่า ดังนี้

0 หมายถึง สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนที่ล้มเหลวทางการเงิน ซึ่งหมายถึง สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนที่เสร็จสิ้นการชำระบัญชี หรือไม่เสร็จการชำระบัญชี หรือมีผลดำเนินการขาดทุน ในรอบปีบัญชี

1 หมายถึง สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนที่ไม่ล้มเหลวทางการเงิน ซึ่งหมายถึงสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน ที่ยังดำเนินกิจการอยู่ปกติ ในรอบปีบัญชีหลัง การก่อตั้งสหกรณ์

### 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและการวัดค่าตัวแปร

#### 3.4.1 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพจากคะแนนของตัวแบบของ Altman (1983) ดังนี้

- ศึกษาความสามารถในการพยากรณ์ของแบบจำลอง Altman's Z-Score Model ที่ใช้วัดความแม่นยำของแบบจำลองการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินแทนค่าด้วยข้อมูลอัตราส่วน 4 อัตราส่วน โดยมีรูปแบบดังนี้

$$Z = 6.56X_1 + 3.26X_2 + 6.72X_3 + 1.05X_4$$



โดยที่  $Z = \text{ดัชนีวัดความล้มเหลว}$

$X_1$  = อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม คือสินทรัพย์หมุนเวียน-หนี้สินหมุนเวียน/  
สินทรัพย์รวม เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดสภาพคล่องที่แท้จริง เพราะคำนวณจากสินทรัพย์  
หมุนเวียนหักด้วยหนี้สินหมุนเวียน

$X_2$  = อัตราส่วนกำไรสะสมต่อสินทรัพย์รวม คือ กำไรสะสม/ สินทรัพย์รวม เป็นการวัดผล  
การดำเนินงานในอดีตและความมั่นคงของกิจกรรมทั้งวัดความสามารถในการชำระหนี้

$X_3$  = อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวม คือ คือกำไรจากการดำเนินงาน/  
สินทรัพย์รวม เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดประสิทธิภาพที่แก้จริงของสินทรัพย์ แสดงถึง  
ความสามารถในการดำเนินงานของสินทรัพย์ของกิจการ

$X_4$  = อัตราส่วนมูลค่าตลาดของส่วนผู้ถือหุ้นต่อมูลค่าตามบัญชีของหนี้สินรวม คือ มูลค่า  
ตลาดของส่วนของผู้ถือหุ้นตามบัญชี/หนี้สินรวม เป็นอัตราส่วนวัดภาวะถดถอยของ  
มูลค่าหลักทรัพย์ของกิจการ

2. ในการศึกษาความสามารถในการพยากรณ์ของคะแนนจากแบบจำลอง Altman's Z-Score Model เป็นรายสหกรณ์ และนำเสนอในรูปแบบตารางไขว้ พร้อมตรวจสอบความ  
น่าเชื่อถือและประสิทธิภาพของแบบจำลอง โดยพิจารณาจากสัดส่วนหรือร้อยละการพยากรณ์กลุ่ม  
ได้ถูกต้อง ดังนี้

2.1 เทคนิคการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของแบบจำลอง Altman's Z-Score Model โดย<sup>4</sup> ใช้ตารางไขว้ แบ่งตามความสัมพันธ์ระหว่างสถานะของสหกรณ์ที่เกิดขึ้นจริงกับผลการพยากรณ์โดยใช้  
แบบจำลอง Altman's Z-Score Model โดยมีเส้นแบ่งที่คะแนน  $Z = 1.85$  ซึ่งเป็นจุดกึ่งกลางของ  
ชั้น Gray Zone (ค่า  $Z$  ระหว่าง 1.10 ถึง 2.60) หากสหกรณ์ไม่มีคะแนนต่ำกว่า 1.85 จะพยากรณ์ว่า  
จะประสบความล้มเหลวทางการเงิน และหากสหกรณ์ไม่มีคะแนนเท่ากับหรือสูงกว่า 1.85  
จะพยากรณ์ว่า จะไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน

2.2 ตรวจสอบความน่าเชื่อถือและประสิทธิภาพของคะแนนจากแบบจำลอง Altman's Z-Score Model โดยพิจารณาจากสัดส่วนหรือร้อยละการพยากรณ์กลุ่มได้ถูกต้อง

3. การวิเคราะห์ข้อมูลตามชั้นตอน ดังนี้

3.1. คำนวณตัวแปรอิสระในแบบจำลอง Altman's Z-Score Model ที่ใช้ในการพยากรณ์  
ความล้มเหลวทางการเงิน

3.2. วิเคราะห์ผลการพยากรณ์ของแต่ละรูปแบบ จะมีการแสดงค่า error ที่เกิดขึ้นทั้ง 2  
รูปแบบ โดยจะแสดง error ในรูปของ Type I error และ Type II error โดยที่ Type I error คือ<sup>5</sup>  
ผลการพยากรณ์ที่ผิดพลาดอันเนื่องมาจากการพยากรณ์สหกรณ์ที่ประสบปัญหาทางการเงิน (0)

พยากรณ์ได้ผลเป็นที่ไม่ประสบปัญหาทางการเงิน (1) และ Type II error คือผลการพยากรณ์สหกรณ์ที่ไม่ประสบปัญหาทางการเงิน (1) พยากรณ์ได้ผลเป็นสหกรณ์ที่ประสบปัญหาทางการเงิน (0)

### 3.4.2 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพจากคะแนนของตัวแบบที่พัฒนาขึ้นใหม่ด้วย วิธีการวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis)

การวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) เป็นเทคนิคที่ใช้การแบ่งกลุ่มข้อมูลซึ่งอาจจะเป็น คน สัตว์ สิ่งของ ตัวเลข ฯลฯ ออกเป็นกลุ่มย่อย ๆ ตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป ในที่นี้จะให้ข้อมูลทางการเงินเป็นสำคัญ โดยมีแนวคิดเบื้องต้นว่าข้อมูลที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน จะมีคุณสมบัติบางอย่างคล้ายกัน ข้อมูลที่อยู่ต่างกลุ่มกัน จะมีคุณสมบัติบางอย่างแตกต่างกัน และข้อมูลใดข้อมูลหนึ่งจะต้องอยู่ในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพียงกลุ่มเดียวเท่านั้น ซึ่งในการสร้างสมการหาความสัมพันธ์ของประเภทกลุ่มกับปัจจัยที่คาดว่าจะ มีผลทำให้ข้อมูลถูกจัดอยู่ในกลุ่มที่แตกต่างกัน การวิเคราะห์จำแนกกลุ่มจะให้หลักการของการ วิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) และการวิเคราะห์ความถดถอย (Regression Analysis) ร่วมกัน ซึ่งจะได้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม (ประเภทกลุ่ม) กับตัวแปรอิสระ (ตัวแปรจำแนกกลุ่ม หรือ ตัวแปรที่ทำให้กลุ่มมีความแตกต่างกัน) อยู่ในรูปเชิงเส้น ซึ่งเรียกว่า สมการจำแนกกลุ่ม (Discriminant Function) คือ

$$\hat{D} = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \dots + \beta_p X_p + e \quad \text{-----(1)}$$

โดยที่  $\hat{D}$  คือ ตัวแปรตามและบ่งชี้ประเภทกลุ่ม

$\beta_0$  คือ เทอมคงที่

$\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_p$  คือ คือสัมประสิทธิ์ของสมการจำแนกกลุ่ม

$X_1, X_2, \dots, X_p$  คือ ตัวแปรอิสระ หรือตัวแปรจำแนกกลุ่ม

$p$  คือ จำนวนตัวแปรอิสระ

$e$  คือ ค่าความคลาดเคลื่อน

ในการวิเคราะห์จำแนกกลุ่มจะเรียกสมการที่ (1) ว่า พังก์ชันจำแนกกลุ่ม (Discriminant Function) บางครั้งเรียก สมการจำแนกกลุ่ม หรือบางที่เรียก Fisher Discriminant Function ซึ่ง R.A. Fisher ได้เป็นผู้คิดค้นขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ.1936

เมื่อใช้ข้อมูลตัวอย่างมาประมาณสมการที่ (1) จะได้สมการพยากรณ์ ดังนี้

$$D = b_0 + b_1x_1 + b_2x_2 + \dots + b_px_p \quad \dots \quad (2)$$

โดยที่  $D$  คือ ตัวแปรตามใช้แสดงประเภทกลุ่ม หรือเรียกว่า Discriminant Score

$b_0$  คือ เทอมคงที่

$b_1, b_2, \dots, b_p$  คือ คือสัมประสิทธิ์ของสมการจำแนกกลุ่ม

$x_1, x_2, \dots, x_p$  คือ ตัวแปรอิสระ หรือตัวแปรจำแนกกลุ่ม

$p$  คือ จำนวนตัวแปรอิสระ

การประมาณสัมประสิทธิ์  $\beta_0, \beta_1, \beta_2, \dots, \beta_p$  ในสมการที่ (1) ด้วย  $b_0, b_1, b_2, \dots, b_p$  ในสมการที่ (2) ตามลำดับ โดยมีเป้าหมายที่ทำให้ความแตกต่างระหว่างกลุ่มมีมากที่สุด นั่นคือ ทำให้ค่าสัดส่วนความผันแปรระหว่างกลุ่ม (Between-Group Sum Square) ต่อความผันแปรภายในกลุ่ม (Within Group Sum Square) มีค่ามากที่สุดหรือทำให้มีเปอร์เซนต์การจัดกลุ่มผิดน้อยที่สุด โดยค่าที่คำนวณออกมาได้เรียกว่า Discriminant Score กัญญา วนิชย์บัญชา (2549) อ้างใน เอกสารที่เข็มวด (2554,หน้า 20)

### การทดสอบค่าทางสถิติของตัวแปร

1. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระภายในกลุ่ม เพื่อทดสอบว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ด้วยวิธี Stepwise เนื่องจากในการสร้างแบบจำลอง ระหว่างกลุ่มตัวแปรอิสระต่าง ๆ ซึ่งเป็นตัวแปรเชิงปริมาณอาจจะเกิดการสหสัมพันธ์ (correlations) กันภายในระหว่างตัวแปรทั้งด้านบวกและด้านลบ ซึ่งอาจทำให้เกิดความคาดเคลื่อนของการพยากรณ์

2. ทดสอบตัวแปรอิสระด้วยสถิติ Wilks' Lamda เพื่อทดสอบว่าตัวแปรอิสระ หรืออัตราส่วนที่นำมาใช้ในการพัฒนาตัวแบบสามารถจำแนกสถานภาพของกลุ่มตัวอย่างได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หรือไม่ โดยมีสมมติฐานในการทดสอบ ดังนี้

$H_0$  : ค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระทุกตัวของสหกรณ์ที่ประสบภาวะล้มเหลวและไม่ล้มเหลวทางการเงินมีค่าไม่ต่างกัน



$H_1$  : ค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระทุกตัวของสหกรณ์ที่ประสบภาวะล้มเหลวและไม่ล้มเหลวทางการเงินมีค่าต่างกัน

ใช้การทดสอบพิจารณาจากระดับนัยสำคัญที่ได้จากการทดสอบค่า (sig.) ซึ่งกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05 โดยถ้าระดับนัยสำคัญน้อยกว่า 0.05 ( $\text{sig.} < 0.05$ ) แสดงว่าค่าเฉลี่ยของ ตัวแปรอิสระของกลุ่มบริษัทที่ล้มเหลว แตกต่างจากค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระของกลุ่มสหกรณ์ที่ไม่ล้มเหลวทางการเงิน นั้นคือ ตัวแปรอิสระหรืออัตราส่วนในสมการสามารถจำแนกตัวแปรตามหรือ สถานภาพ บริษัทได้อย่างมีนัยสำคัญ

3. สร้างสมการจำแนกกลุ่มที่เหมาะสม โดยวิธีจำแนกประเภท (Discriminant Analysis) จะได้สมการ

$$\hat{D} = b_0 + b_1 X_1 + b_2 X_2 + \dots + b_p X_p$$

โดยที่  $\hat{D}$  = คะแนนจำแนก (Discriminant Score) หรือตัวแปรตาม

$b_0$  = ค่าคงที่ของสมการ

$b_1, b_2, \dots, b_p$  = ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปร

$X_1, X_2, \dots, X_p$  = ตัวแปรอิสระ

$P$  = จำนวนตัวแปรอิสระ

4. ตรวจสอบความน่าเชื่อถือและประสิทธิภาพของตัวแบบที่พัฒนาขึ้น โดยพิจารณาจากสัดส่วนหรืออัตราของการพยากรณ์กลุ่มตัวอย่าง รวมถึงทดสอบค่าผิดพลาดจากการพยากรณ์ (error)

### 3.5 การตรวจสอบความผิดปกติของข้อมูล

งานวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาการใช้ตัวแบบของ Altman's Z-score ในการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของสหกรณ์ และหาตัวแบบที่มีความเหมาะสมสำหรับเป็นตัวชี้วัด และเป็นสัญญาณเตือนภัยภาวะ การล้มเหลวทางการเงิน สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนในเขตสหกรณ์พื้นที่ 7 ข้อมูลที่นำมาใช้ศึกษาเป็นข้อมูลทั้งข้อมูลทุติยภูมิ ข้อมูลทางด้านการเงิน ผู้วิจัยทำการเก็บรวมรวมข้อมูลงบการเงินได้แก่ งบแสดงฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด และหมายเหตุประกอบงบการเงิน ในปี พ.ศ. 2558-2561 เพื่อให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความถูกต้องและแม่นยำมากยิ่งขึ้นผู้วิจัยได้ทำการการตรวจสอบความผิดปกติของข้อมูล ดังนี้

3.5.1 ตัวแปรตามและค่าความคาดเคลื่อนเป็นตัวแปรที่มีการแจกแจงแบบปกติ (Normality) การทดสอบการแจกแจงของตัวแปรตามและค่าความคาดเคลื่อน ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบโดยใช้วิธี Kolmogorov-Smirnov Test โดยมีระดับนัยสำคัญที่มากกว่า 0.05 จากผลการทดสอบในตารางที่ 11 พบว่า มีระดับนัยสำคัญหรือค่า Sig = 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 หมายความว่าตัวแปรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีการแจกแจงแบบไม่ปกติ ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าทฤษฎีแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง (Central Limit Theorem) ที่กล่าวว่า สำหรับประชากรใด ๆ เมื่อเก็บตัวอย่างในจำนวนที่มากพอ การกระจายของค่าตัวอย่างตั้งกล่าวจะมีแนวโน้มใกล้เคียงกับการกระจายแบบธรรมชาติ (Normal Distribution) จากทฤษฎีแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางที่ระบุว่าจำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่ทำให้การแจกแจงเป็นปกติ ควรจะมีมากกว่า 30 ตัวอย่าง (Bland and Altman, 1996) โดยงานวิจัยในครั้งนี้มีจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด 797 ตัวอย่าง จึงกล่าวได้ว่าตัวแปรตามและค่าความคาดเคลื่อนเป็นตัวแปรที่มีการแจกแจงแบบปกติ

ตารางที่ 10 การทดสอบการแจกแจงแบบปกติ (Normality)

| Kolmogorov-Smirnov <sup>a</sup> |           |     |       |
|---------------------------------|-----------|-----|-------|
|                                 | Statistic | df  | Sig.  |
| สถานะ                           | .486      | 797 | 0.000 |

### 3.5.2 ค่าความคาดเคลื่อนแต่ละค่าเป็นอิสระต่อกัน (Autocorrelation)

ผู้วิจัยได้ใช้สถิติทดสอบ Durbin-Watson ในการทดสอบว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์ภายในตัวเองหรือไม่ โดยพิจารณาจากเกณฑ์ในการวัดค่า Durbin-Watson ดังต่อไปนี้

|                           |                                     |
|---------------------------|-------------------------------------|
| มีค่าอยู่ในช่วง 0 – 1.4   | แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวก |
| มีค่าอยู่ในช่วง 1.5 - 2.5 | แสดงว่ามีความเป็นอิสระ              |
| มีค่าอยู่ในช่วง 2.6 – 4.0 | แสดงว่ามีความสัมพันธ์กันในทิศทางลบ  |

หาก ค่า Durbin-Watson มีน้อยกว่าค่า 1.5 และมากกว่า 2.5 แสดงว่าไม่เกิด Autocorrelation หรือตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์ภายในตัวอย่าง ซึ่งจะทำให้การคำนวณในสมการการวิเคราะห์ความถดถอยพหุเชิงเส้นมีปัญหา โดยจากการวิเคราะห์ข้อมูลใน ตารางที่ 11 พบว่า ค่า Durbin-Watson มีค่าเท่ากับ 2.037 ซึ่งอยู่ระหว่าง 1.5 – 2.5 ซึ่งหมายความว่า ตัวแปรอิสระที่นำมาใช้ในการทดสอบไม่มีความสัมพันธ์ภายในตัวอย่าง



ตารางที่ 11 การทดสอบความคาดเคลื่อนแต่ละค่าเป็นอิสระต่อกัน (Autocorrelation)

| <b>Model Summary<sup>b</sup></b> |                   |          |                   |                            |               |
|----------------------------------|-------------------|----------|-------------------|----------------------------|---------------|
| Model                            | R                 | R Square | Adjusted R Square | Std. Error of the Estimate | Durbin-Watson |
| 1                                | .427 <sup>a</sup> | .183     | .164              | .373                       | 2.037         |

จากการทดสอบความผิดปกติของข้อมูล ตารางที่ 10-11 สรุปได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด 797 ตัวอย่าง ตัวแปรตามและค่าความคาดเคลื่อนเป็นตัวแปรที่มีการแจกแจงแบบปกติ และตัวแปรน้ำมายังไม่มีความสัมพันธ์ภายในตัวอย่าง สามารถนำไปวิเคราะห์ผลในขั้นตอนต่อไปได้



## บทที่ 4

### ผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากการนำกลุ่มตัวอย่างมาทดสอบแบบจำลอง Z-score Model ของ Altman ในการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงิน และหาตัวแบบที่มีความเหมาะสมสำหรับเป็นตัวชี้วัด และเป็นสัญญาเตือนภัยภาวะ การล้มเหลวทางการเงิน ของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนในเขตสหกรณ์พื้นที่ 7 โดยผู้วิจัยได้เก็บรวมรวมข้อมูลทางการบัญชี ในปี 2558-2661 โดยนำผลลัพธ์ที่ได้มามาวิเคราะห์และเปรียบเทียบเป็นรายปี ผลการทดสอบข้อมูลในการพยากรณ์ความล้มเหลวและความแข็งแกร่งทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนที่ศึกษาเป็นดังนี้

- 4.1 การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)
- 4.2 ทดสอบความแม่นยำของแบบจำลอง Z-score Model
- 4.3 ผลการศึกษาพัฒนาตัวแบบใหม่ในการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงิน โดยวิธีจำแนกประเภท (Discriminant Analysis)
- 4.4 สรุปผลการศึกษาความสามารถในการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินในแต่ละกรณี

#### 4.1 การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

จากการเก็บข้อมูลของกลุ่มสหกรณ์ที่ดำเนินงานตามปกติและกลุ่มสหกรณ์ที่ประสบปัญหาทางการเงิน เพื่อนำมาทดสอบสถิติเชิงพรรณนา สามารถสรุปผลการทดสอบได้ดังนี้



ตารางที่ 1.2 ผลการทดสอบค่าทางพารามิตเตอร์ทางตามแบบจำลอง Z-score Model

| Group Statistics    |      |        |        |      |        |        |      |         |        |      |        |        |
|---------------------|------|--------|--------|------|--------|--------|------|---------|--------|------|--------|--------|
|                     | 2558 |        |        | 2559 |        |        | 2560 |         |        | 2561 |        |        |
| Group               | N    | Mean   | S.D.   | N    | Mean   | S.D.   | N    | Mean    | S.D.   | N    | Mean   | S.D.   |
| <b>bankrupt</b>     |      |        |        |      |        |        |      |         |        |      |        |        |
| $X_1$               | 40   | (0.35) | 2.32   | 40   | 0.06   | 0.83   | 37   | 0.08    | 1.01   | 31   | (0.04) | 1.10   |
| $X_2$               | 40   | (0.12) | 0.53   | 40   | (0.13) | 0.48   | 37   | (2.99)  | 15.45  | 31   | (0.68) | 1.80   |
| $X_3$               | 40   | (0.10) | 0.34   | 40   | (0.13) | 0.26   | 37   | (1.92)  | 11.25  | 31   | (0.05) | 0.09   |
| $X_4$               | 40   | 31.17  | 173.60 | 40   | 36.33  | 138.17 | 37   | 3.49    | 4.18   | 31   | 2.48   | 3.25   |
| Z                   | 40   | 29.35  | 184.34 | 40   | 37.64  | 146.51 | 37   | (18.66) | 124.86 | 31   | (0.76) | 13.76  |
| <b>Non-bankrupt</b> |      |        |        |      |        |        |      |         |        |      |        |        |
| $X_1$               | 157  | 0.08   | 0.34   | 159  | 0.07   | 0.33   | 167  | 0.09    | 0.35   | 166  | 0.12   | 0.34   |
| $X_2$               | 157  | 0.04   | 0.03   | 159  | 0.04   | 0.03   | 167  | 0.05    | 0.04   | 166  | 0.05   | 0.04   |
| $X_3$               | 157  | 0.04   | 0.02   | 159  | 0.04   | 0.02   | 167  | 0.04    | 0.02   | 166  | 0.04   | 0.03   |
| $X_4$               | 157  | 50.57  | 220.21 | 159  | 66.42  | 337.77 | 167  | 115.71  | 620.30 | 166  | 164.35 | 782.57 |
| Z                   | 157  | 54.04  | 232.01 | 159  | 70.59  | 355.14 | 167  | 122.49  | 652.13 | 166  | 173.78 | 822.30 |

จากตารางที่ 12 ในการทดสอบสถิติเชิงพรรณนาของกลุ่มตัวอย่างตามแบบจำลอง Z-score Model ในปี 2558-2561 พบร้า อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม ( $X_1$ ) ของสหกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ -0.35, 0.06, 0.08 และ -0.04 ตามลำดับ และสหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.08, 0.07, 0.09 และ 0.12 ตามลำดับ อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร ได้แก่ อัตราส่วนกำไรสะสมต่อสินทรัพย์รวม ( $X_2$ ) ของสหกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ -0.12, -0.13, -0.29 และ 0.68 ตามลำดับ สหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.04, 0.04, 0.05 และ 0.05 ตามลำดับ อัตราส่วนกำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษีต่อสินทรัพย์รวม ( $X_3$ ) ของสหกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.04 หั้งสี่ปี นอกจากนี้ค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนมูลค่าของส่วนผู้ถือหุ้นต่อมูลตามบัญชีของหนี้สินรวม ( $X_4$ ) ของสหกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 31.17, 36.33, 3.49 และ 2.48 ตามลำดับ และสหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 50.57, 66.42, 115.71 และ 164.35 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณา ค่า Z-score (Z) ปี 2558-2561 ของสหกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงินมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ -29.35, 37.64, -18.66 และ -0.76 ตามลำดับ และสหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 54.04, 70.59, 122.49 และ 173.78 ตามลำดับ

ตารางที่ 13 ผลการทดสอบสถิติวิเคราะห์ของตัวอย่างตามอัตราร้อยละทางการเงิน

| Group  | N  | Mean       | S.D.      | N  | Mean        | S.D.       | N  | Mean      | S.D.       | Group Statistics |            | ร้อย      |
|--|----|------------|-----------|----|-------------|------------|----|-----------|------------|------------------|------------|-----------|
|  |    |            |           |    |             |            |    |           |            | 2559             | 2560       |           |
| <b>bankrupt</b>  |    |            |           |    |             |            |    |           |            |                  |            |           |
| นิติ C - Capital strength : ความสามารถของเงินทุนต่อความเสี่ยง    |    |            |           |    |             |            |    |           |            |                  |            |           |
| DE   | 40 | 0.85       | 2.32      | 40 | 0.50        | 0.77       | 37 | 1.22      | 3.68       | 31               | 0.72       | 1.49      |
| RA   | 40 | (0.72)     | 3.68      | 40 | (0.25)      | 0.64       | 37 | (2.98)    | 14.97      | 31               | (0.59)     | 1.72      |
| CCGR   | 40 | 44.23      | 129.10    | 40 | (0.80)      | 35.10      | 37 | 1.20      | 58.59      | 31               | 6.55       | 35.95     |
| DGR  | 40 | (6.03)     | 28.20     | 40 | (7.32)      | 66.22      | 37 | (6.99)    | 13.09      | 31               | (6.73)     | 21.41     |
| ROE  | 40 | (8.20)     | 33.01     | 40 | (7.53)      | 16.39      | 37 | (8.81)    | 32.82      | 31               | (3.45)     | 9.02      |
| <b>นิติ A - Asset quality : คุณภาพของสินทรัพย์</b>               |    |            |           |    |             |            |    |           |            |                  |            |           |
| TAT  | 40 | 7.91       | 4.72      | 40 | 7.63        | 5.31       | 37 | 7.49      | 4.60       | 31               | 7.10       | 4.55      |
| ROA  | 40 | (2.94)     | 37.77     | 40 | (11.57)     | 25.82      | 37 | (11.66)   | 36.03      | 31               | (5.39)     | 17.56     |
| DGR  | 40 | 3.85       | 31.82     | 40 | (0.59)      | 35.39      | 37 | 0.42      | 58.92      | 31               | 6.55       | 35.95     |
| <b>นิติ M - Management capability : ศักยภาพสามารถในการบริหาร</b> |    |            |           |    |             |            |    |           |            |                  |            |           |
| BGR  | 40 | (1.47)     | 28.70     | 40 | 10.58       | 58.82      | 37 | 6.11      | 63.06      | 31               | 5.42       | 38.98     |
| นิติ E - Earning sufficiency : กำลังกำไร                         |    |            |           |    |             |            |    |           |            |                  |            |           |
| PPM  | 40 | (3,936.38) | 19,943.60 | 40 | (26,387.39) | 119,261.87 | 37 | 5,551.44  | 43,701.39  | 31               | (3,988.65) | 14,157.33 |
| SPM  | 40 | 33,771.12  | 57,899.30 | 40 | 32,333.91   | 48,932.45  | 37 | 41,719.74 | 67,752.47  | 31               | 43,319.78  | 1,214.26  |
| DPM  | 40 | 41,769.96  | 74,169.85 | 40 | 58,298.16   | 207,206.73 | 37 | 4,361.09  | 144,152.81 | 31               | 6,828.48   | 17,943.72 |
| OE   | 40 | 251.71     | 1,038.25  | 40 | 114.41      | 610.81     | 37 | 613.56    | 2,862.52   | 31               | 125.37     | 289.70    |
| RGR  | 40 | (89.90)    | 386.67    | 40 | (99.77)     | 344.05     | 37 | (123.57)  | 2,011.71   | 31               | (125.38)   | 2,203.31  |
| GOAF   | 40 | 7.98       | 36.30     | 40 | 25.15       | 69.91      | 37 | 10.65     | 61.10      | 31               | (2.87)     | 45.12     |
| PGR  | 40 | (214.29)   | 878.29    | 40 | (329.76)    | 1,153.55   | 37 | (648.08)  | 2,681.97   | 31               | (61.66)    | 250.96    |
| NPM  | 40 | (58.16)    | 333.01    | 40 | (153.35)    | 478.59     | 37 | (521.26)  | 2,851.90   | 31               | (47.02)    | 101.59    |
| นิติ L - Liquidity : สภาพคล่อง                                   |    |            |           |    |             |            |    |           |            |                  |            |           |
| CR   | 40 | 1.39       | 3.66      | 40 | 25.90       | 102.52     | 37 | 2.87      | 4.82       | 31               | 2.65       | 4.99      |

| Non-bankrupt  |     |            |           |     |            |            |     |            |            |     |
|---|-----|------------|-----------|-----|------------|------------|-----|------------|------------|-----|
| มิติ C - Capital strength : ความสามารถของเงินทุนต่อความเสี่ยง |     |            |           |     |            |            |     |            |            |     |
| DE  | 157 | 0.35       | 0.20      | 159 | 0.35       | 0.19       | 167 | 0.34       | 0.19       | 166 |
| RA  | 157 | 0.05       | 0.03      | 159 | 0.05       | 0.03       | 167 | 0.06       | 0.04       | 166 |
| CCGR  | 157 | 61.55      | 68.13     | 159 | 9.37       | 25.59      | 167 | 7.16       | 12.62      | 166 |
| DGR   | 157 | 8.42       | 36.05     | 159 | 21.89      | 134.49     | 167 | 7.45       | 37.91      | 166 |
| ROE   | 157 | 4.78       | 2.12      | 159 | 4.11       | 2.06       | 167 | 3.83       | 1.64       | 166 |
| มิติ A - Asset quality : คุณภาพของทรัพย์                      |     |            |           |     |            |            |     |            |            |     |
| TAT   | 157 | 8.05       | 2.55      | 159 | 7.69       | 2.21       | 167 | 7.75       | 2.66       | 166 |
| ROA   | 157 | 8.69       | 4.54      | 159 | 8.71       | 4.81       | 167 | 8.57       | 11.37      | 166 |
| DGR   | 157 | 8.53       | 14.02.    | 159 | 7.50       | 10.42      | 167 | 7.07       | 12.57      | 166 |
| มิติ M - Management capability : จัดการและมีการบริหาร         |     |            |           |     |            |            |     |            |            |     |
| BGR   | 157 | 9.63       | 66.56     | 159 | 10.66      | 47.27      | 167 | 6.80       | 12.74      | 166 |
| มิติ E - Earning sufficiency : การทำกำไร                      |     |            |           |     |            |            |     |            |            |     |
| PPM   | 157 | 10,410.09  | 15,785.63 | 159 | 11,093.63  | 16,852.73  | 167 | 12,882.52  | 28,564.93  | 166 |
| SPM   | 157 | 168,941.84 | 25,178.85 | 159 | 185,055.66 | 246,842.62 | 167 | 220,229.18 | 483,248.59 | 166 |
| DPM   | 157 | 248,584.47 | 69,088.18 | 159 | 257,664.20 | 382,468.98 | 167 | 305,894.74 | 792,905.99 | 166 |
| OE  | 157 | 29.13      | 333.49    | 159 | 41.40      | 37.41      | 167 | 73.56      | 364.93     | 166 |
| RGR   | 157 | 17.94      | 64.79     | 159 | 19.56      | 35.11      | 167 | 14.21      | 27.73      | 166 |
| GOAF  | 157 | 14.23      | 39.34     | 159 | 34.11      | 234.16     | 167 | 13.04      | 47.18      | 166 |
| PGR   | 157 | 34.45      | 209.92    | 159 | 36.02      | 336.89     | 167 | 10.69      | 73.49      | 166 |
| NPM   | 157 | 54.83      | 23.42     | 159 | 55.43      | 29.88      | 167 | 51.83      | 21.02      | 166 |
| มิติ L - Liquidity : สภาพคล่อง                                |     |            |           |     |            |            |     |            |            |     |
| CR  | 157 | 24.87      | 108.77    | 159 | 105.51     | 1,130.32   | 167 | 54.29      | 429.19     | 166 |

จากการที่ 13 ในการทดสอบสถิติเชิงพรรณนาของกลุ่มตัวอย่างตามอัตราส่วนทางการเงิน CAMELS ANALYSIS ในปี 2558-2561 จะเห็นว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มอัตราส่วนทางการเงิน มีตัวความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยง ประกอบด้วย อัตราหนี้สินต่อทุน (DE) อัตราทุนสำรองต่อสินทรัพย์ (RA) อัตราการเติบโตทุนของสหกรณ์ (CCGR) อัตราการเติบโตของหนี้สิน (DGR) อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (ROE) พบว่าในปี 2558-2561 สหกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงินมีค่าเฉลี่ยของอัตราหนี้สินต่อทุน (DE) เท่ากับ 0.85, 0.50, 1.22 และ 0.72 อัตราทุนสำรองต่อสินทรัพย์ (RA) เท่ากับ -0.72, -0.25, -2.98 และ -0.59 อัตราการเติบโตทุนของสหกรณ์ (CCGR) เท่ากับ 44.23, 0.80, 1.20, 6.55 อัตราการเติบโตของหนี้สิน (DGR) เท่ากับ -6.03, 7.32, -6.99 และ -6.73 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (ROE) เท่ากับ -8.20, -7.53, 8.81 และ -3.45 ตามลำดับ และพบว่าสหกรณ์ไม่ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงินมีค่าเฉลี่ยของอัตราหนี้สินต่อทุน (DE) เท่ากับ 0.35, 0.35, 0.34 และ 0.31 อัตราทุนสำรองต่อสินทรัพย์ (RA) เท่ากับ 0.05, 0.05, 0.06 และ 0.06 อัตราการเติบโตทุนของสหกรณ์ (CCGR) เท่ากับ 61.55, 9.37, 7.16 และ 6.67 อัตราการเติบโตของหนี้สิน (DGR) เท่ากับ 8.42, 21.89, 7.45 และ 44.65 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (ROE) เท่ากับ 4.78, 4.11, 3.83 และ 4.02 ตามลำดับ

สำหรับค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนทางการเงิน มีตัวคุณภาพของสินทรัพย์ ประกอบด้วย อัตราหมุนของสินทรัพย์ (TAT) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ (DER) พบว่าในปี 2558-2561 สหกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงินมีค่าเฉลี่ยอัตราหมุนของสินทรัพย์ (TAT) เท่ากับ 7.91, 7.63, 7.49 และ 7.10 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) เท่ากับ -2.94, -11.57, -11.66 และ -5.39 อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ (DER) 3.85, 0.59, 0.42 และ 6.55 ตามลำดับ และพบว่าสหกรณ์ไม่ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงินมีค่าเฉลี่ยของอัตราหมุนของสินทรัพย์ (TAT) เท่ากับ 8.05, 7.69, 7.75 และ 7.23 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) 8.69, 8.71, 8.57 และ 8.34 อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ (DGR) 8.53, 7.50, 7.07 และ 7.29 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนทางการเงินมีตัวชี้ดัดความสามารถในการบริหาร ประกอบด้วย อัตราการเติบโตของธุรกิจ (BGR) พบว่าในปี 2558-2561 สหกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ -1.47, 10.58, 6.11 และ 5.42 ตามลำดับ สหกรณ์ไม่ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน ในปี 2558-2561 และพบว่าสหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน มีค่าเฉลี่ยของอัตราการเติบโตของธุรกิจ (BGR) เท่ากับ 9.63, 10.66, 6.80 และ 6.57 ตามลำดับ

ค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนทางการเงินมิติการทำกำไร ประกอบด้วย อัตรากำไรต่อสมาชิก (PPM) อัตราเงินออมต่อสมาชิก (SPM) อัตราหนี้สินต่อสมาชิก (DPM) อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน (OE) อัตราการเติบโตของทุนสำรอง (RGR) อัตราการเติบโตของทุน สะสมอื่น (GOAF) อัตราการเติบโตของกำไร (PGR) และอัตรากำไรสุทธิ (NPM) พบร้า ในปี 2558 - 2561 สมกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงินมีค่าเฉลี่ยอัตรากำไรต่อสมาชิก (PPM) เท่ากับ -3,936.38 บาท, -26,387.39 บาท, 5,551.44 บาท และ -3,988.65 บาท อัตราเงินออมต่อ สมาชิก (SPM) เท่ากับ 33,771.12 บาท, 32,333.91 บาท, 41,719.74 บาท และ 43,319.78 บาท อัตราหนี้สินต่อสมาชิก (DPM) เท่ากับ 41,769.96 บาท, 58,298.16 บาท, 4,361.09 บาท และ 6,828.48 บาท อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน (OE) เท่ากับ 251.71, 114.41, 613.56 และ 125.37 อัตราการเติบโตของทุนสำรอง (RGR) เท่ากับ -89.90, -99.77, -123.57 และ -125.38 อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่น (GOAF) เท่ากับ 7.98, 25.15, 10.65 และ -2.87 อัตราการเติบโตของกำไร (PGR) เท่ากับ -214.29, -329.76, -648.08 และ -61.66 อัตรากำไรสุทธิ (NPM) เท่ากับ -58.16, -153.35, -521.26 และ -47.02 ตามลำดับ และพบร้า สมกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน มีค่าเฉลี่ยอัตรากำไรต่อสมาชิก (PPM) เท่ากับ 10,410.09 บาท, 11,093.63 บาท, 12,882.52 บาท และ 11,994.34 บาท อัตราเงินออมต่อสมาชิก (SPM) เท่ากับ 168,941.84 บาท, 185,055.66 บาท, 220,229.18 บาท และ 203,306.53 บาท อัตราหนี้สินต่อสมาชิก (DPM) เท่ากับ 248,584.47 บาท, 257,664.20 บาท, 305,894.74 บาท และ 266,492.78 บาท อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไร ก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน (OE) เท่ากับ 29.13, 41.40, 73.56 และ 37.98 อัตราการเติบโตของทุนสำรอง (RGR) เท่ากับ 17.94, 19.56, 14.21 และ 8.33 อัตราการเติบโตของทุนสะสมอื่น (GOAF) เท่ากับ 14.23, 34.11, 13.04 และ 14.15 อัตราการเติบโตของกำไร (PGR) เท่ากับ -34.45, 36.02, 10.69 และ 38.44 อัตรากำไรสุทธิ (NPM) เท่ากับ 54.83, 55.43, 51.83 และ 58.60 ตามลำดับ

และค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนทางการเงินมิติสภาพคล่อง ได้แก่ อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (CR) ในการวิเคราะห์ พบร้าในปี 2558-2561 สมกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงินมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 1.39, 25.90, 2.87 และ 2.65 และพบร้าสมกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงินมี ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 24.87, 105.51, 54.29 และ 81.70 ตามลำดับ



#### 4.2 ทดสอบความแม่นยำของแบบจำลอง Z-score Model

จากการนำกลุ่มตัวอย่างมาทดสอบแบบจำลอง Z-Score Model ของ Altman โดยใช้ตัวแปรอิสระจากผู้ที่เคยศึกษามาก่อน เพื่อทดสอบความแม่นยำของแบบจำลองว่าสามารถนำมาพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนได้หรือไม่ โดยผู้จัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลทางการบัญชี ในปี 2558-2661 โดยนำผลลัพธ์ที่ได้มาวิเคราะห์และเปรียบเทียบเป็นรายปี ผลการทดสอบข้อมูลในการพยากรณ์ความล้มเหลวและความแข็งแกร่งทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนในภาพรวมที่ศึกษาเป็นดังนี้

ตารางที่ 14 ผลการตรวจสอบความถูกต้องของการพยากรณ์ล่วงหน้าของแบบจำลอง Z-score Model ปี 2558

| Classification |            | สถานะของ<br>บริษัท | ผลการพยากรณ์ |            |     |
|----------------|------------|--------------------|--------------|------------|-----|
| Result         | จำนวน      |                    | ล้มเหลว      | ไม่ล้มเหลว | รวม |
| สถานะจริง      | จำนวน      | ล้มเหลว            | 29           | 11         | 40  |
|                |            | ไม่ล้มเหลว         | 76           | 81         | 157 |
| ร้อยละ         | ล้มเหลว    | 72.50              | 27.50        | 100.00     |     |
|                | ไม่ล้มเหลว | 48.41              | 51.59        | 100.00     |     |

จากตารางที่ 14 พบร่วมกับผลการตรวจสอบความถูกต้องของการพยากรณ์ล่วงหน้า มีความสามารถในการพยากรณ์โดยใช้ข้อมูลจริง ในปี 2558 สหกรณ์ที่จัดอยู่กลุ่มประสบความล้มเหลวทางการเงินได้ถูกต้อง ร้อยละ 72.50 และพยากรณ์สหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงินได้ถูกต้องร้อยละ 51.59 โดยมีความผิดพลาดในการพยากรณ์สหกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงินเป็นสหกรณ์จะไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน (Type I Error) เท่ากับร้อยละ 27.50 และพบความผิดพลาดในการพยากรณ์สหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงินเป็นสหกรณ์ที่จะประสบความล้มเหลวทางการเงิน (Type II Error) เท่ากับร้อยละ 48.41 สรุปได้ว่าแบบจำลอง Z-Score Model มีความสามารถในการพยากรณ์ปี 2558 เฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 62.05

ตารางที่ 15 ผลการตรวจสอบความถูกต้องของการพยากรณ์ล่วงหน้า ของแบบจำลอง Z-score Model ปี 2559

| Classification |            | สถานะของ   |            | ผลการพยากรณ์ |     |
|----------------|------------|------------|------------|--------------|-----|
| Result         | บริษัท     | ล้มเหลว    | ไม่ล้มเหลว | รวม          |     |
| สถานะจริง      | จำนวน      | ล้มเหลว    | 20         | 20           | 40  |
|                |            | ไม่ล้มเหลว | 74         | 85           | 159 |
| ร้อยละ         | ล้มเหลว    | 50.00      | 50.00      | 100.00       |     |
|                | ไม่ล้มเหลว | 46.54      | 53.46      | 100.00       |     |

จากตารางที่ 15 พบร่วมกับผลการตรวจสอบความถูกต้องของการพยากรณ์ล่วงหน้า มีความสามารถในการพยากรณ์โดยใช้ข้อมูลจริง ในปี 2559 สหกรณ์ที่จัดอยู่กลุ่มประสบความล้มเหลวทางการเงินได้ถูกต้อง ร้อยละ 50.00 และพยากรณ์สหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงินได้ถูกต้องร้อยละ 53.46 โดยมีความผิดพลาดในการพยากรณ์สหกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงินเป็นสหกรณ์จะไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน (Type I Error) เท่ากับร้อยละ 50.00 และพบความผิดพลาดในการพยากรณ์สหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงินเป็นสหกรณ์ที่จะประสบความล้มเหลวทางการเงิน (Type II Error) เท่ากับร้อยละ 46.54 สรุปได้ว่าแบบจำลอง Z-Score Model มีความสามารถในการพยากรณ์ปี 2559 เคลื่อนไหวกับร้อยละ 51.73

ตารางที่ 16 ผลการตรวจสอบความถูกต้องของการพยากรณ์ล่วงหน้า ของแบบจำลอง Z-score Model ปี 2560

| Classification |            | สถานะของ   |            | ผลการพยากรณ์ |     |
|----------------|------------|------------|------------|--------------|-----|
| Result         | บริษัท     | ล้มเหลว    | ไม่ล้มเหลว | รวม          |     |
| สถานะจริง      | จำนวน      | ล้มเหลว    | 19         | 18           | 37  |
|                |            | ไม่ล้มเหลว | 69         | 98           | 167 |
| ร้อยละ         | ล้มเหลว    | 51.35      | 48.65      | 100.00       |     |
|                | ไม่ล้มเหลว | 41.57      | 58.68      | 100.00       |     |

จากตารางที่ 16 พบร่วมผลการตรวจสอบความถูกต้องของการพยากรณ์ล่วงหน้า มีความสามารถในการพยากรณ์โดยใช้ข้อมูลจริง ในปี 2560 สหกรณ์ที่จัดอยู่กลุ่มประสบความล้มเหลวทางการเงินได้ถูกต้อง ร้อยละ 51.35 และพยากรณ์สหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงินได้ถูกต้องร้อยละ 58.68 โดยมีความผิดพลาดในการพยากรณ์สหกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงินเป็นสหกรณ์จะไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน (Type I Error) เท่ากับร้อยละ 48.65 และพบความผิดพลาดในการพยากรณ์สหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงินเป็นสหกรณ์ที่จะประสบความล้มเหลวทางการเงิน (Type II Error) เท่ากับร้อยละ 41.57 สรุปได้ว่าแบบจำลอง Z-Score Model มีความสามารถในการพยากรณ์ปี 2560 เฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 55.02

ตารางที่ 17 ผลการตรวจสอบความถูกต้องของการพยากรณ์ล่วงหน้าของแบบจำลอง Z-score Model ปี 2561

| Classification |            | สถานะของ<br>บริษัท | ผลการพยากรณ์ |            |        |
|----------------|------------|--------------------|--------------|------------|--------|
| Result         | จำนวน      |                    | ล้มเหลว      | ไม่ล้มเหลว | รวม    |
| สถานะจริง      | จำนวน      | ล้มเหลว            | 17           | 14         | 31     |
|                |            | ไม่ล้มเหลว         | 66           | 100        | 166    |
| ร้อยละ         | ล้มเหลว    |                    | 54.84        | 45.16      | 100.00 |
|                | ไม่ล้มเหลว |                    | 39.76        | 60.24      | 100.00 |

จากตารางที่ 17 พบร่วมผลการตรวจสอบความถูกต้องของการพยากรณ์ล่วงหน้า มีความสามารถในการพยากรณ์โดยใช้ข้อมูลจริง ในปี 2561 สหกรณ์ที่จัดอยู่กลุ่มประสบความล้มเหลวทางการเงินได้ถูกต้อง ร้อยละ 54.84 และพยากรณ์สหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงินได้ถูกต้องร้อยละ 60.24 โดยมีความผิดพลาดในการพยากรณ์สหกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงินเป็นสหกรณ์จะไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน (Type I Error) เท่ากับร้อยละ 45.16 และพบความผิดพลาดในการพยากรณ์สหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงินเป็นสหกรณ์ที่จะประสบความล้มเหลวทางการเงิน (Type II Error) เท่ากับร้อยละ 39.76 สรุปได้ว่าแบบจำลอง Z-Score Model มีความสามารถในการพยากรณ์ปี 2561 เฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 57.54

ตารางที่ 18 ภาพรวมผลการตรวจสอบความถูกต้องของการพยากรณ์ล่วงหน้า ของแบบจำลอง Z-score Model ในปี 2558-2561

| Classification<br>Result | สถานะของ<br>บริษัท | ผลการพยากรณ์ |            |        | รวม |
|--------------------------|--------------------|--------------|------------|--------|-----|
|                          |                    | ล้มเหลว      | ไม่ล้มเหลว | รวม    |     |
| สถานะจริง<br>จำนวน       | ล้มเหลว            | 85           | 63         | 148    |     |
|                          | ไม่ล้มเหลว         | 285          | 364        | 649    |     |
| ร้อยละ                   | ล้มเหลว            | 57.43        | 42.57      | 100.00 |     |
|                          | ไม่ล้มเหลว         | 43.91        | 56.09      | 100.00 |     |

จากตารางที่ 18 พบร่วมผลการตรวจสอบความถูกต้องของการพยากรณ์ล่วงหน้า มีความสามารถในการพยากรณ์โดยใช้ข้อมูลจริง ในปี 2558-2564 สหกรณ์ที่จัดอยู่กลุ่มประสบความล้มเหลวทางการเงินได้ถูกต้อง ร้อยละ 57.43 และพยากรณ์สหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงินได้ถูกต้อง ร้อยละ 56.09 โดยมีความผิดพลาดในการพยากรณ์สหกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงินเป็นสหกรณ์จะไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน (Type I Error) เท่ากับร้อยละ 42.57 และพบความผิดพลาดในการพยากรณ์สหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน เป็นสหกรณ์ที่จะประสบความล้มเหลวทางการเงิน (Type II Error) เท่ากับร้อยละ 43.91 สรุปได้ว่า แบบจำลอง Z-Score Model มีความสามารถในการพยากรณ์ เคลื่อนเท่ากับร้อยละ 56.76

#### 4.3 ผลการศึกษาพัฒนาตัวแบบใหม่ในการพยากรณ์ความล้มเหลวทาง โดยวิธีจำแนกประเภท (Discriminant Analysis)

จากการนำกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ Independent Sample T-test เพื่อทดสอบค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ว่าแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งการทดสอบพิจารณาจากระดับนัยสำคัญที่ได้จากการทดสอบค่า ( $\text{sig.}$ ) ซึ่งกำหนดระดับนัยสำคัญที่ 0.05 โดยถ้าระดับนัยสำคัญมากกว่า 0.05 ( $\text{sig.} > 0.05$ ) นั้นคือค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระของกลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มนั้นไม่แตกต่างกัน แต่หากระดับนัยสำคัญจากการทดสอบน้อยกว่า 0.05 ( $\text{sig.} < 0.05$ ) กลุ่มตัวอย่างทั้งสองกลุ่มนั้นมีค่าเฉลี่ยตัวแปรอิสระที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ดังนี้

ตารางที่ 19 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร(Pearson Correlation)

| ตัวแปร | DE      | RA     | CCGR   | DGR     | ROE     | TAT     | ROA    | BGR    | PPM    | SPM    | DPM    | OE     | RGR     | GOAF   | PGR    | NPM     | CR     | VPF    |
|--------|---------|--------|--------|---------|---------|---------|--------|--------|--------|--------|--------|--------|---------|--------|--------|---------|--------|--------|
| DE     | -.764** | -.001  | -.035  | -.498** | .410**  | -.371** | -.006  | .000   | -.067  | .013   | .018   | .569** | -.240** | -.008  | -.032  | -.122** | -.031  | 3.724  |
| RA     | .021    | .011   | .569** | -.133** | .385**  | .018    | .006   | .041   | .033   | .031   | .016   | .886** | .132**  | .010   | .000   | .034    | .006   | 9.654  |
| CCGR   | .015    | .081*  | .002   | .322**  | .971**  | .873**  | .028   | .014   | .016   | -.039  | .024   | -.011  | .026    | .037   | .044   | .044    | .044   | 19.263 |
| DGR    | .035    | -.050  | .045   | .027    | .001    | -.004   | -.016  | -.019  | -.012  | .049   | .001   | -.018  | .000    | .040   | .024   | .024    | .024   | 1.018  |
| ROE    | .021    | .721** | .050   | .028    | .333**  | .081*   | .068   | .068   | .561** | .211** | .018   | .219** | .536**  | .024   | .024   | .024    | .024   | 3.881  |
| TAT    | .048    | .003   | .017   | -.062   | -.132** | .108**  | -.057  | -.042  | .010   | .005   | -.020  | -.012* | .000    | .000   | .000   | .000    | .000   | 1.555  |
| ROA    | .319**  | .314** | .267*  | .067    | .054    | -.383** | .131** | .017   | .232** | .000   | .000   | .000   | .000    | .000   | .000   | .000    | .000   | 2.729  |
| DGR    | .885**  | .000   | -.015  | -.017   | -.027   | .000    | -.006  | -.029  | .036   | .052   | .052   | .052   | .052    | .052   | .052   | .052    | .052   | 20.736 |
| BGR    | .012    | -.024  | -.026  | -.007   | .011    | -.007   | .011   | -.010  | .019   | .020   | .020   | .042   | .042    | .042   | .042   | .042    | .042   | 4.863  |
| PPM    | .668**  | .690** | -.077* | .041    | .035    | .146**  | .423** | .423** | .423** | .423** | .423** | .423** | .423**  | .423** | .423** | .423**  | .423** | 2.815  |
| SPM    | .965**  | -.047  | .027   | .050    | .026    | .026    | .026   | .026   | .026   | .026   | .026   | .026   | .026    | .026   | .026   | .026    | .026   | 15.133 |
| DPM    | .035    | .020   | .060   | .028    | .075*   | .075*   | .075*  | .075*  | .075*  | .075*  | .075*  | .075*  | .075*   | .075*  | .075*  | .075*   | .075*  | 16.520 |
| OE     | .044    | -.005  | -.077* | .041    | .041    | .041    | .041   | .041   | .041   | .041   | .041   | .041   | .041    | .041   | .041   | .041    | .041   | 6.736  |
| RGR    | .005    | .060   | .105** | .081*   | .081*   | .081*   | .081*  | .081*  | .081*  | .081*  | .081*  | .081*  | .081*   | .081*  | .081*  | .081*   | .081*  | 1.151  |
| GOAF   | .014    | -.017  | -.008  | .008    | .008    | .008    | .008   | .008   | .008   | .008   | .008   | .008   | .008    | .008   | .008   | .008    | .008   | 1.009  |
| PGR    | .457**  | .250** | .1461  | .1461   | .1461   | .1461   | .1461  | .1461  | .1461  | .1461  | .1461  | .1461  | .1461   | .1461  | .1461  | .1461   | .1461  | 1.461  |
| NPM    | .027    | .2438  | .027   | .027    | .027    | .027    | .027   | .027   | .027   | .027   | .027   | .027   | .027    | .027   | .027   | .027    | .027   | 2.438  |
| CR     | 1.091   | 1.091  | 1.091  | 1.091   | 1.091   | 1.091   | 1.091  | 1.091  | 1.091  | 1.091  | 1.091  | 1.091  | 1.091   | 1.091  | 1.091  | 1.091   | 1.091  | 1.091  |

\*\* Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

\* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

จากตารางที่ 19 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ เมื่อนำตัวแปรอิสระมาทดสอบสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Correlations) ที่ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 เพื่อทดสอบว่าตัวแปรแต่ละตัวมีความสัมพันธ์ในรูปเชิงเส้นหรือไม่นั้น พบว่ามีตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน ได้แก่ อัตราหนี้สินต่อทุน (DE), อัตราทุนสำรองต่อสินทรัพย์ (RA), อัตราการเติบโตทุนของสหกรณ์ (CCGR), อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (ROE), อัตราหมุนของสินทรัพย์ (TAT), อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA), อัตราการเติบโตของสินทรัพย์ (DGR), อัตรากำไรต่อสมาชิก (PPM), อัตราเงินออมต่อสมาชิก (SPM), อัตราหนี้สินต่อสมาชิก (DPM), อัตราค่าใช้จ่ายดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงาน (OE), อัตราการเติบโตของทุนสำรอง (RGR), อัตราการเติบโตของกำไร (PGR), อัตรากำไรสุทธิ (NPM), อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (CR)

มีตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กันสูง ได้แก่ อัตราการเติบโตทุนของสหกรณ์ (CCGR), อัตราการเติบโตของหนี้ (DGR), อัตราส่วนการเติมโตของธุรกิจ (BGR) มีความสัมพันธ์กัน อัตราเงินออมต่อสมาชิก (SPM), อัตราหนี้สินต่อสมาชิก (DPM) มีความสัมพันธ์กัน โดยผู้วิจัยยังให้ความสำคัญกับตัวแปรตั้งกล่าวจึงไม่ตัดตัวแปรใดออก และเมื่อพิจารณาค่า Variance Inflation Factor (VIF) ของตัวแปรที่มีค่าไม่เกิน 10 แสดงถึงตัวแปรอิสระไม่มีความสัมพันธ์กันเอง โดยในการศึกษาครั้งนี้ มีค่า VIF ต่ำสุด อยู่ที่ 1.009 ค่าสูงสุด อยู่ที่ 20.736 พบรูปหัวความสัมพันธ์ของตัวแปร (Multicollinearity) ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการ Stepwise ซึ่งวิธีการนี้จะเป็นการคัดเลือกเฉพาะตัวแปรอิสระที่สามารถทำงานตัวแปรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเท่านั้น

ตารางที่ 20 ผลการทดสอบความสามารถในการแบ่งกลุ่มตัวแปรตาม

Wilks' Lambda

| Test of Function(s) | Wilks' Lambda | Chi-square | df | Sig. |
|---------------------|---------------|------------|----|------|
| 1                   | .832          | 145.698    | 6  | .000 |

ตารางที่ 20 ผลการทดสอบความสามารถในการแบ่งกลุ่มตัวแปรตาม ผลการทดสอบโดยใช้ค่าสถิติ Wilks's Lamda พบร่วมค่า Sig. มีค่าเท่ากับ 0.00 ซึ่งน้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน  $H_0$  และยอมรับสมมติฐาน  $H_1$  คือ ค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระทุกตัวของสหกรณ์ที่ประสบภาวะล้มเหลวทางการเงินและไม่ประสบภาวะล้มเหลวทางการเงินมีค่าต่างกัน

ตารางที่ 21 ผลการทดสอบแบบจำลองพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตชุมชนด้วยวิธีการวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis)

|                                     | Standardized<br>Canonical | wilks'Lamda | sig.  |
|-------------------------------------|---------------------------|-------------|-------|
|                                     | Discriminant              |             |       |
|                                     | Function                  |             |       |
|                                     | Coefficients              |             |       |
| <hr/>                               |                           |             |       |
| ROE                                 | .437                      | 0.918       | 0.000 |
| TAT                                 | -.375                     | 0.970       | 0.000 |
| SPM                                 | .431                      | 0.953       | 0.000 |
| RGR                                 | .187                      | 0.982       | 0.000 |
| NPM                                 | .414                      | 0.925       | 0.000 |
| CR                                  | -.199                     | 0.995       | 0.000 |
| <hr/>                               |                           |             |       |
| <b>Functions at Group Centroids</b> |                           |             |       |
| Non-bankrupt                        | .232                      | > -0.550    |       |
| bankrupt                            | -.868                     | <-0.550     |       |

จากการทดสอบการเขียนสมการจำแนกกลุ่มได้ดังนี้

$$\text{D} = 0.437\text{ROE} - 0.375\text{TAT} + 0.431\text{SPM} + 0.187\text{RGR} + 0.414\text{NPM} - 0.199\text{CR}$$

จากตารางที่ 21 ผลการทดสอบแบบจำลองพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตชุมชนด้วยวิธีการวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) พบว่าตัวแปรสื่อสาร ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (ROE) แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของสมการเท่ากับ 0.437 อัตราหมุนของสินทรัพย์ (TAT) แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของสมการเท่ากับ -0.375 อัตราเงินออมต่อสมาชิก (SPM) แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของสมการเท่ากับ 0.431 อัตราการเติบโตของทุนสำรอง (RGR) แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของสมการเท่ากับ 0.187 อัตรากำไรสุทธิ (NPM) แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของสมการเท่ากับ 0.414 และอัตราส่วนทุนหมุนเวียน (CR) แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของสมการเท่ากับ -0.199 แต่ละตัวสามารถแสดงโอกาสการล้มละลายของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตชุมชนได้ และเมื่อพิจารณาค่ากลาง (Group Centroids) เป็นค่าที่สามารถใช้ประเมินสมการจำแนกคานิคอลด้วยค่าเฉลี่ยกลุ่ม (Canonical Discriminant

Functions Functions Evaluated at Group Means) ผลการวิเคราะห์เป็นค่าแนวติดบ (Unstandardized) ซึ่งค่ากลางหาได้จากการหาค่าแนวจำแนกของแต่ละหน่วยวิเคราะห์ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ ของตัวแปรคุณค่าของตัวแปรของแต่ละหน่วยวิเคราะห์ เมื่อได้ค่าแนวของแต่ละหน่วยจากสมการ แล้วก็หาค่าเฉลี่ยหรือค่ากลางของแต่ละกลุ่ม โดยนำผลรวมของค่าค่าแนวจำแนกของแต่ละหน่วยในกลุ่มหารด้วยจำนวนหน่วยในกลุ่ม จากตารางเมื่อพิจารณาค่ากลางของกลุ่มสหกรณ์ที่ไม่ล้มเหลวทางการเงินเท่ากับ 0.232 และกลุ่มที่ล้มเหลวทางการเงินและไม่ล้มเหลวทางการเงินพบว่าค่ากลางของกลุ่มสหกรณ์ที่ล้มเหลวทางการเงินมีค่าเท่ากับ -0.868 ซึ่งแตกต่างกันมาก แสดงว่าสมการดังกล่าวสามารถจำแนกได้ดี ในกรณีที่มีการวิเคราะห์ให้ก็สามารถถอดความหากค่าค่าแนวจำแนกแล้วนำมาเปรียบเทียบกับค่ากลางของแต่ละกลุ่ม ถ้ามีแนวโน้มเข้าใกล้ค่ากลางกลุ่มใดก็มีโอกาสในการพยากรณ์เป็นไปในทิศทางของกลุ่มนั้น ๆ

ตารางที่ 22 ภาพรวมผลการศึกษาความน่าเชื่อถือและประสิทธิภาพของตัวแบบที่พัฒนาขึ้นใหม่ด้วยวิธีจำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis)

| Classification |         | สถานะของ<br>บริษัท | ผลการพยากรณ์ |            |        |
|----------------|---------|--------------------|--------------|------------|--------|
| Result         | จำนวน   |                    | ล้มเหลว      | ไม่ล้มเหลว | รวม    |
| สถานะจริง      | จำนวน   | ล้มเหลว            | 107          | 41         | 148    |
|                |         | ไม่ล้มเหลว         | 10           | 639        | 649    |
| ร้อยละ         | ล้มเหลว | 72.30              | 27.70        | 100.00     |        |
|                |         | ไม่ล้มเหลว         | 1.54         | 98.46      | 100.00 |

จากตารางที่ 22 แสดงให้เห็นว่าตัวแบบที่พัฒนาขึ้นใหม่ด้วยวิธีจำแนกกลุ่มสามารถพยากรณ์ความแม่นยำ จากข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตชุมชนในเขตสหกรณ์พื้นที่ 7 พบว่าผลการตรวจสอบความถูกต้องของการพยากรณ์ล่วงหน้ามีความสามารถในการพยากรณ์โดยใช้ข้อมูลจริง ในปี 2558- 2561 สหกรณ์ที่จัดอยู่กลุ่มประสบความล้มเหลวทางการเงินได้ถูกต้อง ร้อยละ 72.30 และพยากรณ์สหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงินได้ถูกต้องร้อยละ 98.46 โดยมีความผิดพลาดในการพยากรณ์สหกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงินเป็นสหกรณ์จะไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน (Type I Error) เท่ากับร้อยละ 27.70 และพบความผิดพลาดในการพยากรณ์สหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงินเป็นสหกรณ์ที่จะประสบความล้มเหลวทางการเงิน (Type II Error) เท่ากับร้อยละ 1.54 สรุปได้ว่าตัวแบบที่พัฒนาขึ้นใหม่ด้วยวิธีจำแนกกลุ่ม

(Discriminant Analysis) มีความสามารถในการพยากรณ์ เฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 85.38 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ตัวแบบที่พัฒนาขึ้นสามารถพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตชุมชนในเขตสหกรณ์พื้นที่ 7 ได้

ผู้วิจัยได้นำตัวแบบที่พัฒนาขึ้นใหม่ด้วยวิธีจำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis) มาทดสอบความน่าเชื่อถือเป็นรายปี โดยแสดงผลดังนี้

ตารางที่ 23 ผลการศึกษาความน่าเชื่อถือและประสิทธิภาพของตัวแบบที่พัฒนาขึ้นใหม่ด้วยวิธีจำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis) ปี 2558

| Classification |       | สถานะของ<br>บริษัท | ผลการพยากรณ์ |            |        |
|----------------|-------|--------------------|--------------|------------|--------|
| Result         | จำนวน |                    | ล้มเหลว      | ไม่ล้มเหลว | รวม    |
| สถานะจริง      | จำนวน | ล้มเหลว            | 29           | 11         | 40     |
|                |       | ไม่ล้มเหลว         | 3            | 154        | 157    |
| ร้อยละ         |       | ล้มเหลว            | 72.50        | 27.50      | 100.00 |
|                |       | ไม่ล้มเหลว         | 1.91         | 98.09      | 100.00 |

จากตารางที่ 23 แสดงให้เห็นว่าตัวแบบที่พัฒนาขึ้นใหม่ด้วยวิธีจำแนกกลุ่มสามารถพยากรณ์ความแม่นยำล่วงหน้า 2 ปี จากข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตชุมชนในเขตสหกรณ์พื้นที่ 7 พ布ว่าผลการตรวจสอบความถูกต้องของการพยากรณ์ล่วงหน้ามีความสามารถในการพยากรณ์โดยใช้ข้อมูลจริง ในปี 2558 สหกรณ์ที่จดอยู่ในกลุ่มประสบความล้มเหลวทางการเงินได้ถูกต้อง ร้อยละ 72.50 และพยากรณ์สหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงินได้ถูกต้องร้อยละ 98.09 โดยมีความผิดพลาดในการพยากรณ์สหกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงินเป็นสหกรณ์จะไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน (Type I Error) เท่ากับร้อยละ 27.50 และพบความผิดพลาดในการพยากรณ์สหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงินเป็นสหกรณ์ที่จะประสบความล้มเหลวทางการเงิน (Type II Error) เท่ากับร้อยละ 1.91 สรุปได้ว่าตัวแบบที่พัฒนาขึ้นใหม่ด้วยวิธีจำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis) มีความสามารถในการพยากรณ์ เฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 85.29

ตารางที่ 24 ผลการศึกษาความน่าเชื่อถือและประสิทธิภาพของตัวแบบที่พัฒนาขึ้นใหม่ด้วยวิธีจำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis) ปี 2559

| Classification |         | สถานะของ<br>บริษัท | ผลการพยากรณ์ |            |     |
|----------------|---------|--------------------|--------------|------------|-----|
| Result         | จำนวน   |                    | ล้มเหลว      | ไม่ล้มเหลว | รวม |
| สถานะจริง      | จำนวน   | ล้มเหลว            | 30           | 10         | 40  |
|                |         | ไม่ล้มเหลว         | 7            | 158        | 159 |
| ร้อยละ         | ล้มเหลว | 75.00              | 25.00        | 100.00     |     |
|                |         | 0.63               | 99.37        | 100.00     |     |

จากตารางที่ 24 แสดงให้เห็นว่าตัวแบบที่พัฒนาขึ้นใหม่ด้วยวิธีจำแนกกลุ่มสามารถพยากรณ์ความแม่นยำล่วงหน้า 2 ปี จากข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนในเขตสหกรณ์พื้นที่ 7 พบร่วมผลการตรวจสอบความถูกต้องของการพยากรณ์ล่วงหน้ามีความสามารถในการพยากรณ์โดยใช้ข้อมูลจริง ในปี 2559 สหกรณ์ที่จัดอยู่กลุ่มประสบความล้มเหลวทางการเงินได้ถูกต้อง ร้อยละ 75.00 และพยากรณ์สหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงินได้ถูกต้องร้อยละ 99.37 โดยมีความผิดพลาดในการพยากรณ์สหกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงินเป็นสหกรณ์จะไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน (Type I Error) เท่ากับร้อยละ 25.00 และพบความผิดพลาดในการพยากรณ์สหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงินเป็นสหกรณ์ที่จะประสบความล้มเหลวทางการเงิน (Type II Error) เท่ากับร้อยละ 0.63 สรุปได้ว่าตัวแบบที่พัฒนาขึ้นใหม่ด้วยวิธีจำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis) มีความสามารถในการพยากรณ์ เฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 87.19

ตารางที่ 25 ผลการศึกษาความน่าเชื่อถือและประสิทธิภาพของตัวแบบที่พัฒนาขึ้นใหม่ด้วยวิธีจำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis) ปี 2560

| Classification |         | สถานะของ<br>บริษัท | ผลการพยากรณ์ |            |     |
|----------------|---------|--------------------|--------------|------------|-----|
| Result         | จำนวน   |                    | ล้มเหลว      | ไม่ล้มเหลว | รวม |
| สถานะจริง      | จำนวน   | ล้มเหลว            | 24           | 13         | 37  |
|                |         | ไม่ล้มเหลว         | 2            | 165        | 167 |
| ร้อยละ         | ล้มเหลว | 64.86              | 35.14        | 100.00     |     |
|                |         | 1.20               | 98.80        | 100.00     |     |

จากการที่ 25 แสดงให้เห็นว่าตัวแบบที่พัฒนาขึ้นใหม่ด้วยวิธีจำแนกกลุ่มสามารถพยากรณ์ความแม่นยำล่วงหน้า 2 ปี จากข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนในเขตสหกรณ์พื้นที่ 7 พบร่วมผลการตรวจสอบความถูกต้องของการพยากรณ์ล่วงหน้ามีความสามารถในการพยากรณ์โดยใช้ข้อมูลจริง ในปี 2560 สหกรณ์ที่จัดอยู่กลุ่มประสบความล้มเหลวทางการเงินได้ถูกต้อง ร้อยละ 64.86 และพยากรณ์สหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงินได้ถูกต้องร้อยละ 98.80 โดยมีความผิดพลาดในการพยากรณ์สหกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงินเป็นสหกรณ์จะไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน (Type I Error) เท่ากับร้อยละ 35.14 และพบความผิดพลาดในการพยากรณ์สหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงินเป็นสหกรณ์ที่จะประสบความล้มเหลวทางการเงิน (Type II Error) เท่ากับร้อยละ 1.20 สรุปได้ว่าตัวแบบที่พัฒนาขึ้นใหม่ด้วยวิธีจำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis) มีความสามารถในการพยากรณ์ เคลื่อนเท่ากับร้อยละ 81.83

ตารางที่ 26 ผลการศึกษาความน่าเชื่อถือและประสิทธิภาพของตัวแบบที่พัฒนาขึ้นใหม่ด้วยวิธีจำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis) ปี 2561

| Classification |       | สถานะของ<br>บริษัท | ผลการพยากรณ์ |            |        |
|----------------|-------|--------------------|--------------|------------|--------|
| Result         | จำนวน |                    | ล้มเหลว      | ไม่ล้มเหลว | รวม    |
| สถานะจริง      | จำนวน | ล้มเหลว            | 24           | 7          | 31     |
|                |       | ไม่ล้มเหลว         | 4            | 162        | 166    |
| ร้อยละ         |       | ล้มเหลว            | 77.42        | 22.58      | 100.00 |
|                |       | ไม่ล้มเหลว         | 2.41         | 97.59      | 100.00 |

จากการที่ 26 แสดงให้เห็นว่าตัวแบบที่พัฒนาขึ้นใหม่ด้วยวิธีจำแนกกลุ่มสามารถพยากรณ์ความแม่นยำล่วงหน้า 2 ปี จากข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนในเขตสหกรณ์พื้นที่ 7 พบร่วมผลการตรวจสอบความถูกต้องของการพยากรณ์ล่วงหน้ามีความสามารถในการพยากรณ์โดยใช้ข้อมูลจริง ในปี 2561 สหกรณ์ที่จัดอยู่กลุ่มประสบความล้มเหลวทางการเงินได้ถูกต้อง ร้อยละ 77.42 และพยากรณ์สหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงินได้ถูกต้องร้อยละ 97.59 โดยมีความผิดพลาดในการพยากรณ์สหกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงินเป็นสหกรณ์ที่จะประสบความล้มเหลวในการพยากรณ์สหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงินเป็นสหกรณ์ที่จะประสบความล้มเหลว

ทางการเงิน (Type II Error) เท่ากับร้อยละ 2.41 สรุปได้ว่าตัวแบบที่พัฒนาขึ้นใหม่ด้วยวิธีจำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis) มีความสามารถในการพยากรณ์ เฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 87.50

#### 4.4 สรุปผลการศึกษาความสามารถในการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินในแต่ละกรณี

จากการนำกลุ่มตัวอย่างมาทดสอบแบบจำลอง Z-score Model ของ Altman ในการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงิน และหาตัวแบบที่มีความเหมาะสมสำหรับเป็นตัวชี้วัด และเป็นสัญญาเตือนภัยภาวะ การล้มเหลวทางการเงิน ของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนในเขตพื้นที่สหกรณ์ที่ 7 โดยเก็บรวมรวมข้อมูลทางการบัญชี ในปี 2558-2661 โดยนำผลลัพธ์ที่ได้มาวิเคราะห์และเปรียบเทียบเป็นรายปี สามารถสรุปผลการศึกษาความสามารถในการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินในแต่ละตัวแบบ ดังนี้

ตารางที่ 27 สรุปผลการศึกษาความสามารถในการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินในแต่ละกรณี

| ปี   | ตัวแบบ        | ความแม่นยำของการพยากรณ์ |                 | เฉลี่ย | Type I | Type II |
|------|---------------|-------------------------|-----------------|--------|--------|---------|
|      |               | กรณีล้มละลาย            | กรณีไม่ล้มละลาย |        |        |         |
| 2558 | Z-score Model | 72.50                   | 51.59           | 62.05  | 27.50  | 48.41   |
|      | Discriminant  |                         |                 |        |        |         |
| 2559 | Z-score Model | 50.00                   | 53.46           | 51.73  | 50.00  | 46.54   |
|      | Analysis      | 72.50                   | 98.09           | 85.29  | 27.50  | 1.91    |
| 2560 | Z-score Model | 75.00                   | 99.37           | 87.19  | 25.00  | 0.63    |
|      | Discriminant  | 51.35                   | 58.86           | 55.02  | 48.65  | 41.57   |
| 2561 | Z-score Model | 64.86                   | 98.80           | 81.83  | 35.14  | 1.20    |
|      | Analysis      | 54.84                   | 60.24           | 57.54  | 45.16  | 39.76   |
|      | Discriminant  |                         |                 |        |        |         |
|      | Analysis      | 77.42                   | 97.59           | 87.50  | 22.58  | 2.41    |
| รวม  | Z-score Model | 57.43                   | 56.09           | 56.76  | 42.57  | 43.91   |
|      | Discriminant  |                         |                 |        |        |         |
|      | Analysis      | 72.30                   | 98.46           | 85.38  | 27.70  | 1.54    |



จากตารางที่ 27 สรุปผลการศึกษาความสามารถในการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินในแต่ละกรณี แสดงให้เห็นว่าตัวแบบ Z-score Model ของ Altman พบร่วมกันให้ผลการพยากรณ์แม่นยำสำหรับการพยากรณ์ในปี 2558-2561 เท่ากับร้อยละ 62.05, 51.73, 55.02 และ 57.54 ตามลำดับ โดยให้ความแม่นยำเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 56.76 โดยมีความผิดพลาดในการพยากรณ์สหกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงินเป็นสหกรณ์จะไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน (Type I Error) เท่ากับร้อยละ 42.57 และพบความผิดพลาดในการพยากรณ์สหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงินเป็นสหกรณ์ที่จะประสบความล้มเหลวทางการเงิน (Type II Error) เท่ากับร้อยละ 43.91 และเมื่อพิจารณาความสามารถในการพยากรณ์ของตัวแบบของที่พัฒนาขึ้นใหม่ด้วยวิธีจำแนกประเภท (Discriminant Analysis) ให้ผลการพยากรณ์แม่นยำสำหรับการพยากรณ์ในปี 2558-2561 เท่ากับร้อยละ 85.29, 87.19, 81.83 และ 87.50 ตามลำดับ โดยให้ความแม่นยำเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 85.38 โดยมีความผิดพลาดในการพยากรณ์สหกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงินเป็นสหกรณ์จะไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน (Type I Error) เท่ากับร้อยละ 27.70 และพบความผิดพลาดในการพยากรณ์สหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงินเป็นสหกรณ์ที่จะประสบความล้มเหลวทางการเงิน (Type II Error) เท่ากับร้อยละ 1.54



## บทที่ 5

### สรุปผลวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตชุมชนในเขตสหกรณ์พื้นที่ 7 โดยได้นำกลุ่มตัวอย่างมาทดสอบแบบจำลอง Z-score Model ของ Altman ใน การพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงิน และหาตัวแบบที่มีความเหมาะสม สำหรับเป็นตัวชี้วัด และเป็นสัญญาเตือนภัยภาวะ การล้มเหลวทางการเงิน โดยใช้ข้อมูลอัตราส่วนทางการเงิน ของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตชุมชนในช่วงปี 2558-2561 โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตชุมชนที่ประสบปัญหาทางการเงิน และ กลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตชุมชนที่ไม่ประสบปัญหาทางการเงินสามารถสรุปและแสดงผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

#### 5.1 สรุป

จากการทดสอบสถิติเชิงพรรรณของกลุ่มตัวอย่างตามแบบจำลอง Z-score Model ในปี 2558-2561 จะเห็นว่า ค่า Z-score ปี 2558-2561 ของสหกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ  $-29.35, 37.64, -18.66$  และ  $-0.76$  ตามลำดับ และสหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ  $54.04, 70.59, 122.49$  และ  $173.78$  ตามลำดับ โดยพบว่า สหกรณ์ที่ประสบปัญหาทางการเงินจะมีค่าคะแนนของอัตราส่วนทางการเงินอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าสหกรณ์ที่ไม่ประสบปัญหาทางการเงิน เช่นเดียวกับผลการทดสอบสถิติเชิงพรรรณของกลุ่มตัวอย่างตามอัตราส่วนทางการเงิน CAMELS ANALYSIS ในมิติความเพียงพอของเงินทุนและความเสี่ยง มิติคุณภาพสินทรัพย์ มิติขีดความสามารถในการบริหาร มิติการทำกำไร มิติสภาพคล่อง ที่พบว่า สหกรณ์ที่ประสบปัญหาทางการเงินจะมีค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนทางการเงินที่ ต่ำกว่าสหกรณ์ที่ไม่ประสบปัญหาทางการเงิน

ผลการศึกษาและทดสอบแบบจำลอง Z-score Model ของ Altman ใน การพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตชุมชนในเขตสหกรณ์พื้นที่ 7 จากข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตชุมชนในช่วงปี พ.ศ.2558-2561 จากการหาค่า Z-Score ของ Altman พบร่วมกันว่าสามารถพยากรณ์ถูกต้องในปี 2558 คิดเป็นร้อยละ 62.05 ปี 2559 คิดเป็นร้อยละ 51.73 ปี 2560 คิดเป็นร้อยละ 55.02 และปี 2561 คิดเป็นร้อยละ

60.24 ค่าความถูกต้องโดยเฉลี่ยใน 4 ปี เป็นร้อยละ 56.76 ซึ่งพบต่อไปอีกว่า สหกรณ์ที่ประสบปัญหาทางด้านการเงินส่วนใหญ่จะมีปัญหาในอัตราส่วนกำไรสะสมต่อสินทรัพย์รวม และอัตรากำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษีต่อสินทรัพย์รวม ซึ่งเป็นอัตราส่วนทางการเงินที่ใช้วัดความสามารถในการทำกำไร

ผลการพัฒนาตัวแบบ ด้วยวิธีจำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis) ในการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนในเขตสหกรณ์พื้นที่ 7 จากข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน ได้สมการจำแนกกลุ่มได้ดังนี้

$$D = 0.437\text{ROE} - 0.375\text{TAT} + 0.431\text{SPM} + 0.187\text{RGR} + 0.414\text{NPM} - 0.199\text{CR}$$

พบว่า ตัวแปรสอิสระ ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (ROE) แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของสมการเท่ากับ 0.437 อัตราหมุนของสินทรัพย์ (TAT) แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของสมการเท่ากับ -0.375 อัตราเงินออมต่อสมาชิก (SPM) แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของสมการเท่ากับ 0.431 อัตราการเติบโตของทุนสำรอง (RGR) แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของสมการเท่ากับ 0.187 อัตรากำไรสุทธิ (NPM) แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของสมการเท่ากับ 0.414 และอัตราส่วนทุนหมุนเวียน (CR) แสดงค่าสัมประสิทธิ์ของสมการเท่ากับ -0.199 แต่ละตัวสามารถแสดงถึงความสามารถในการล้มเหลวทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนได้ และมีค่ากลาง ของกลุ่มที่ล้มเหลวทางการเงินและไม่ล้มเหลวทางการเงินพบว่าค่ากลางของกลุ่มสหกรณ์ที่ล้มเหลวทางการเงินมีค่าเท่ากับ -0.868 และค่ากลางของกลุ่มสหกรณ์ที่ไม่ล้มเหลวทางการเงินเท่ากับ 0.232 ซึ่งแตกต่างกันมาก แสดงว่า สมการดังกล่าวสามารถจำแนกได้ดี ในกรณีที่มีการวิเคราะห์ให้ก็สามารถคำนวณหาค่าคะแนนจำแนกแล้วนำมาเปรียบเทียบกับค่ากลางของแต่ละกลุ่ม ถ้ามีแนวโน้มเข้าใกล้ค่ากลางกลุ่มได้ก็มีโอกาสในการพยากรณ์เป็นไปในทิศทางของกลุ่มนั้น ๆ ซึ่งจากการทดสอบความแม่นยำของตัวแบบสามารถพยากรณ์ ข้อมูลทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน ในช่วงปี พ.ศ.2558-2561 พบว่าสามารถพยากรณ์ถูกต้องในปี 2558 คิดเป็นร้อยละ 85.29 ปี 2559 คิดเป็นร้อยละ 87.19 ปี 2560 คิดเป็นร้อยละ 81.83 และปี 2561 คิดเป็นร้อยละ 87.50 ค่าความถูกต้องโดยเฉลี่ยใน 4 ปี เป็นร้อยละ 85.38

สรุปผลการวิจัยในภาพรวมได้ว่า สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนที่ประสบปัญหาทางการเงินส่วนใหญ่จะมีค่าคะแนนจากแบบจำลองที่พัฒนาขึ้นใหม่อยู่ในระดับที่ต่ำกว่า -0.868 ในทางกลับกันสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนที่มีความมั่นคงทางการเงินจะมีค่า

คะแนนจากแบบจำลองที่พัฒนาขึ้นใหม่อยู่ในระดับสูงกว่า 0.232 อีกทั้งค่าคะแนนต่าง ๆ ในตัวแปรอิสราระบบคงถึงมิติการดำเนินงานในแต่ละด้านได้เป็นอย่างดี

## 5.2 อภิปรายผล

การพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนในเขตสหกรณ์พื้นที่ 7 ในกรุงเทพมหานคร ค่าเฉลี่ยของกลุ่มอัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม ของสหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงินมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มสหกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงินซึ่งหมายความว่า สหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงินจะมีสภาพคล่องสูงกว่าสหกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของกลุ่มอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร พบว่า ทั้งอัตราส่วนกำไรสะสมต่อสินทรัพย์รวม และอัตราส่วนกำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษีต่อสินทรัพย์รวมของกลุ่มสหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน มีค่าสูงกว่าสหกรณ์ที่ล้มเหลวทางการเงิน ซึ่งแสดงว่ากลุ่มสหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงินสามารถใช้สินทรัพย์อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างผลตอบแทนจากการดำเนินงานสูงกว่าสหกรณ์ที่ล้มเหลวทางการเงิน นอกจากนี้ค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนมูลค่าของส่วนผู้ถือหุ้นต่อมูลตามบัญชีของหนี้สินรวม ซึ่งเป็นอัตราส่วนในการวัดภาระหนี้สินพบว่ากลุ่มสหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงินมีค่าสูงกว่าสหกรณ์ที่ล้มเหลวทางการเงิน นั้นหมายความว่ากลุ่มสหกรณ์ที่ล้มเหลวทางการเงินจะมีการใช้หนี้สินในการลงทุนหรือดำเนินงานมากกว่าการใช้ส่วนของเจ้าของ

เช่นเดียวกับ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาอัตราส่วนทางการเงิน CAMELS ANALYSIS ในมิติความเพียงพอของเงินทุนและความเสี่ยงของกลุ่มตัวอย่างสหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน จะมีค่าเฉลี่ยติด กว่าสหกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงินนั้นหมายความว่า สหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน มีความเพียงพอและความเข้มแข็งของเงินทุนได้ดีกว่า สามารถรองรับหรือป้องกันผลกระทบจากความเสี่ยงทางด้านธุรกิจและการเงินที่เกิดขึ้นกับสหกรณ์ได้ดีกว่า สำหรับค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนทางการเงินและมิติคุณภาพของสินทรัพย์ พบร่วมกับสหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน จะมีค่าเฉลี่ยในมิตินี้ที่สูงกว่าสหกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงินนั้น หมายความว่า สหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน สามารถบริหารจัดการสินทรัพย์ได้มีประสิทธิภาพก่อให้เกินรายได้และผลต่อแทนแก่สหกรณ์ส่งผลให้มีสภาพคล่องสูงกว่าสหกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนทางการเงินมิติขีดความสามารถในการบริหารพบว่าสหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน จะมีค่าเฉลี่ยในมิติด้านขีดความสามารถใน

การบริหารงานได้ดีกว่าสหกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน และ ค่าเฉลี่ยอัตราส่วนทางการเงินมิติการทำกำไรของ สหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน จะมีค่าเฉลี่ยในด้านการทำกำไรได้ดีกว่าสหกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน นั้นหมายความว่า สหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงินมีความสามารถในการแข่งขันของสหกรณ์ในธุรกิจที่สหกรณ์ดำเนินอยู่ รวมทั้ง รักษาอัตราค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่อกำไรก่อนหักค่าใช้จ่ายดำเนินงานให้ต่ำและเพิ่มอัตรากำไรขึ้นต้นในแต่ละธุรกิจให้มากที่สุด มีการควบคุมรายจ่ายอย่างมีประสิทธิภาพ ได้ดีกว่าสหกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน และเมื่อตัดค่าเฉลี่ยของอัตราส่วนทางการเงินมิติสภาพคล่อง ของสหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงินมีสภาพคล่องหรือความเพียงพอต่อความต้องการใช้เงินสดหรือสินทรัพย์ที่มีสภาพใกล้เคียงเงินสด ได้ดีกว่า สหกรณ์ที่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน หากสหกรณ์ที่มีความเสี่ยงของเงินทุน สหกรณ์จำเป็นต้องรักษาสภาพคล่องให้สูงเพียงพอ เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงิน

สำหรับแบบจำลอง Z-Score Model สามารถพยากรณ์สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตชุมชนที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงินได้แม่นยำมากกว่าการพยากรณ์สหกรณ์เครดิตชุมชนเนื่องจากสหกรณ์ที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรสวรรค์ บัวนาค (2559) ที่พบว่าแบบจำลอง Altman (1968) สามารถพยากรณ์และให้ผลที่แม่นยำสูงในกลุ่มที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน แต่สำหรับกลุ่มที่ล้มเหลวทางเงินให้ผลการพยากรณ์ที่มีความแม่นยำต่ำ แต่อย่างไรก็ตาม อัตราส่วนกำไรสะสมต่อสินทรัพย์รวมเป็นการวัดความสามารถในการทำกำไรสะสมตลอดช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา และการพิจารณาอายุของกิจการที่บอกเป็นนัย ก็สะท้อนอยู่ในอัตราส่วนทางการเงินนี้ การใช้อัตราส่วนทางการเงินนี้ จะทำให้สหกรณ์ที่พึงก่อตั้งได้ไม่นาน มีโอกาสที่จะถูกจัดกลุ่มอยู่ในพวกล้มเหลวทางการเงินมากกว่าสหกรณ์ที่ก่อตั้งมานาน อย่างไรก็ตาม ในโลกแห่งความเป็นจริงนั้น การเกิดความล้มเหลวทางการเงินมากกว่าสหกรณ์ที่พึงก่อตั้งได้ไม่นานมากกว่าสหกรณ์ที่ก่อตั้งมานาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิยะดา วรรณท้วนนิช (2555) ที่พบว่า บริษัทส่วนใหญ่มีค่า Altman's Z Score อยู่ในระดับต่ำจะมีปัญหานอกอัตราส่วนกำไรสะสมต่อสินทรัพย์รวม กำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษีต่อสินทรัพย์รวม และอัตราส่วนยอดขายต่อสินทรัพย์รวม

สำหรับแบบจำลองที่ได้ศึกษาด้วยวิธีจำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis) มีตัวแปรอิสระได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (ROE) อัตราหมุนของสินทรัพย์ (TAT) อัตราเงินออมต่อสมาชิก (SPM) อัตราการเติบโตของทุนสำรอง (RGR) อัตรากำไรสุทธิ (NPM) และอัตราส่วนทุนหมุนเวียน (CR) แต่ละตัวสามารถแสดงออกทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และ

สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนได้ เนื่องจากอัตราส่วนทางการเงินแต่ละตัวมีส่วนประกอบที่มีความเกี่ยวข้องกัน ดังนั้นการวิเคราะห์ในรายละเอียดหรือส่วนประกอบและความเกี่ยวข้องของ อัตราส่วนทางการเงินแต่ละตัวเป็นสิ่งทำให้เข้าใจองค์ประกอบและความสามารถของตัวแปรอิสระของแบบจำลองในการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของกลุ่มตัวอย่างได้ ซึ่งสามารถอภิปัลยผลการศึกษาได้ ดังนี้

**อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (ROE)** อัตราส่วนนี้อยู่ในกลุ่มการวิเคราะห์ความเพียงพอของเงินทุนต่อความเสี่ยงมิติที่ 1 เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดผลตอบแทนจากเงินทุนของสหกรณ์เพื่อก่อให้เกิดผลกำไรกลับคืนมา กรณีที่อัตราส่วนนี้มีผลลัพธ์สูงแสดงว่ามีประสิทธิภาพในการหาผลตอบแทนจากเงินทุนของสหกรณ์หรือลงทุนในสินทรัพย์สหกรณ์อยู่ในระดับสูง ในทางกลับกันถ้าอัตราส่วนนี้มีผลลัพธ์อยู่ในระดับต่ำแสดงว่าต้องเพิ่มความระมัดระวังในการใช้ทุนหรือสินทรัพย์เพื่อสร้างรายได้

**อัตราหมุนของสินทรัพย์ (TAT)** อัตราส่วนนี้อยู่ในกลุ่มการวิเคราะห์คุณภาพของสินทรัพย์ มิติที่ 2 เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถในการใช้สินทรัพย์เพื่อก่อให้เกิดรายได้มากน้อยเพียงใด หรือใช้สินทรัพย์เต็มประสิทธิภาพหรือไม่โดยมีสมมติฐานว่าหากสินทรัพย์หมุนเวียนจะก่อให้เกิดรายได้มากหากอัตราส่วนนี้มีผลลัพธ์ต่ำแสดงว่ามีสินทรัพย์ที่ไม่หมุนเวียนหรือไม่ก่อให้เกิดรายได้หรืออาจไม่ได้นำเงินไปลงทุนให้ได้ผลตอบแทนตามสมควร ในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ omnitrphy และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนสินทรัพย์ส่วนใหญ่ ได้แก่ ลูกหนี้เงินให้กู้ ซึ่งมีมูลค่าสูง จากผลอัตราหมุนของสินทรัพย์ (TAT) แสดงค่าในสมการติดลบ ในที่นี้อาจเกิดจากลูกหนี้มีการผิดนัดชำระหนี้จำนวนมาก สหกรณ์จัดเก็บหนี้ไม่ได้ จึงเป็นสินทรัพย์ไม่ก่อให้เกิดรายได้จำนวนมาก ส่งผลให้สหกรณ์ขาดสภาพคล่องทางการเงิน ลดศักดิ์ศรีของบ้านวิจัยของกัญญาลักษณ์ ณ รังสี (2548) ที่พบว่าแบบจำลองที่สร้างขึ้นมีอัตราส่วนทางการเงิน 6 ชนิดค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระทุกตัวในแบบจำลองมีเครื่องหมายลบ ได้แก่ อัตราส่วนกำไรต่อหนี้สินหมุนเวียน อัตราส่วนรายได้จากการขายต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนของเจ้าของต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนหนี้สินหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนกำไรสะสมต่อสินทรัพย์รวมและอัตราส่วนสินค้าคงคลังต่อสินทรัพย์หมุนเวียน

**อัตราเงินออมต่อสมาชิก (SPM)** อัตราส่วนนี้อยู่ในกลุ่มการวิเคราะห์การทำกำไร มิติที่ 4 เป็นอัตราส่วนที่แสดงค่าเฉลี่ยโดยรวมว่าเงินที่สมาชิกออมไว้กับสหกรณ์ทั้งในรูปของเงินรับฝากและทุนเรือนหุ้นทั้งหมดคิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่าใดหากเทียบกับสมาชิกต่อคน เป็นการวัดความสามารถของฝ่ายบริหารในการวางแผนกลยุทธ์และจัดโครงสร้างองค์กรในการนำพาองค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการ

อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลกรณีที่อัตราส่วนนี้มีผลลัพธ์สูงแสดงว่ามีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการการทำกำไรของสหกรณ์ได้ดีอัตราการเติบโตของทุนสำรอง (RGR) อัตราส่วนนี้อยู่ในกลุ่มการวิเคราะห์การทำกำไร มิติที่ 4 เป็นอัตราส่วนที่ใช้พิจารณาการเปลี่ยนแปลงของทุนสำรองว่ามีการเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างไรกรณีที่อัตราส่วนนี้มีผลลัพธ์สูงแสดงว่าสหกรณ์มีความสามารถในการทำกำไรประจำปี สามารถจัดสรรทุนสำรองได้ตามที่กฎหมายกำหนดในทางกลับกันถ้าอัตราส่วนนี้มีผลลัพธ์อยู่ในระดับต่ำแสดงว่าสหกรณ์มีการนำเงินทุนสำรองไปใช้เพื่อชดเชยการขาดทุนนั้นหมายความว่า สหกรณ์กำลังเข้าท่ายประสบปัญหาด้านการทำกำไร ฝ่ายบริหารจำเป็นต้องควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับค่าใช้จ่าย กำไร เพื่อรักษาสภาพคล่องต่อไป

**อัตรากำไรสุทธิ (NPM)** อัตราส่วนนี้อยู่ในกลุ่มการวิเคราะห์การทำกำไร มิติที่ 4 เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน เพื่อก่อให้เกิดผลกำไรกลับคืนมาในอัตรา้อย่างเท่าใดของรายได้ วิเคราะห์ถึงความสามารถในการแข่งขันของสหกรณ์ในธุรกิจที่สหกรณ์ดำเนินอยู่ กรณีที่อัตราส่วนนี้มีผลลัพธ์สูงแสดงว่ามีฝ่ายบริหารมีการควบคุมรายจ่ายอย่างมีประสิทธิภาพพร้อมกันนี้มีสร้างรายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล ใจแสน (2559) ที่พบว่าตัวแบบจำลองที่ใช้พิจารณารือกาสความล้มเหลวทางการเงินมีตัวแปรอิสระจำนวน 4 ตัวประที่สามารถพยากรณ์โอกาสการล้มเหลวทางการเงินของบริษัทได้ คือ อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อยอดขาย ตราช่วงกำไร ก่อนดอกเบี้ยและภาษีต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนนี้วัดความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย และอัตราส่วนกระแสเงินสดจากการดำเนินงานสุทธิต่อหนี้สินรวม

**อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (CR)** อัตราส่วนนี้อยู่ในกลุ่มการวิเคราะห์สภาพคล่อง มิติที่ 5 เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นเมื่อถึงกำหนด ซึ่งทำให้ทราบว่ามีสินทรัพย์ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ในระยะเวลาอันสั้นเป็นกี่เท่าของหนี้สินที่ต้องชำระคืนในช่วงเวลา 1 ปี เป็นการพิจารณาความเพียงพอของเงินสดหรือสินทรัพย์ที่มีสภาพใกล้เคียงกับเงินสด รวมถึงสินทรัพย์อื่นที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้หากสหกรณ์มีความสามารถเสี่ยงของเงินทุนสหกรณ์จำเป็นต้องรักษาสภาพคล่องให้สูงเพียงพอเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงิน ซึ่งอัตราส่วนทุนหมุนเวียน (CR) แสดงค่าในสมการติดลบ บวกกอกลังสหกรณ์มีสภาพคล่องที่ไม่ดี เพราะสินทรัพย์หมุนเวียนน้อยกว่าหนี้สินระยะสั้น ทำให้กิจการไม่มีความสามารถในการชำระหนี้สินระยะสั้น แต่เมื่อพิจารณาสินทรัพย์หมุนเวียนและหนี้สินหมุนเวียนของสหกรณ์รวมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนียนพบว่า สินทรัพย์หมุนเวียนได้แก่ เงินสด เงินฝากธนาคารและสหกรณ์อื่น ๆ ลูกหนี้ระยะสั้นที่ถึงกำหนดชำระภายใน 1 ปี และสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ใน 1 ปี ในทางกลับกัน

เมื่อพิจารณา หนี้สินหมุนเวียน ส่วนใหญ่จะเป็นเงินรับฝากจากสมาชิกและสหกรณ์อื่น โดยสมมติว่า เมื่อสมาชิกถอนเงิน สหกรณ์จำเป็นต้องมีเงินจ่าย เพราะเป็นเงินรับฝากที่สามารถถอนได้ตลอดเวลาไม่ มีเงื่อนไขกำหนด จึงส่งผลให้ค่าอัตราส่วนทุนหมุนเวียนแสดงค่าเป็นลบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Beaver (1966) อ้างในอภิญญา อุดถุน (2553) ที่พบว่าอัตราส่วนทางการเงินที่สามารถแยกความแตกต่างของบริษัท ทั้ง 2 กลุ่ม ได้มากที่สุดมี อัตราส่วนทางการเงินที่ ได้แก่ อัตราส่วนกำไรสุทธิก่อนค่าเสื่อมราคา müลค่าเสื่อมสัน และรายการตัดบัญชีต่อหนี้สินรวม อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนสุทธิต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียน อัตราส่วนเงินสดหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาดลูกหนี้ ต่อค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานก่อนหักค่าเสื่อมราคา müลค่าเสื่อมสัน และรายการตัดบัญชี และงานวิจัยของ Ohlson (1980) อ้างในอภิญญา (2553) ที่พบว่า อัตราส่วนทางการเงินที่สามารถพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงิน ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนจากการดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนหนี้สินหมุนเวียนต่อสินทรัพย์หมุนเวียน อัตราส่วนกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนเงินทุนจากการดำเนินงานต่อหนี้สินรวม อัตราส่วนของกำไรสุทธิสามารถจัดประเภทบริษัทที่ล้มละลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ถูกต้อง 87.6% และจัดประเภทบริษัทที่ไม่ล้มละลายที่เป็นกลุ่มตัวอย่างได้ถูกต้อง 82.6%

แบบจำลองตั้งกล่าวสามารถพยากรณ์สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนที่ไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงินได้แม่นยำมากกว่าการพยากรณ์สหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนไม่ประสบความล้มเหลวทางการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรสวรรค์ บัวนาค (2559) ที่พบว่าแบบจำลองที่พัฒนาขึ้นใหม่สำหรับธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทยให้ผลการพยากรณ์ได้แม่นยำมากกว่าเมื่อเทียบกับตัวแบบ Z-score Model ของ Altman และ ตัวแบบ Zmijewski และ เอกสิทธิ์ เช็มวงด (2554) พบว่า แบบจำลองที่พัฒนาขึ้นใหม่สำหรับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยให้ผลการพยากรณ์ได้แม่นยำมากกว่า เมื่อเทียบกับตัวแบบ Altman's EM-ScoreModel

ทั้งนี้พบว่า แบบจำลองที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ด้วยวิธีจำแนกกลุ่ม (Discriminant Analysis) ไม่พบอัตราส่วนที่อยู่ในมิติขีดความสามารถในการบริหาร ที่สามารถแสดงโอกาสการล้มเหลวทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนได้ ซึ่งมิติดังกล่าวเป็นการวิเคราะห์ถึงความสามารถของผู้บริหารในการวางแผนยุทธ์ และจัดโครงสร้างองค์กรในการนำพาองค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกิจการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

อย่างไรก็ตาม ผู้ที่สนใจต้องการใช้ข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ พยากรณ์ความล้มเหลวและความแข็งแกร่งทางการเงินรายสหกรณ์ จำเป็นต้องใช้ข้อมูลเชิงลึกเพื่อนำมาวิเคราะห์ให้ชัดเจนว่ามีปัจจัยด้านใดรุนแรงหรือไม่ การวิเคราะห์ความแข็งแกร่งทางการเงินนั้นจำเป็นต้องใช้การวิเคราะห์ควบคู่กับปัจจัยภายนอก ความน่าเชื่อถือของข้อมูล และวิธีดำเนินกิจการของสหกรณ์ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ถูกต้องแม่นยำมากยิ่งขึ้น

### 5.3 ข้อเสนอแนะจากผลวิจัย

#### 5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปปฏิบัติ

จากการวิจัยพบว่าตัวแปรอัตราส่วนทางการเงินสามารถแสดงถึงความสามารถล้มเหลวทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของทุน (ROE) อัตราหมุนของสินทรัพย์ (TAT) อัตราเงินออมต่อสมาชิก (SPM) อัตราการเติบโตของทุนสำรอง (RGR) อัตรากำไรสุทธิ (NPM) และอัตราส่วนทุนหมุนเวียน (CR) ดังนั้นในการส่งเสริมความยั่งยืนของสหกรณ์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการ ฝ่ายบริหารควรประเมินและควบคุมรักษาระดับอัตราส่วนดังกล่าวให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน หากพบว่ามีสหกรณ์ไหนที่มีค่าคะแนนต่ำต้องเข้ามากำกับดูแลในการดำเนินงาน พร้อมทั้งเฝ้าติดตามผลกระทบจากภายนอกอยู่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันไม่ให้กระทบต่อผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย

#### 5.3.2 ข้อเสนอแนะในเชิงทฤษฎี

การวิจัยครั้งนี้ได้นำเอาตัวแบบจำลอง Z-score Model ของ Altman ที่นิยมใช้ในการพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของกลุ่มบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมาใช้ทดสอบความแม่นยำในกลุ่มของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน ซึ่งพบว่า ตัวแบบที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ด้วยวิธีจำแนกกลุ่ม ให้ผลการพยากรณ์ที่แม่นยำกว่า ตัวแบบจำลอง Z-score Model ของ Altman สำหรับผู้ที่สนใจต้องการวิเคราะห์ความแข็งแกร่งทางการเงินและความล้มเหลวทางการเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน สามารถนำตัวแบบที่พัฒนาขึ้นมาใหม่ ไปใช้ในการทดสอบเพื่อประกอบการตัดสินใจได้ ทั้งนี้ควรใช้การวิเคราะห์ร่วมกับปัจจัยภายนอกอื่น ๆ และปัจจัยภายนอก เช่น แนวโน้มของสหกรณ์ในอนาคต สถานการณ์ของสหกรณ์ในปัจจุบัน ลักษณะโครงสร้างรวมทั้งความสามารถและประสบการณ์ของคณะกรรมการดำเนินการ ภาวะเศรษฐกิจการเมือง เป็นต้น เพื่อเพิ่มความถูกต้องสูงสุด

### 5.3.4 ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์พยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของกลุ่มสหกรณ์ออมทรัพย์และสหกรณ์เครดิตชุมชนเนื่อง การวิจัยครั้งต่อไป ควรวิเคราะห์พยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของกลุ่มสหกรณ์อื่น ๆ หรือใช้แบบจำลองอื่น ๆ ในการทดสอบความแม่นยำในการพยากรณ์



## บรรณานุกรม

Altman. 1968. **Financial ratio, discriminant analysis and the prediction of corporate bankruptcy.** The Journal of Finance, 4(13), 589-609.

Altman et al. 1995. **Failure prediction: evidence from korea.** Journal of International Financial Management & Accounting, 3(6), 230-249.

Beaver. 1966. **Financial ratios as predictors of failure.** Journal of Accounting Research, (4), 71-111.

Fitzpatrick. 1934. **Transitional stages of a business failure.** The Accounting Review, 4(9), 337-340.

Ohlson. 1980. **Financial ratios and the probabilistic prediction of bankruptcy.** Journal of Accounting Research, 1(18), 109-131.

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. 2562. รายงานผลการดำเนินงานและฐานะการเงินสหกรณ์ออมทรัพย์.  
กรุงเทพฯ: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ส่วนวิจัยและพัฒนาสารสนเทศทางการเงิน. 2548. **คู่มือการประยุกต์ใช้ camels analysis วิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจทางการเงินของสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร.**  
กรุงเทพฯ: กรมตรวจบัญชีสหกรณ์.

กิตติชัย ดาวรัตน์. 2552. **การใช้ตัวแบบ Altman's Z-score เพื่อพยากรณ์การล้มละลาย  
กลุ่มธุรกิจวัสดุก่อสร้างที่จะทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.** วารสารสยาม  
วิชาการ.

กัญญาลักษณ์ ณ รังสี. 2548. **การพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและ  
ขนาดย่อมในประเทศไทย.** นครราชสีมา : คลังปัญญา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

จตุราพร สีหาบุตร, และนรา กิตติเมธิกุล. 2557. **ความแข็งแกร่งทางการเงินของผู้ประกอบการ  
ธุรกิจนำเที่ยวในประเทศไทยจากวิกฤตการณ์ ทางเศรษฐกิจและสังคม.** วารสารวิชาการ  
Veridian E-Journal ,ปีที่ 7.

ปานรดา พิลาศรี, และ มโนวิภา ผดุงสิทธิ์. 2554. **แบบจำลองการพยากรณ์ภาวะความล้มเหลวทาง  
การเงินวิธีวิเคราะห์จำแนกประเภท.** วารสารวิชาชีพบัญชี 7(18) : 26-42.

ชั่มพร รัตนเจริญชัย. 2562. **การจัดการเงินทุนหมุนเวียนที่ส่งผลต่อความล้มเหลวทางการเงินของ**



บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทยในกลุ่มลินค้าอุตสาหกรรม.

วารสารวิชาชีพบัญชี,ปีที่ 15.

นกุมล ใจแส่น. 2559. การพยากรณ์ความล้มเหลวทางการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม.เอ.ไอ. การศึกษาด้วยตนเองปริญญามหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์..

วรรณา ลากເອກອຸດມ, ລັກຄນາ ວະສິລີບໍ່ຍ, ແລະ ສີວິරະຣນ ວ່ອງວິງວຸມ. ມ.ປ.ປ. ກາຮພຍາກຮນ໌ຄວາມລົມເຫວາຫາກເຈີນຂອງບຣີ້ຈົດທະບັນຍືນໃນຕລາດຫລັກຫຣັພຍແໜ່ງປະເທດໄທ: ມາຮວິທີຢາລີຍກຽງເທິວ.

ວິຍະດາ ວານນທ່ວນິຈ. 2555. ກາຮພຍາກຮນ໌ຄວາມລົມເຫວາຫາກເຈີນດ້ວຍແບບຈຳລອງຂອງ ALMAN.

ศຽງສວັບຮັດ ບ້ານາຄ. 2559. ກາຮພຍາກຮນ໌ຄວາມລົມເຫວາຫາກເຈີນຂອງວິສາກົງຈະດກລາງ ແລະ ຂະດາຍ່ອມ (SMEs) ໃນປະເທດໄທ. ວິທານີພນອົບປະຈຸບັນໂທ, ມາຮວິທີຢາລີຍກຽງເທິວ.

ສຸກ້ຫາຮາ ວົງສີບໍ່ຈາຕີ. 2544. ກາຮພຍາກຮນ໌ຄວາມເປັນໄປໄດ້ຂອງບຣີ້ຫຮູກີຈົດທະບັນຍືນໃນຕລາດຫລັກຫຣັພຍແໜ່ງປະເທດໄທ. ວິທານີພນອົບປະຈຸບັນໂທ, ມາຮວິທີຢາລີຍກຽງເທິວ.

ເອກສີທີ່ ເຂັ້ມງວດ. 2554. ກາຮສຶກຫາຄວາມແມ່ນຍໍາ ແລະ ພັດນາຕ້ວແບບ Altman's EM-Score Model ລຳທັບກາຮພຍາກຮນ໌ຄວາມລົມເຫວາຫາກເຈີນ ຂອງບຣີ້ຈົດທະບັນຍືນໃນຕລາດຫລັກຫຣັພຍແໜ່ງປະເທດໄທ. ກາຮສຶກຫາເພາະບຸຄຄລປະຈຸບັນໂທ, ມາຮວິທີຢາລີຍກຽງເທິວ.

## ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล

เกิดเมื่อ

ประวัติการศึกษา

ประวัติการทำงาน

นางสาวณิภาวรรณ ชุมวงศ์

16 กุมภาพันธ์ 2533

พ.ศ.2556 ปริญญาตรี คณะบริหารธุรกิจ สาขาวารบัญชี

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2557 - ปัจจุบัน เจ้าหน้าที่บัญชี หางานนักวิชาชีพ สำหรับนักศึกษา

จำกัด

